TRĂIASCĂ 1 MAI!

Viaţa studenţească

REVISTĂ A ASOCIAŢIILOR STUDENŢILOR DIN REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA
Nr. 18 ● MIERCURI 1 V 1968 ● 16 pagini ● 0,50 lei

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

la încheierea dezbaterilor privind dezvoltarea învăţămîntului de cultură generală, profesional, tehnic şi superior în Republica Socialistă România

Plenara Comitetului Central al partidului a dezbătut astăzi o problemă deosebit de importantă pentru dezvoltarea societăţii noastre — perfecţionarea învăţămîntului de toate gradele în Republica Socialistă România. Discutarea acestei probleme şi adoptarea, în cadrul plenarei, a măsurilor corespunzătoare sînt menite să asigure realizarea în practică a Directivelor stabilite de Congresul al IX-lea al partidului cu privire la ridicarea pe o treaptă superioară a învăţămîntului în ţara noastră. Partidul nostru acţionează cu fermitate şi prin aceste măsuri pentru a asigura ca întreg programul elaborat de congres să fie realizat în toate domeniile de activitate, pentru a crea condiţiile necesare ca dezvoltarea — materială şi spirituală — a societăţii noastre să se desfăşoare în cele mai bune condiţii.

Sînt cunoscute realizările obţinute în anii construcţiei socialiste în dezvoltarea învăţămîntului din ţara noastră. Fără îndoială, reprezintă un mare succes faptul că, într-o perioadă relativ scurtă, am lichidat starea de înapoiere pe care am moştenit-o în acest domeniu ; de la 35 la sută populaţie analfabetă şi semianalfabetă, cît aveam în 1945, am ajuns la lichidarea neştiinţei de carte şi la învăţămîntul obligatoriu de 8 ani ; avem astăzi circa 140 000 de studenţi, iar peste 60 la sută din tinerii absolvenţi ai şcolii de 8 ani sînt cuprinşi în învăţămîntul mediu şi profesional. Toate acestea reprezintă realizări însemnate ; ele demonstrează consecvenţa cu care partidul desfăşoară politica sa de ridicare a nivelului de cultură şi de instruire a poporului nostru.

O realizare deosebită este învăţămîntul gratuit pentru toate gradele, asigurarea în practică a dreptului deplin pentru toţi copiii patriei de a urma orice formă de învăţămînt. Statul socialist acordă burse pentru aproape 60 la sută din studenţi, creîndu-le astfel condiţii de a învăţa fără nici un fel de griji de ordin material. Putem spune, deci, pe drept cuvînt, că regimul nostru socialist a asigurat tineretului condiţii de învăţătură la care nici nu se putea visa în timpul regimului burghezo-moşieresc. Aceste condiţii — materiale şi morale — pentru instruirea tineretului au avut şi au un rol deosebit nu numai în dezvoltarea învăţămîntului şi culturii, dar şi în ridicarea generală a economiei, a întregii activităţi sociale din România.

(Continuare în pag. a 3-a)

DE ARMINDENI

De la bunele cuvinte ce-s rostite cu grăbire
De la fraţii aşezaţi peste ape şi măriri
Se aud cîntări de tulnic şi viori de nemurire
Coborînd spre rodul geamăn şi curat din izbăviri.

Nici o taină nu se-ascunde între suflete şi rai
Pe pămînturi spun cuvinte marile domnii cîntate
Cu glas dulce frămîntat şi cu tînărul meu grai
Izvorînd ca o fîntînă într-o piaţă de cetate.

Peste case şi coline, înspre munţi căzuţi din soare
Ochiul îmi îndrept în cinste ; peste ape cu iubire
Aripe de nemuriri bat spre veacu-n sărbătoare
Graiuri se aud cîntînd şi cinstind întru slăvire.

Dumitru M. ION

Ampla rezonanţă a amfiteatrelor

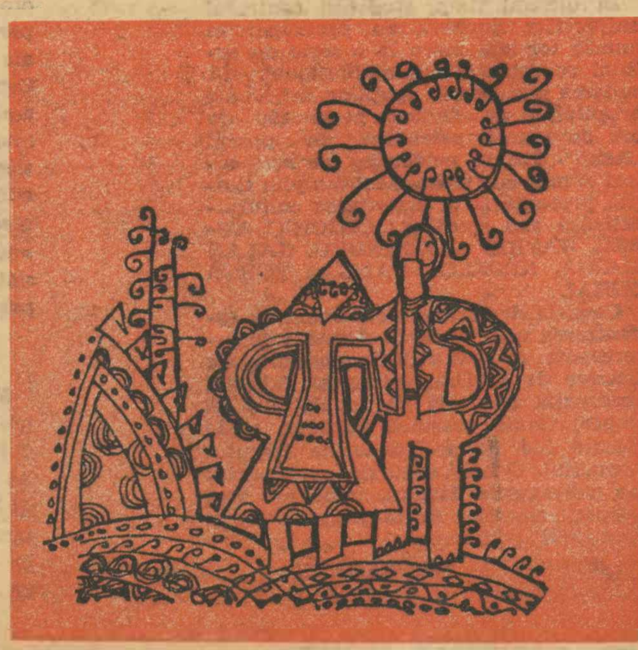
Amfiteatrele sînt, prin geneză şi prin destinaţie, spaţiul marilor rezonanţe! Dacă ne referim la amfiteatrele universitare, şi îndeosebi la amfiteatrele noastre, simbolic ele sînt şi timpul marilor rezonanţe. Adevărul acesta îl retrăim puternic mai ales în momentele întreprinderii unor acte politice şi sociale de către partidul nostru. Amplitudinea acestei rezonanţe pe care recenta Plenară a C.C. al P.C.R. a avut-o în amfiteatrele noastre este impresionantă şi constituie un nou izvor de sporită încredere şi devoţiune a studenţilor faţă de partid. S-au abordat în această plenară probleme de o stringentă însemnătate, de la cele grave, cu implicaţii istorice, cum au fost cele ale reabilitării unor activişti de partid, între care se situează figura luminoasă, în mod odios întunecată, a lui Lucreţiu Pătrăşcanu, pînă la reafirmarea poziţiei partidului şi statului nostru într-o seamă de confruntări politice internaţionale.

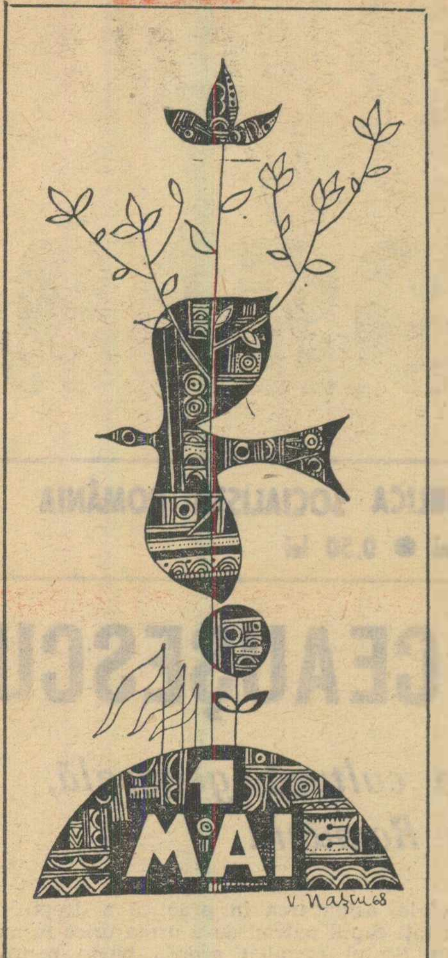
Exprimîndu-şi acordul unanim faţă de toate hotărîrile adoptate de Plenară, salutînd cu profundă satisfacţie morală şi respect actul de dreptate şi echitate săvîrşit faţă de memoria, viaţa şi activitatea unor fii devotaţi ai poporului, studenţii au urmărit cu un interes mai viu ca oricînd dezbaterile privind dezvoltarea învăţămîntului de toate gradele şi îndeosebi a învăţămîntului superior, încheiate cu concluziile pătrunse de spirit realist şi o înaltă răspundere patriotică ale tovarăşului Nicolae Ceauşescu.

Fixînd cu exactitate locul şi rolul pe care îl are fiecare gen de învăţămînt în procesul complex şi de durată al pregătirii noilor generaţii pentru muncă şi viaţă, tovarăşul Ceauşescu s-a ocupat pe larg de multiplele aspecte actuale şi de perspectivă ale şcolii noastre superioare, ale cărei sarcini cardinale le-a definit în funcţie de cerinţele şi exigenţele ridicării nivelului general de cultură şi civilizaţie al societăţii noastre, de procesul de intelectualizare a întregului popor, totul strîns legat de necesităţile imperioase ale înzestrării economiei, ştiinţei şi culturii cu cadre competente, care pot ţine pasul cu avîntul fără precedent al ştiinţei mondiale.

Niculae STOIAN

(Continuare în pag. a 2-a)

Patru viitori cercetători

Studenţii Institutului agronomic din Timişoara participă cu regularitate la şedinţele cercurilor ştiinţifice, în care sînt dezbătute cele mai interesante aspecte ale realizărilor cercetătorilor studenţi. Ultimele comunicări au evidenţiat rezultatele deosebit de valoroase ale cercetărilor efectuate de studenţii PALICICA RADU, NEDA ION, BUŞU ION şi OROS MIHAI, cercetări dintre care unele ar putea fi folosite în activitatea practică, productivă. Lucrările studenţilor sînt publicate în „Caietele de comunicări ştiinţifice studenţeşti".

Ioan TRANDAFIR
(Facultatea de medicină veterinară-Timişoara)

Poftiţi la cursul de stenografie!

De la începutul semestrului al II-lea, la Facultatea de drept din Bucureşti funcţionează săptămînal un curs de stenografie condus de prof. AUREL BOIA, director-adjunct al Şcolii tehnice de stenodactilografie şi secretariat din Capitală. Cei aproximativ 80 de cursanţi, studenţi în anii I—IV, sînt iniţiaţi în tainele alfabetului stenografic de notare rapidă, cu ajutorul căruia se scrie de 4 ori mai repede decît în scrierea obişnuită. Aşa cum ne-a încredinţat conducătorul cursului, pînă la sfîrşitul acestui semestru, studenţii vor putea avea deplina satisfacţie de a întrebuinţa scrierea stenografică pentru luarea notiţelor la cursuri.

Studenţii altor facultăţi din oraşul Bucureşti pot participa gratuit la cursul de stenografie în fiecare joi, orele 16—18 sau 18—20, în Amfiteatrul III de la Facultatea de drept.

Leon IANCOVICI
(Facultatea de drept-Bucureşti)

De data aceasta, veşti bune despre suceveni

În ultimul timp, studenţii centrului universitar Suceava au participat în număr tot mai mare la o serie de acţiuni cu caracter extraprofesional. În vederea extinderii spaţiilor verzi ale oraşului, ei au efectuat peste 250 de ore de muncă patriotică în parcul „Arini". Ţin să evidenţiez pe acei colegi ai mei care şi-au făcut din plin simţită prezenţa şi în activitatea cultural-artistică sau sportivă: ONICIUC AUREL, HAVRIŞ ALEXANDRU, GALAN MARIA, NEDELCU PAUL şi ŢURCA MIHAI.

Comisia de turism a continuat cu organizarea unor excursii deosebit de interesante. Au fost vizitate monumentele istorice de la Dragomirna şi Probota, rezervaţia naturală de la Pătrăuţi şi împrejurimile oraşului Suceava, unde fiecare loc îţi aminteşte de trecutul neamului. O altă excursie ne-a purtat pe meleagurile Iaşului, unde am fost oaspeţii colegilor de la Universitate şi Institutul politehnic.

Emil TALIANU
(Institutul pedagogic-Suceava)

Secretarul Comitetului U. T. C. al centrului universitar Bucureşti, TRAIAN ŞTEFĂNESCU, ne împărtăşeşte experienţa privind:

INFORMAREA ŞI COLOCVIUL POLITIC

Preocuparea permanentă, şi cu ecou din ce în ce mai mare în rîndul studenţilor, pentru problemele actuale ale politicii interne şi internaţionale a partidului nostru, pentru cunoaşterea situaţiei internaţionale, a problemelor şi evenimentelor aflate în centrul atenţiei opiniei publice mondiale au impus comitetelor U.T.C. şi asociaţiilor studenţilor din centrele noastre universitare o serie de măsuri menite să ducă la îmbunătăţirea continuă a formelor de informare existente, nu îndeajuns de eficiente faţă de cerinţele studenţilor, de preocupările şi de interesul lor. Menţinerea îndelungată (şi generalizată) a unor forme depăşite ca informările politice programate pe teme nu întotdeauna de actualitate, a creat, în mod firesc, o lipsă de interes şi de participare.

Urmărind să vină în întîmpinarea preocupării şi a creşterii interesului studenţilor faţă de problemele politice, comitetele U.T.C. şi asociaţiile studenţilor au căutat şi au experimentat o serie de modalităţi noi de informare, de colocviu, de dezbatere vie, tinerească şi de înaltă ţinută intelectuală. Experienţa acumulată în ultima vreme de centrul universitar Bucureşti în acest sens este concludentă: în funcţie de întrebările şi sugestiile studenţilor au avut loc informări politice (aproape cotidian şi în fiecare institut) la care sînt invitate personalităţi ale vieţii noastre politice, ştiinţifice, culturale; depăşind cadrul unor simple informări, mai mult sau mai puţin „la zi", asupra evenimentelor vieţii internaţionale, întîlnirile acestea reuşesc să creeze un climat de colocviu, de dezbatere competentă a tuturor problemelor ridicate de studenţi. Alcătuirea expunerilor pe baza întrebărilor studenţilor şi vizînd cele mai variate şi mai actuale aspecte din viaţa internaţională contemporană a făcut ca asemenea întîlniri să aibă un puternic ecou în institute (Institutul de medicină şi farmacie, Institutul agronomic, Institutul de construcţii, Universitate etc.).

Informările au avut loc la nivel de institut sau de grup de institute şi la ele a fost invitată să răspundă întrebărilor o personalitate politică dintre cele mai marcante. Ceea ce este de remarcat în mod deosebit şi ceea ce au adus nou aceste informări sînt, în primul rînd, structura nouă de organizare, modul de desfăşurare şi înalta ţinută intelectuală a discuţiilor. Pe baza întrebărilor studenţilor, transmise direct personalităţii politice invitate la dorinţa acestora, nu au avut loc şedinţe în care să se informeze, să se dea răspunsuri formale, plate şi fugitive, ci s-au purtat, între studenţi şi cei invitaţi, adevărate dezbateri de principiu, urmărindu-se şi latura instructiv-educativă a acestor informări, caracterul lor de formă a participării studenţilor la adîncirea cunoaşterii vieţii politice internaţionale, pe de o parte, iar pe de alta crearea unei legături, în perspectivă, între o personalitate politică şi un institut sau un grup de institute. Caracteristic unor asemenea informări libere, la alegerea şi propunerea studenţilor, este participarea numeroasă a studenţilor (fapt de altfel subliniat şi în adunările semestriale de dezbatere a programelor de activităţi ale comitetelor U.T.C. pe facultate) şi interesul deosebit manifestat de aceştia pentru o serie de probleme aflate pe ordinea de zi a vieţii interne şi internaţionale (politica P.C.R., agresiunea americană în Vietnam etc.). Interesul pentru actualitatea politică s-a manifestat, de asemenea, şi în atitudinea critică a studenţilor faţă de lipsa comentariilor şi eseurilor politice largi, de probleme şi de principiu din presa de tineret (Facultatea de drept, Filologie, Filozofie).

Experienţa acumulată în ultima perioadă a activităţii sale de Comitetul U.T.C. din centrul universitar Bucureşti a demonstrat, o dată mai mult, dorinţa studenţilor de a participa din plin la viaţa politică, internă şi internaţională a partidului nostru, la dezbaterea celor mai stringente probleme ridicate de actualitate, la cît mai buna cunoaştere a mersului evenimentelor din toate colţurile lumii şi a politicii şi atitudinii diferitelor partide şi state faţă de anumite evenimente, situaţii, probleme ale contemporaneităţii. Urmărind satisfacerea acestor cerinţe, Comitetul U.T.C. şi-a propus pentru viitoarele manifestări de acest gen, o lărgire a sferei de probleme pe de o parte (prin invitarea în rîndul studenţilor nu numai a personalităţilor politice, ci şi a unora ştiinţifice, culturale etc. — urmărind şi latura educaţiei etice, estetice etc. a acestor întruniri), iar pe de alta crearea unei şi mai mari punţi de legătură între studenţi şi unele personalităţi prin mijlocirea unor cît mai dese, mai variate şi mai interesante întîlniri ale studenţilor cu activişti de partid, oameni de ştiinţă, profesori universitari etc.

★

Nota redacţiei. Rămîne ca experienţa bucureştenilor să fie preluată şi de către comitetele U.T.C. din celelalte 15 centre universitare. Pînă acum, numai clujenii — care s-au întîlnit nu de mult cu tovarăşul Ion Iliescu — au reuşit să organizeze o astfel de acţiune. Este însă nevoie ca toate centrele universitare să manifeste mai multă iniţiativă. Totodată, sugerăm şi organismelor de resort din C.C. al U.T.C. şi C.E. al U.A.S.R. să acorde mai mult sprijin, în acest sens, centrelor universitare.

Ampla rezonanţă a amfiteatrelor

(Urmare din pagina 1)

Ca publicaţie care în ultimii doi ani, în anumite perioade şi mai ales după apariţia Studiului privind dezvoltarea învăţămîntului superior, **aproape săptămînal ne-am făcut ecoul opiniilor nu o dată de o justificată acuitate critică — exprimate de remarcabile competenţe universitare şi de numeroşi studenţi faţă de felul cum Ministerul Învăţămîntului înlătură unele carenţe serioase ale procesului instructiv-educativ, carenţe care afectează buna pregătire a viitorilor specialişti — ne declarăm întrutotul de acord cu critica principială pe care conducerea partidului, prin cuvîntul tovarăşului Nicolae Ceauşescu, a adresat-o în legătură cu tărăgănarea luării la timp a măsurilor de îmbunătăţire ce se impuneau în acest domeniu de activitate.**

Intransigenţa manifestată de Plenara C.C. al P.C.R. faţă de unele anacronisme ale învăţămîntului superior, măsurile preconizate în direcţia modernizării întregului proces instructiv-educativ, propunerile privind dotarea de înaltă tehnicitate şi nivel ştiinţific a laboratoarelor, exigenţele impuse predării, asigurării cu cursuri, efectuării practicii sînt pentru toţi studenţii, de azi şi de mîine, certitudini în vederea realizării lor ca intelectuali de mare anvergură, a afirmării în viaţa multilaterală a ţării, a manifestării patriotismului lor ardent. Fiindcă, pentru tinerii aflaţi pe băncile facultăţilor nu există dorinţă mai sfîntă decît să se poată astfel pregăti încît după absolvire să fie cît mai repede capabili de a contribui cu îndrăzneală şi dăruire la catalizarea progresului general al industriilor, ştiinţelor şi artelor româneşti din epoca glorioasă a socialismului şi comunismului.

Conexiunea firească, pe care concluziile secretarului general al Comitetului Central al partidului au stabilit-o între pregătirea de specialitate şi cea filozofică, politică a studenţimii, este de natură de asemenea să pună într-o lumină mult mai puternică înrîurirea pe care trebuie să o exercite ştiinţele sociale. Concepţia ştiinţifică a proletariatului despre lume şi societate, materialismul dialectic şi istoric, trebuie studiată într-un mod profund ştiinţific, eliberat de citatomania şi simplismul care mai recidivează uneori la anumite cursuri şi seminarii. Confruntarea ideologică şi politică contemporană în care studenţii, acum şi cu precădere după absolvire, sînt angajaţi prin însuşi specificul profesiei lor de oameni ai ideilor, presupune o temeinică, invulnerabilă pregătire filozofică marxistă pentru a se putea manifesta ca intelectuali ai celei mai avansate societăţi — cea comunistă.

Numai o astfel de solidă pregătire ştiinţifică din punct de vedere marxist-leninist, o cunoaştere riguroasă a politicii generale a partidului nostru poate face din viitorii specialişti militanţi intransigenţi în lupta împotriva concepţiilor reacţionare de tot felul, în discernerea adevărului ştiinţific, a valorilor umaniste ale gîndirii şi artei contemporane.

Anii de facultate sînt totodată şi anii formării virtuţilor politice şi cetăţeneşti ale tinerilor şi, în această lumină, sarcinile organizaţiilor Uniunii Tineretului Comunist, ale asociaţiilor studenţeşti vor trebui să se realizeze în planul unei activităţi educative comuniste complexe, care să susţină şi să completeze procesul instructiv-educativ.

Rezultate dintre cele mai preţioase va avea desigur pentru activizarea şi maturizarea politică a studenţilor, pentru creşterea încrederii lor în capacitatea de a gîndi şi acţiona ca militanţi ai partidului, sarcina expresă, trasată de tovarăşul Nicolae Ceauşescu în cuvîntarea rostită la adunarea activului de partid al municipiului Bucureşti, ca studenţii, cei mai buni, să fie primiţi cu curaj în partid, să se formeze organizaţii de partid ale studenţilor la nivelul facultăţilor, al anilor de studiu.

E şi acesta încă un semn, cel mai înalt, al preţuirii pline de dragoste de care întregul tineret, studenţimea noastră, se bucură din partea partidului, a întregului nostru popor. Cuvintele străbătute de o caldă şi generoasă afecţiune ale tovarăşului Ceauşescu au avut de aceea un viu răsunet în inimile şi conştiinţele tinere care, la rîndul lor, răspund acestei pilduitoare nobleţi cu abnegaţia şi hotărîrea nestrămutată de a răsplăti condiţiile materiale şi morale mereu mai bune în care se pregătesc noile generaţii.

Ampla rezonanţă a amfiteatrelor este de aceea expresia unei adeziuni plenare şi a unor făgăduinţe pline de răspundere pentru prezent şi viitor.

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

la încheierea dezbaterilor privind dezvoltarea învăţămîntului de cultură generală, profesional, tehnic şi superior în Republica Socialistă România

(Urmare din pag. 1)

Desigur că şi în ce priveşte perfecţionarea conţinutului învăţămîntului s-au obţinut pe parcurs o serie de rezultate bune. Reforma învăţămîntului din 1948 şi măsurile luate ulterior au avut o mare importanţă în această privinţă. Dar acum, cînd analizăm situaţia învăţămîntului nostru şi stabilim noi măsuri de perfecţionare a acestei activităţi, cred că este bine să ne ocupăm şi de unele neajunsuri ce s-au manifestat în acest domeniu, spre a trage învăţămintele necesare şi a face ca în viitor asemenea lucruri să nu se mai repete.

Cred că scurtarea duratei învăţămîntului — măsură care s-a aplicat în învăţămîntul mediu o dată cu reforma din 1948 — a constituit una din marile greşeli, nu numai organizatorice, dar şi de fond, ale acestei reforme. Această greşeală a avut repercusiuni negative pentru o perioadă destul de lungă asupra dezvoltării învăţămîntului şi pregătirii cadrelor în ţara noastră. De asemenea, faptul că în dezvoltarea învăţămîntului au fost practic nesocotite tradiţiile progresiste ale şcolii româneşti a dus la adoptarea unor măsuri care s-au dovedit necorespunzătoare pentru ţara noastră Aceasta, deşi se ştie că, în trecut, în România învăţămîntul — cu toate limitele sale din punct de vedere social, cu caracterul său de clasă, cu lipsa de accesibilitate pentru tineretul muncitoresc şi ţărănesc — a avut totuşi o serie întreagă de părţi pozitive şi a jucat, în perioadele respective de dezvoltare a ţării, un rol important în progresul societăţii româneşti. De aceea, este de neînţeles de ce s-a renunţat la o serie de lucruri bune realizate în trecut. Aceasta a dăunat dezvoltării învăţămîntului, a avut urmări negative asupra conţinutului şi a orientării sale. Ne este cunoscut că au fost subapreciate şi neglijate o serie de ramuri importante ale învăţămîntului, mai cu seamă în domeniul ştiinţelor moderne, care — este ştiut — au un rol deosebit în dezvoltarea şi progresul societăţii. Neglijarea acestor ramuri a contribuit nu numai la rămînerea în urmă a învăţămîntului, la faptul că un număr mare de tineri care au ieşit de pe băncile şcolii în aceşti ani nu au putut să primească o pregătire la nivelul cerinţelor ştiinţei şi tehnicii mondiale, dar a avut, în acelaşi timp, consecinţe serioase asupra dezvoltării economiei, culturii, ştiinţei din ţara noastră.

Introducerea studierii ştiinţelor social-economice în învăţămînt a reprezentat, fără îndoială, un factor de mare însemnătate în instruirea tineretului patriei noastre. Dar şi în organizarea acestor forme de învăţămînt, în predarea disciplinelor respective au fost şi mai sînt încă multe neajunsuri. În cadrul plenarei s-au referit la această problemă tovarăşul Valter Roman şi tovarăşul Răutu. Trebuie să subliniem, tovarăşi, că faţă de importanţa pe care o are predarea acestor ştiinţe pentru tineretul universitar, şi în general pentru tineretul nostru, nu s-a reuşit ca acest învăţămînt să corespundă pe deplin cerinţelor, cu toate că, teoretic şi în cadrul multor hotărîri, i-am acordat atenţie. Desigur, la aceasta au contribuit şi contribuie încă şi acum unele atitudini rigide şi dogmatice care mai persistă în legătură cu înţelegerea şi interpretarea diferitelor fenomene noi ivite în dezvoltarea socială, în predarea unor cunoştinţe care nu mai corespund condiţiilor de astăzi ale dezvoltării societăţii. În general, conţinutul ideologic al învăţămîntului nu este la nivelul cerinţelor de astăzi ale societăţii noastre ; este nevoie să analizăm cu toată seriozitatea această situaţie, să tragem concluziile ce se impun.

Aşa cum s-a subliniat în plenară, procesul de îmbunătăţire a învăţămîntului, de formare a cadrelor nu a reuşit să ţină pasul cu cerinţele de dezvoltare ale ţării noastre. Dacă în ce priveşte numărul de cadre didactice formate în acest timp am putea să fim mulţumiţi, sînt totuşi de adus critici serioase în ce priveşte nivelul lor de pregătire, îndeosebi al cadrelor didactice din învăţămîntul de cultură generală şi din licee. Tovarăşii care s-au ocupat de acest domeniu de activitate, Ministerul Învăţămîntului nu au acţionat cu fermitate, nu au avut în această privinţă un plan concret, bine corelat cu întreaga dezvoltare a învăţămîntului nostru şi care să asigure pregătirea cadrelor necesare la nivelul impus de dezvoltarea ştiinţei mondiale. Acest lucru este valabil, într-o anumită măsură, şi pentru o serie de cadre care răspund de învăţămîntul superior. Fireşte, cauzele sînt multiple — iar faptul că o perioadă îndelungată învăţămîntul nostru nu a avut suficiente legături şi contacte cu învăţămîntul din alte ţări poate numai în parte justifica lipsa de preocupare serioasă ce s-a manifestat în acest domeniu.

La plenară s-au subliniat, pe drept cuvînt, o serie de lipsuri în organizarea procesului de învăţămînt, în asigurarea cu manuale, în organizarea practicii, precum şi în ce priveşte crearea altor condiţii materiale fără de care nu se poate concepe un învăţămînt modern, care să corespundă cerinţelor actuale. Toate aceste neajunsuri au fost pe larg dezbătute în adunările cu cadrele din învăţămînt şi cu oamenii muncii din alte sectoare de activitate, din economie, cultură ; s-a arătat şi cu acest prilej că avem încă de lichidat o serie de deficienţe în aceste domenii, că trebuie să acţionăm cu hotărîre, să stabilim măsuri eficiente pentru înlăturarea lor. Fără aceasta nu vom putea asigura îndeplinirea în bune condiţii a sarcinilor ce se prevăd în studiul pe care îl dezbatem astăzi.

Pentru toate aceste lipsuri şi neajunsuri — care au fost relevate şi discutate şi în cadrul plenarei noastre — au partea lor de răspundere atît tovarăşii din conducerea Ministerului Învăţămîntului, cît şi tovarăşii care răspund de problemele şcolii în cadrul Comitetului Central şi al guvernului. Ei trebuiau să fie, după părerea mea, mai autocritici faţă de activitatea desfăşurată, pentru că nu ne-am adunat aici numai spre a face declaraţii despre frumuseţea măsurilor pe care le adoptăm. Trebuie să cunoaştem clar ceea ce n-a fost bun şi să vedem limpede ce trebuie să facem pentru ca treburile să meargă mai bine. Conducerea Ministerului Învăţămîntului nu este deloc străină de lipsurile care s-au manifestat în acest domeniu — şi ne exprimăm speranţa că, atunci cînd o să prelucrăm în continuare materialele plenarei, tovarăşii din conducerea ministerului vor analiza în spirit critic situaţia. Este adevărat că în ultimii ani au fost luate o serie de măsuri care, într-o anumită măsură, au dus la lichidarea unor neajunsuri, la îmbunătăţirea desfăşurării învăţămîntului. Dar nici astăzi nu am putea spune că învăţămîntul nostru nu mai are carenţe de genul celor la care m-am referit, sau de altă natură, că nu mai avem multe de făcut pentru perfecţionarea lui. Cu atît mai necesar era ca tovarăşii care se ocupă de învăţămînt să analizeze în plenară dacă nu lipsurile din trecut, cel puţin deficienţele actuale şi să arate cum înţeleg să acţioneze pentru lichidarea acestora.

Aşa cum s-a subliniat, nu o dată, Comitetul Central al partidului nostru, guvernul dau o înaltă apreciere activităţii cadrelor didactice, care aduc o contribuţie deosebit de valoroasă la educarea şi formarea tinerei generaţii, la înarmarea ei cu cunoştinţe de cultură generală, la educarea şi formarea omului nou al societăţii noastre. Aceasta nu înseamnă însă că profesorii, învăţătorii, cadrele didactice în general — şi mă refer la cadrele din învăţămîntul de toate gradele — nu mai au încă multe de făcut pentru a-şi îndeplini în condiţii tot mai bune rolul şi atribuţiile importante pe care le au.

De asemenea, s-a subliniat nu o dată — şi consider că este bine să subliniez şi acum — că tineretul patriei noastre răspunde cu cinste eforturilor făcute de societate, că el se străduieşte să înveţe şi să-şi ridice nivelul de cunoştinţe în toate domeniile de activitate. Avem un tineret care, cu întreaga sa energie, cu tot elanul, cu toată tinereţea sa, se pregăteşte să-şi îndeplinească rolul şi misiunea de răspundere de a duce mai departe dezvoltarea societăţii noastre. Putem spune, tovarăşi, fără nici un fel de ezitare, că ne declarăm mulţumiţi de felul cum tineretul nostru învaţă, de felul cum munceşte pentru a deveni apt să-şi îndeplinească înaltele îndatoriri ce-i revin în societatea noastră socialistă.

Măsurile pe care le-am dezbătut în plenară urmăresc să aşeze învăţămîntul de toate gradele pe baze moderne, să asigure ridicarea lui la nivelul cerinţelor actuale ale dezvoltării ştiinţei, culturii, ale construcţiei socialiste în ţara noastră. În cadrul măsurilor de perfecţionare a învăţămîntului trebuie să ţinem seama de progresul rapid al ştiinţei, de necesităţile viitoare ale societăţii socialiste şi comuniste, de perspectivele ce se deschid ţării, pentru că ceea ce discutăm şi hotărîm astăzi îşi va spune practic cuvîntul şi îşi va arăta roadele peste unul sau două cincinale — cînd tinerii care urmează acum învăţămîntul de 10 ani sau îl vor începe în anul viitor vor termina şcoala, vor intra în universităţi, în institute de învăţămînt superior sau în şcoli profesionale. Iată de ce trebuie să ţinem seama că măsurile pe care le adoptăm astăzi vor trebui să fie strîns legate şi să asigure satisfacerea cerinţelor care vor apărea mîine în dezvoltarea economiei, ştiinţei, culturii, să răspundă pe deplin necesităţii de a avea în toate domeniile de activitate cadre bine pregătite, în stare să facă faţă sarcinilor sporite de viitor. Aceasta fără să mai spunem că şi în prezent sînt sectoare unde nu avem cadre suficiente şi nu putem face faţă, din această cauză, unor sarcini importante. M-aş referi în acest sens la electronică, ca să nu mai vorbesc de energia nucleară şi de alte domenii hotărîtoare pentru dezvoltarea economiei naţionale şi pentru progresul întregii noastre societăţi.

Este cunoscut că făurirea societăţii comuniste este legată indisolubil de ridicarea nivelului de cultură al întregului popor, că aceasta este o cerinţă obiectivă a construcţiei noii orînduiri sociale. Noi, care acţionăm în mod conştient în direcţia făuririi societăţii comuniste, cunoaştem că dezvoltarea bazei materiale este hotărîtoare ; dar fără o dezvoltare a ştiinţei, a gîndirii tehnice, a nivelului general de cultură al poporului nu vom putea asigura nici progresul bazei materiale a societăţii, pentru că aceste două laturi ale activităţii noastre sînt strîns legate, se condiţionează reciproc. Dacă vrem să construim baza materială a societăţii comuniste, trebuie, tovarăşi, să făurim, în acelaşi timp, sau chiar cu un anume avans, cadrele ştiinţifice necesare în toate domeniile, spre a putea asigura progresul economic şi social al României.

Ne-am obişnuit să vorbim adesea despre perspectivele dispariţiei treptate a deosebirilor esenţiale dintre munca intelectuală şi cea fizică. Ştergerea acestor deosebiri este una din cerinţele dezvoltării societăţii noastre, ea se impune ca o necesitate şi trebuie să acţionăm în această direcţie. Cum vom realiza acest lucru ? Va trebui să facem aceasta nu pe calea reducerii sau ţinerii în loc a nivelului general de dezvoltare culturală, ci pe calea perfecţionării continue a procesului de învăţămînt, de instruire a tinerelor generaţii. O asemenea cerinţă se impune tot mai mult o dată cu dezvoltarea tehnicii, cînd locul muncii manuale îl ia maşina, pe care omul trebuie să o stăpînească şi să o dirijeze tot mai bine. Fără cunoştinţe, fără învăţămînt mediu, sau cel puţin de 10 ani — şi trebuie spus că în ţările avansate există tendinţa de a se generaliza liceul şi învăţămîntul de 12 ani — nu vom putea realiza acest lucru. S-a arătat aici, pe bună dreptate, că sîntem rămaşi în urmă în această privinţă. Noi vrem să lichidăm cît mai rapid această situaţie. Dacă dorim să avem maşini electronice, să cibernetizăm economia, să automatizăm şi să chimizăm procesele de producţie, apoi fără cadre cu pregătire medie şi superioară nu vom putea face aceasta. Dacă nu pregătim şi nu formăm asemenea cadre vom rămîne în continuare la un nivel nesatisfăcător în ce priveşte dezvoltarea acestor domenii de activitate. Consider că trecerea la învăţămîntul de 10 ani este o necesitate obiectivă, esenţială pentru progresul şi dezvoltarea viitoare a societăţii româneşti.

Aşa cum foarte bine au spus cîţiva tovarăşi aici, şcoala este principalul factor de dezvoltare a ştiinţei şi, totodată, un preţios instrument de educare comunistă a tineretului patriei noastre. Ea se află astăzi în mîinile noastre, ale statului socialist, şi ea trebuie să servească în întregime tocmai îndeplinirii programului general elaborat de partid, perspectivelor pe care le avem, făuririi societăţii socialiste şi comuniste.

În studiul pe care l-am discutat în cadrul plenarei sînt prevăzute o serie de măsuri privind îmbunătăţirea învăţămîntului profesional şi a învăţămîntului tehnic, pregătirea de muncitori calificaţi. Nu este un secret pentru nimeni, tovarăşi, că întîmpinăm unele neajunsuri în economia noastră tocmai din cauză că avem o foarte mare lipsă de cadre de specialitate, de muncitori calificaţi — mai cu seamă în întreprinderile noi, unde se cer muncitori cu o înaltă calificare. Dacă nu mă înşel, avem asigurate numai circa 20—25 la sută din cadrele necesare pregătite prin şcoli profesionale. Am prevăzut în cadrul planului cincinal să asigurăm pregătirea prin şcoli profesionale a circa 30 la sută din necesarul total de muncitori calificaţi. De aceea, cred că măsurile propuse aici privind îmbunătăţirea organizării învăţămîntului de calificare a muncitorilor şi maiştrilor şi, în general, a învăţămîntului profesional, sînt juste şi bine venite. Va trebui însă să mai studiem anumite aspecte — şi cînd spun aceasta mă refer în primul rînd la durata acestor forme de învăţămînt. Să avem în vedere că, după ce vom introduce învăţămîntul de 10 ani, tînărul care va intra în şcoala profesională va avea cunoştinţe de matematică, fizică, chimie la nivelul şcolii medii din trecut ; în asemenea condiţii este de înţeles că şi durata învăţămîntului profesional va trebui să fie, într-un fel, corectată. Cred că ar trebui să atragem aici atenţia unor tovarăşi miniştri care dovedesc încă puţină înţelegere faţă de această problemă şi care militează în continuare pentru menţinerea unei durate mari a învăţămîntului profesional. Or — se ştie — sînt anumite ramuri şi meserii, unde procesul de însuşire a cunoştinţelor necesare nu depăşeşte 6 luni. De exemplu, în industria uşoară, la pregătirea de muncitori pentru textile, unde în general există cursuri de 3—4 luni. Şi la noi, înainte, calificarea şi şcolarizarea nu depăşeau 6 luni. În prezent avem şcoli profesionale cu o durată de 3 ani. Este adevărat că acum se mai reduce ceva din durata acestor şcoli, dar există încă tendinţa din partea unor cadre de conducere din ministere de a menţine această situaţie. Tovarăşii care s-au ocupat şi se ocupă cu acest sector de activitate — nu numai din ministere, ci şi din comitetele sau organele centrale de sinteză — nu dovedesc nici ei o justă înţelegere a problemei. Este nejustificat şi costisitor să menţinem cursurile şcolilor profesionale la o durată de 3 ani în condiţiile cînd vom avea învăţămînt de 10 ani. Trebuie să ne preocupăm în continuare de a îmbunătăţi formele de învăţămînt profesional, de a scurta durata acestui învăţămînt, ţinînd seama de experienţa mondială în acest domeniu de activitate. Dacă în unele

(Continuare în pag. a 4-a)

CUVÎNTAREA TOVARĂŞULUI NICOLAE CEAUŞESCU

(Urmare din pag. a 3-a)

ţări tinerii cu 10 ani de învăţămînt de cultură generală şi cu 6 luni de învăţămînt profesional pot să lucreze în fabrici, este posibil să se realizeze acest lucru şi la noi. Nu cred că tinerii noştri sînt mai puţin pricepuţi sau mai puţin dotaţi pentru a-şi însuşi într-o asemenea perioadă meseriile respective.

Se prevede — şi de fapt s-a şi pus în practică — diversificarea învăţămîntului mediu sau liceal, prin crearea liceelor tehnice, care s-a dovedit — aşa cum reiese din felul cum au fost primite de tineret şi de părinţi — că au o bună perspectivă de dezvoltare în ţara noastră. Fiind mai bine specializate şi profilate pe anumite ramuri, ele ne vor da tineri cu cunoştinţe mai aproape de cerinţele diferitelor domenii de activitate, vor uşura procesul de calificare şi intrarea în producţie a tineretului. Mă refer îndeosebi la acei tineri care nu vor putea să intre în învăţămîntul superior. Trebuie să avem în vedere că nu numai acum, dar şi în viitor, cel puţin jumătate din numărul absolvenţilor nu vor intra în învăţămîntul superior, că într-o perioadă destul de lungă nu vom putea încă să cuprindem în învăţămîntul superior pe toţi absolvenţii liceelor. Acest lucru nu este posibil în nici o ţară. Nu înseamnă însă că va trebui să reducem numărul elevilor în învăţămîntul mediu, ci va fi necesar să explicăm tinerilor şi să luăm măsuri ca după absolvirea liceelor ei să poată să se perfecţioneze, să se specializeze în diferite domenii de activitate unde se cer cunoştinţe medii.

Consider că măsurile de îmbunătăţire şi organizare a învăţămîntului superior vor asigura condiţii corespunzătoare pentru crearea cadrelor necesare pentru activitatea productivă, pentru domeniul culturii, cît şi pentru cercetarea ştiinţifică. Este necesar să punem un accent mai mare pe măsurile de perfecţionare a învăţămîntului nostru superior — care are, de asemenea, o bună tradiţie, şi unde am avut şi avem cadre de valoare, recunoscute şi pe plan mondial, care s-au dovedit în stare să rezolve probleme deosebit de importante ale dezvoltării ştiinţelor. Deşi nu o dată am discutat despre importanţa unor asemenea măsuri, de la discuţii şi pînă la realizări practice s-a făcut încă prea puţin. Eu preţuiesc discuţiile din plenară, observaţiile şi propunerile făcute aici, precum şi dezbaterea publică care s-a desfăşurat timp de cîteva luni, faptul că studiile de dezvoltare a învăţămîntului au fost elaborate pe baza consultării largi a sute şi sute de cadre din învăţămîntul de toate gradele, a conducerilor ministerelor, a specialiştilor, că s-a studiat în această privinţă şi experienţa altor ţări cu un învăţămînt avansat. Toate acestea ne dau temeiul să spunem că materialul prezentat în plenară, cu observaţiile care au fost făcute, poate să fie adoptat şi să constituie o directivă pentru Ministerul Învăţămîntului, pentru tovarăşii care lucrează în acest domeniu, în vederea elaborării legii învăţămîntului. Fără îndoială că cele mai multe din problemele dezbătute vor fi înscrise în cadrul legii ; dar sînt şi propuneri şi aspecte care nu sînt de domeniul legii, dar care vor trebui să constituie pentru Ministerul Învăţămîntului o îndrumare în activitatea sa viitoare. Ministerul Învăţămîntului va trebui să studieze în continuare cu multă atenţie propunerile, problemele ridicate, să ţină seama de ele şi mai ales să nu uite că printre criticile, justificate, făcute în cursul dezbaterilor şi întocmirii materialelor au fost şi din acelea care au arătat că nu întotdeauna Ministerul Învăţămîntului reţine, studiază şi rezolvă la timp problemele ridicate de centrele universitare, de şcolile noastre, de cei care lucrează nemijlocit în acest domeniu.

În cadrul legii vom prevedea în viitor mai multe drepturi universităţilor şi institutelor superioare, o mai largă autonomie universitară ; în acelaşi timp vom asigura mai multe posibilităţi conducerilor acestor institute, şcolilor să rezolve o serie de probleme în spiritul legilor şi directivelor generale, încît să nu mai fie nevoie ca pentru fiecare lucru să se ceară aprobarea Ministerului Învăţămîntului sau a Comitetului Central al partidului.

Pe drept cuvînt, în cadrul plenarei s-a subliniat necesitatea îmbunătăţirii serioase a programelor, a perfecţionării elaborării manualelor şi, în general, a unei mai bune documentări şi informări a cadrelor din învăţămînt, îndeosebi din cel superior. Am făcut mult, tovarăşi, în această direcţie în ultimul timp, dar cred că va trebui ca ministerul şi tovarăşii care se ocupă de acest sector să analizeze în continuare şi să stabilească noi măsuri pentru a asigura ca toate catedrele noastre să fie la curent cu ceea ce este nou în domeniul respectiv, să creeze posibilitatea ca întregul corp didactic să studieze şi să-şi ridice nivelul de cunoştinţe. Se vor evita astfel situaţiile cînd la unele cursuri se predau diverse teorii — mă refer nu la cele din domeniul ştiinţelor sociale, ci la diverse teorii tehnice — care în alte ţări au fost de mult lăsate pe planul doi sau trei ; în schimb, nu se predau cunoştinţe esenţiale de care depinde progresul ştiinţei respective. Desigur, pentru această stare de lucruri răspunderea o poartă nu numai cadrele respective, ci şi Ministerul Învăţămîntului, care nu s-a ocupat şi nu se ocupă suficient ca toate programele de învăţămînt să fie aduse la zi, să asigure materiale necesare unei bune informări a cadrelor, spre a face posibil ca acestea să predea într-adevăr cele mai noi cunoştinţe în domeniul lor de activitate.

Este, de asemenea, necesar să ţinem seama de criticile făcute în ce priveşte înzestrarea laboratoarelor, care sînt rămase în urmă din acest punct de vedere. Va trebui să facem eforturi în această privinţă şi, fireşte, ne va costa bani. Ne va costa însă şi mai mult dacă vom ţine timp de cinci ani un student să înveţe pe aparatură pe care n-o mai întîlneşte în nici o fabrică, dacă el va învăţa lucruri care practic nu-i vor folosi la nimic, alegîndu-se doar cu nişte cunoştinţe generale de istorie a tehnicii. În aceste condiţii, cînd studentul se va duce mîine să lucreze în fabrică, îi va trebui un an sau doi, cîteodată şi mai mult, ca să cunoască şi să se familiarizeze cu tehnica şi maşinile actuale ; iar cînd va merge la un institut al Academiei, sau la un institut departamental de cercetări, îi va fi necesară, de asemenea, o perioadă îndelungată pînă să cunoască aparatura şi să lucreze cu utilajele noi pe care le întîlneşte acolo. Dacă nu ţinem seama de aceste lucruri, atunci ce fel de cadre vom pregăti, tovarăşi ? Sînt de acord cu ce s-a spus aici despre cursurile postuniversitare. Dar dacă şi acolo se învaţă tot pe aparatură învechită, atunci numai de perfecţionare nu se poate vorbi.

Instituţiile noastre de învăţămînt superior trebuie să dispună de utilaj modern pentru a putea pregăti în bune condiţii pe studenţi, pentru a face ca aceştia, cînd vor merge în producţie, să fie ei în stare să împingă, să dezvolte noul, nu abia să-l înveţe şi să se deprindă cu el. Din acest punct de vedere, eu consider că trebuie puţin completat chiar materialul nostru prezentat în plenară, precizîndu-se mai cu seamă unele măsuri concrete, precum şi eforturile financiare necesare, pentru ca, într-o perioadă de timp, să punem ordine şi în domeniul dotării laboratoarelor. Sînt, în privinţa utilării laboratoarelor, multe lucruri pe care va trebui să le importăm ; sînt însă şi multe utilaje şi aparate pe care va trebui să le producem în ţară, dar nu lăsînd această sarcină numai pe seama unor unităţi ale Ministerului Învăţămîntului, care singure nu pot să facă acest lucru. Dacă atelierele şi unităţile ministerului pot produce diferite utilaje pentru grădiniţă, pentru şcoala de 8 ani, apoi acest lucru este mult mai greu pentru licee şi formele superioare de învăţămînt. Trebuie să creăm întreprinderi specializate în acest scop, care să asigure utilajele şi aparatura necesară pentru învăţămîntul nostru ; să ne punem aceasta ca una din sarcinile noastre importante şi să luăm măsuri hotărîte în domeniul acesta de activitate.

Pe drept cuvînt s-a subliniat în plenară că în întreaga activitate de îmbunătăţire a procesului de învăţămînt un rol hotărîtor îl are corpul didactic, chemat să desfăşoare o activitate multilaterală atît în pregătirea şi instruirea elevilor şi studenţilor, cît şi în educarea generală, cetăţenească, a tineretului. Am realizat, în acest sens, multe lucruri bune. Aici s-a vorbit despre necesitatea ca profesorii, conferenţiarii, celelalte cadre didactice din învăţămîntul superior să se ocupe fiecare, nemijlocit, de un grup de studenţi. Este un lucru foarte bun, pe care va trebui să-l introducem şi noi. Să creăm condiţii ca aceste cadre să aibă o legătură mult mai strînsă cu studenţii, să-i cunoască bine, să-i sprijine îndeaproape în procesul de învăţămînt. Noi am mai discutat despre aceste lucruri, dar nu s-a făcut prea mult în direcţia aceasta. Trebuie să combatem atitudinile de comoditate, de înţelegere îngustă a obligaţiilor didactice — obligaţii care nu se termină deloc o dată cu încheierea orei de curs.

Trebuie să facem ca profesorul, învăţătorul să se afle cît mai mult în mijlocul elevilor, să trăiască împreună cu ei, să-i supravegheze în recreaţii, să le organizeze jocurile, să meargă cu ei în excursii — aşa cum se făcea şi în trecut. Cînd vorbim de rolul important pe care îl au învăţătorul, profesorul în educarea copiilor, nu trebuie să limităm acest rol numai la predarea cunoştinţelor la orele de curs, ci să înţelegem întreaga activitate de educare a copiilor. Consider că e necesar să analizăm temeinic lucrurile din acest punct de vedere, să punem mai bine în valoare experienţa pe care o avem în privinţa aceasta. Sînt aici tovarăşi care cunosc această experienţă şi cred că e bine s-o promovăm ca pe o îndatorire didactică fundamentală.

S-a vorbit, în plenară, despre felul cum se predau unele discipline filozofice, ideologice din învăţămînt. Am relevat mai înainte unele neajunsuri pe care le avem în această privinţă. Înarmarea elevilor din învăţămîntul mediu şi a studenţilor, îndeosebi, cu temeinice cunoştinţe filozofice şi ideologice constituie una din cerinţele fundamentale ale dezvoltării unui învăţămînt modern în ţara noastră. Desigur, tovarăşi, în această privinţă un rol important au, în primul rînd, cadrele care predau ştiinţele sociale ; dar aceasta nu este o obligaţie care ţine numai de domeniul lor de activitate. Problema conţinutului ideologic al învăţămîntului nostru este şi trebuie să fie o problemă a conducerii universităţilor şi institutelor de învăţămînt superior. Nu numai în filozofie sau în oricare altă disciplină socială, ci în întregul proces de învăţămînt, trebuie să se reflecte concepţia noastră filozofică despre lume şi viaţă, materialismul dialectic şi istoric. În mod deosebit aceasta trebuie să se manifeste la universitate — care, prin natura sa, este un focar al ştiinţelor umaniste, al propagării materialismului dialectic. Dar, din păcate, întîlnim aici, chiar la catedrele de ştiinţe sociale, unele confuzii ideologice, concepţii greşite, faţă de care nu numai că nu se ia atitudine, dar există toleranţă şi îngăduinţă. Să nu uităm nici un moment că asemenea concepţii, care servesc forţelor reacţionare şi imperialiste, mai există, că ele mai pătrund din afară şi sînt preluate şi la noi, sub diferite forme. Consider că este necesar să luăm măsuri hotărîte spre a face ca învăţămîntul nostru superior să fie un focar de luptă împotriva a tot ceea ce este retrograd şi învechit, împotriva tuturor concepţiilor idealiste, mistice, reacţionare. Cadrele care predau marxism-leninismul, toate cadrele didactice din întregul nostru învăţămînt au îndatorirea să militeze activ pentru educarea tineretului în spiritul concepţiei despre lume şi societate care stă la baza politicii partidului nostru. Învăţămîntul nostru este un valoros instrument de educare în mîinile societăţii socialiste şi, în consecinţă, trebuie să promoveze, prin întreaga sa activitate, concepţia noastră, ideologia noastră.

Aşa cum am mai subliniat şi cu alte prilejuri, coexistenţa paşnică între state nu înseamnă de fel coexistenţă şi cu concepţiile burgheziei, nu înseamnă renunţarea la lupta ideologică pentru promovarea materialismului dialectic şi istoric, ci, dimpotrivă, impune intensificarea eforturilor pentru triumful marxism-leninismului, al filozofiei noastre. Promovarea largă a ideologiei noastre este o sarcină a tuturor conducerilor instituţiilor de învăţămînt, a tuturor celor care lucrează în acest sector — pînă la profesorul universitar, la rector, la ministrul învăţămîntului. Analizarea rezultatelor activităţii acestor cadre trebuie judecată în contextul rezultatelor generale obţinute în ridicarea nivelului ştiinţific şi tehnic al învăţămîntului, în promovarea concepţiei noastre materialist-dialectice, în formarea şi educarea generaţiei noi şi situarea ei pe poziţii active de luptă împotriva a tot ceea ce este învechit şi serveşte forţelor reacţionare, imperialismului. Tot ceea ce am înfăptuit în aceşti ani de construcţie socialistă s-a realizat sub conducerea partidului nostru marxist, care are la bază concepţia revoluţionară despre lume ; am învins tocmai pentru că în întreaga noastră politică, în întreaga noastră activitate ne-am condus şi ne conducem după această ideologie. Promovarea cu consecvenţă a acestei concepţii constituie în continuare, garanţia victoriei noastre în lupta pentru construcţia socialismului şi comunismului !

Nu putem şi nu trebuie să acceptăm nici un fel de concesie, sub nici o formă, faţă de confuzii sau concepţii străine idealurilor noastre. Mă refer la concesii de ordin ideologic. Partidul nostru nu admite sub nici o formă măsurile administrative în lupta ideologică ; combătînd abuzurile şi diferitele practici străine care au avut loc în trecut, partidul nostru nu slăbeşte, ci, dimpotrivă, sporeşte preocuparea pentru lupta ideologică ; va trebui să militām neîncetat, cu toată stăruinţa, pentru promovarea concepţiei noastre despre lume şi viaţă.

Desigur, noi acordăm o mare atenţie tradiţiilor progresiste minunate pe care le-a acumulat de-a lungul istoriei sale poporul român. Dar, preocupîndu-ne de cultivarea respectului şi dragostei pentru aceste tradiţii, valorificîndu-le, preluînd de la ele tot ceea ce este bun şi serveşte mersului nostru înainte, nu trebuie să uităm nici un moment că în trecut au existat în ţara noastră — şi nici nu puteau să nu existe — şi concepţii retrograde, reacţionare, care au servit claselor asupritoare. Faţă de toate acestea trebuie să luăm poziţie hotărîtă. Fireşte, chiar şi în cazul unor personalităţi progresiste din trecut trebuie să acţionăm cu discernămînt, să analizăm bine ce preluăm — pentru că nu putem să luăm totul în bloc. Să avem în vedere că aceste personalităţi au avut şi limite — şi nici nu se putea altfel — generate de dezvoltarea socială, de epoca în care au trăit, de nivelul de cultură ş.a.m.d. Trebuie să preluăm ce e valoros, progresist în activitatea acestor personalităţi, dar să avem şi o atitudine critică faţă de ceea ce este greşit în creaţia lor. Nu înseamnă, prin aceasta, că negăm sau că lovim în cineva. Noi procedăm în felul acesta, chiar faţă de activişti de partid, faţă de cadrele de partid ; cînd greşesc le criticăm — şi asta nu înseamnă că le lovim ; ce au făcut bine remarcăm, subliniem. Înseamnă oare că dacă preluăm ceea ce a fost bun, valoros în poeziile lui Goga, trebuie să uităm că acesta totuşi, într-o serie de scrieri, în politică, s-a situat pe poziţii reacţionare, retrograde ? Desigur că trebuie să criticăm această latură a activităţii sale.

Noi nu trebuie să uităm că a existat în România o îndelungată activitate fascistă, că legionarii — această bandă de asasini — au exercitat o influenţă nefastă, au promovat concepţiile lor retrograde, şovine şi reacţionare, dăunînd grav intereselor poporului nostru.

Doresc să subliniez, în continuare, răspunderea mare pe care o are presa noastră — ziarele, revistele literare şi celelalte publicaţii — în legătură cu aceste probleme. Este o îndatorire fundamentală a presei să nu admită în paginile ei nici un fel de concepţii străine, de materiale confuze, indiferent sub ce fond s-ar manifesta. Trebuie să criticăm pe acei comunişti care lucrează în aceste sectoare şi care dovedesc pasivitate, neatenţie sau lipsă de combativitate în această privinţă. Asemenea stări de lucruri se mai întîlnesc — aşa cum a spus aici tovarăşul Tudor Ionescu — şi la radio şi televiziune, în cinematografie şi în alte sectoare ale culturii.

Dacă vorbim de educarea comunistă a tineretului, trebuie spus că învăţămîntul oferă în acest domeniu un complex întreg de mijloace menite să contribuie la formarea concepţiei despre lume şi viaţă a tineretului. Trebuie să învăţăm să folosim cît mai bine aceste mijloace ! Dezbătînd problema perfecţionării învăţămîntului trebuie să acordăm o atenţie mai mare — atît în studiu cît şi în lege — activităţii practice de educare, mai ales în domeniile care au o importanţă hotărîtoare pentru progresul societăţii. Este necesar să luăm măsuri pentru a îmbunătăţi activitatea organizaţiilor de partid şi de U.T.C. din cadrul învăţămîntului, să sporim rolul şi contribuţia acestora la buna desfăşurare a întregului proces de învăţămînt, la ridicarea nivelului ideologic al studenţilor, la intensificarea muncii de educare a tineretului din şcoli şi universităţi, în spiritul înaltelor idealuri ale societăţii noastre.

Consider că, la rîndul lor, comitetele judeţene de partid şi comitetele municipale şi orăşeneşti au, ca una din sarcinile principale şi permanente, îndatorirea de a se preocupa în mod susţinut de buna desfăşurare a învăţămîntului, de îndrumarea întregii munci de educare şi instruire din şcoli şi facultăţi. Numai aşa atît studenţii, cît şi profesorii lor, îşi vor putea îndeplini cum se cuvine sarcinile ce le revin.

Acestea au fost, tovarăşi, cîteva lucruri pe care eu am ţinut să le subliniez în faţa plenarei Comitetului Central, considerînd că ele au o importanţă deosebită pentru progresul învăţămîntului nostru superior şi, în general, al întregului învăţămînt din România.

ARTE 7 ZILE

literatură

„OLIMPUL DIAVOLULUI" — CARTE DE VIZITĂ PENTRU PARNAS

Cu „Panorama efemeridelor", prima carte dintr-un proiect poetic fabulos, Ion Bănuță se înscrie în prim-planul încercărilor poeziei noastre actuale de a-și revitaliza substanța lirică, alături de ceilalți doi Ioni mai tineri, Gheorghe și Alexandru.

Dacă la apariția primelor „panorame" în presă cititorul a fost intrigat, asociațiile poetice ale lui Bănuță părîndu-i-se ușor epatante, cu timpul și îndeosebi acum, în fața constituirii „panoramelor" într-o viziune unitară, el este de-a dreptul entuziasmat de noutatea și franchețea gestului liric. Analogia cu fenomenul pe care-l prezintă cei doi poeți mai tineri nu e superfluă, căci sentimentul pe care ți-l dă lectura cărții lui Ion Bănuță este tocmai unul al tinereții creatoare, însetate de mari afirmări. După titlu, universul poetic, cel puțin din punct de vedere filozofic, ar părea precis delimitat; în realitate însă panoramele se succed într-o mare diversitate de reflecții, de la cele asupra omului, istoriei, vieții, morții, dragostei, pînă la cele de ordin pictural, de o aleasă sugestie plastică din ciclurile „Panorama culorilor" și „Panoramă de piatră".

Modul cum se constituie unele metafore și simboluri te îndeamnă uneori să vezi în Ion Bănuță un suprarealist sui-generis, cu un colorit tradițional. Coordonatele pe care se înscrie actul poetic novator din „Olimpul diavolului" sînt însă mai curînd artele poetice ale lui Arghezi și Barbu, asimilate în cadrul unei viziuni folclorice originale. Resortul moral al căutărilor lui Bănuță este o permanentă răzvrătire, de tip romantic, o convingere care se afirmă cu tărie:

Noian de strîmbe panorame
Și un condei din dac desfriu
Nu dau odihnei nici o clipă,
Descui cetatea amăgirii
Cu versul „Nu mai pot să mor !".

„Olimpul diavolului" îl situează pe Ion Bănuță mai mult decît oricînd pînă acum în Parnas.

N. STOIAN

rampa

SÎNTEM TINERI ȘI SÎNTEM LA HEIDELBERG

Cred că „Heidelbergul de altădată" nu e o piesă de teatru mai mult sau mai puțin reușită ori demodată. Este mai degrabă o nostalgie. O nostalgie a noastră după tinerețe, după studenție, atunci cînd nu mai sîntem destul de tineri. Heidelbergul e o idee, o proiectare în mit a propriei noastre tinereți.

Acest „de altădată" îi conferă aura de care are nevoie și reface acel „de altădată" sau „de odinioară" villonian.

Spectacolul de la Teatrul Național (în montarea lui Victor Moldovan) e slab și cred că mai ales din vina textului. Atît de gustat, devenit celebru la începutul secolului nostru în Europa, textul lui Meyer-Förster e azi de un romantism edulcorat și total lipsit de fior dramatic. Ceea ce rezistă timpului e lirismul său, din păcate adeseori anulat de lipsa de umor a situațiilor, pe care nici regia nu le rezolvă.

Cu o figurație numeroasă, spectacolul oferă lui Florin Piersic (tînărul prinț) ocazia de a-și dovedi calitățile actoricești într-un personaj liniar, iar Ilincăi Tomoroveanu (Käthy) crearea unui personaj feminin de o încîntătoare frumusețe lirică. Luat în ansamblu textul, cred că n-ar trebui jucat decît primul act. Tot ce se întîmplă mai departe îi anulează farmecul. Am văzut oameni de toate vîrstele emoționați după prima parte, apoi dezamăgiți.

Poate fără voia lui, autorul transformă prea repede acel frumos „altădată" într-un „acum" prozaic. Și astfel, tot ce ne rămîne este entuziasmul cîntecelor studențești și ușoara tristețe a unui Gaudeamus atît de al nostru, sub semnul Tinereții: „Să ne bucurăm, e luna mai, sîntem tineri și sîntem la Heidelberg".

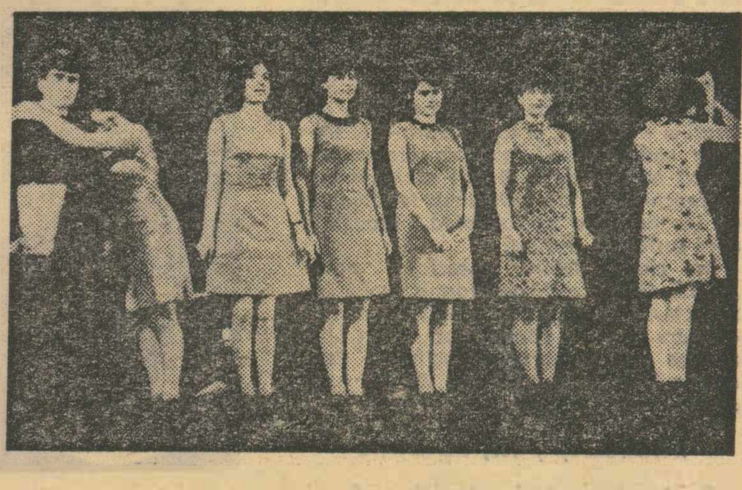
Iov RUSU

ecran

Pentru această primăvară organele de difuzare ne oferă o surpriză unică în istoria filmului românesc: șase premiere simultane. După ce au fost găzduite la Iași, Cluj sau Craiova, cele șase filme vor poposi în București, pentru confruntarea definitivă... cu exigențele criticii. În acest regal cinematografic avem bucuria de a remarca 5 filme de actualitate, un procent mai mult decît promițător. Nu e totuși momentul să tragem concluzii asupra perspectivelor de la Buftea, dar putem cel puțin să încheiem bilanțul producției 1967. Și el ar ieși satisfăcător, ceea ce nu înseamnă încă „plin de satisfacții".

Nu putem să nu remarcăm gradul de maturizare al echipelor noastre de realizare. Aveam nevoie de profesioniști și îi avem. Geo Saizescu, în „Balul de sîmbătă seara", Malvina Ursianu în „Gioconda fără surîs" au demonstrat un cîștig definitiv al regizorilor noștri: capacitatea de a portretiza, de a creiona în fine personaje, personaje adevărate și nu scheme fictive. Și eroii lui Știopul din „Ultima noapte a copilăriei" reușesc în cîteva scene să capete contur. Dar a face „portrete", oricît de reușite, nu e suficient într-un film. Relațiile dintre oameni rămîn un domeniu încă insuficient de curajos explorat. Eroii își poartă conflictul cu sine, și ni-l dezvăluie fie prin interminabile dialoguri (dar în fond monologuri) ca în „Gioconda", fie prin introspecții livrești sau înfruntări fugare. Un oarecare statism, un descriptivism exagerat se strecoară pe ecran, determinînd fuga sau neputința autorului de a comunica mai mult decît o ilustrare a unei galerii de tipuri. E bine că am depășit stadiul în care discutam despre stîngăcii și teribilisme. Va trebui să ne întrebăm mai mult de ce lipsește viața din filmele noastre, de ce regizorii ne povestesc niște scenarii și nu ni le arată. Asupra acestei alternative, dacă vreți, estetice, aș vrea să mă opresc în cronicile viitoare.

Eugen PATRICHE

Brigada artistică a Institutului Politehnic București

OPINII PE MARGINEA FESTIVALULUI STUDENȚESC DE LA IAȘI

A DOUA VÎNĂTOARE DE CERBI

Iată că și în dulcele tîrg al Ieșilor Festivalul artei studențești a luat sfîrșit (aci s-au confruntat brigăzile artistice, formațiile de estradă și dansuri moderne, orchestrele de muzică ușoară). Ne domină încă muzica, administrată într-un timp scurt, în cantitate mare și — de ce să n-o recunoaștem? — ne-a prins bine o mică pauză de respirație pentru a ne aminti de tot ce a fost în acest maraton de spectacole în care am avut prilejul să urmărim cu deplină satisfacție manifestările și, mai ales, pentru a ne deconecta și compartimenta impresiile.

Casa de cultură a studenților — locul unde s-a desfășurat festivalul — a fost invadată timp de 3 zile de un flux masiv de tinerețe, venit din toate centrele universitare ale țării pentru a-și confrunta valoarea artistică, pentru a-și împărți și îmbina armonic emoțiile. În acele zile, întregul oraș a fost în plină fierbere. Pe străzi, la facultăți, la cantine, la cursuri (foarte multe absențe în aceste zile, într-un fel justificate, deoarece la o asemenea manifestare națională nu poți să stai inert) nu s-a discutat decît despre festival, despre ținuta artistică și despre cine urma să ia premiile.

Clujenilor le-a revenit înalta misiune de a da startul competițiilor artistice, preluat și continuat de celelalte centre universitare și închis de gazde într-un ropot de aplauze, într-o atmosferă cu adevărat sărbătorească.

Deși e un centru cu o veche tradiție revuistică, Clujul a găsit mult mai comod să se prezinte la un festival numai cu orchestra de estradă, la care 4 viori electronice s-au dorit punctul de atracție care să le aducă un premiu. Nu am putea spune că apariția lor în cadrul festivalului a fost slabă, însă nici prea multe superlative nu le putem oferi. De ce? Surorile Sîntu și Octavian Cadia — binecunoscuți publicului de la radio și televizor — nu au reușit nici pe departe să prezinte un spectacol echilibrat, formula „Pentru juriu" supărînd mai ales prin scenografia slab inspirată și bineînțeles deficitară, copiată după „Cerbul de aur" de la Brașov. Ne întrebăm pentru ce o formație tînără, cu reale și clare posibilități, a apărut tocmai cu ceea ce Brașovul a fost criticat?

Ar trebui să scriem și despre „In seara asta nu mai doarme nimeni", prezentat de gălățeni, însă nici textul estradei și nici interpreții nu s-au ridicat la un nivel cît de cît satisfăcător. Craiova, ca de altfel multe alte formații, între care cităm cu îngrijorare Bucureștiul, Timișoara și Tg. Mureș, a rămas la un gen care, chiar prin titlu, se anunță deosebit de facil: brigada artistică. De la studenți se presupune, în afara culturii de specialitate, o bogată cultură artistică; un asemenea gen cum este cel al „brigăzii" — care ar trebui să dispară definitiv din arta studențească — nu poate fi conceput. Din cadrul spectacolului craiovean s-a detașat în mod deosebit Miruna Dobrescu, interpreta melodiilor „Ploaia și noi" de V. Vasilache și „Django" de John Lewis, cu o voce caldă, cu acute pătrunzătoare, un timbru plăcut și o dicție bine pusă la punct. Îndeajuns cultivată, ar putea reprezenta un succes de vîrf pentru craioveni.

Neintuind specificul genului, bucureștenii și-au intitulat cele două „brigăzi" ale Politehnicii și Universității (care nu se ridică deasupra mediocrului) „Seminar la estradă" — în care formația de muzică ușoară „Pitagora" a cultivat o atmosferă nu lipsită de disonanțe. Fortissimo-ul exagerat a dus la o scădere a potențialului artistic al întregului ansamblu. Mai fericită — apariția formației de chitare „Mondial". Această orchestră, deși este familiarizată cu scena, și instrumentele sînt omogenizate, nu a realizat o orchestrație originală. Cît vom mai putea rezista formulei de tipar „Beat"? Traducerile românești nu schimbă cu nimic contextul melodic al frazelor.

Timișorenii au prezentat un program bogat, bucurîndu-se însă de un succes facil.

Revenim din nou la „brigadă" care, prin însăși noțiunea sa, nu se poate ridica peste nivelul unor manifestări liceale. Regrete pentru textierii care de foarte multe ori au avut umor. Spectacolul timișorean s-a dovedit destul de dezmembrat datorită prezentării separate a formației de chitare „Phoenix". Formația „Phoenix", dotată cu o aparatură electronică excelentă, nu depășește nivelul interpretativ comun. Prelucrările de folclor românesc ale acestui tip de formație sînt insuficient de convingătoare; oare, pentru reușita unui spectacol, este de-ajuns o aparatură electronică excelentă și, pe lîngă imitația vocală, gesturile de multe ori deplasate ale unui solist?

Dacă la reprezentanții Brașovului am putut remarca o bună prezentare, spectacolul propriu-zis nu s-a ridicat, nici pe departe, la nivelul așteptărilor. Cu o floare nu se face primăvară!

Tg.-Mureș a prezentat un spectacol de estradă de lung-metraj destul de cenușiu pe alocuri, cu sclipiri scenografice puse sub semnul întrebării în ceea ce privește specificul ei studențesc. S-a observat totuși o omogenizare în realizarea planurilor sonore ale orchestrei, inspirat plasată în scenă. Am remarcat în mod deosebit baletul modern care a imprimat spectacolului prospețime.

Cu excepția unei exagerări de acrobatism sportiv, o maximă notă pentru baletul modern „2 bărbați și o femeie" și „Pepsi-cola" prezentat de estrada Bucureștiului. Sîntem nevoiți să trecem peste spectacolele prezentate de băimăreni și constănțeni, deoarece au fost aproape anonime.

Ieșenii au încercat (și au reușit chiar) să se ridice, printr-un text original (semnat de Mircea Hometkovski și Alexandru Pascu, ambii studenți), deasupra genului „brigadă", dînd un spectacol remarcat printr-o ardentă trăire a fiecărui membru din formație. Spectacolul ieșenilor a avut însă mult de suferit (pierzîndu-și din valoare) din cauza unor dificultăți tehnice. De aceste dificultăți — manifestate, de fapt, de-a lungul întregului festival — se fac vinovate în primul rînd studiourile de Radio care au captat sunetele în defavoarea audiției din sală. Formațiile „Roșu și negru" și „Meteor" din Iași, în ciuda unor sclipiri de orchestrație, nu au reușit să se integreze pe deplin în contextul spectacolului prezentat. Remarcabilă apariția lui Cojocaru Ștefan, posesor al unei voci calde, ample, cu armonice pătrunzătoare și cu un timbru plăcut, toate acestea subordonate riguros ținutei scenice. Solistul poate suporta comparația cu mulți profesioniști.

Cu toate scăderile, poate inerente, Festivalul de artă studențească a menținut timp de 3 zile atmosfera artistică a Iașului la un nivel ridicat, așa cum vînătoarea de cerbi ținuse cu o lună în urmă în încordare Brașovul.

Gh. PUIU

STUDENȚIA — MUNCI ȘI ZILE

CIUDATA NAVĂ DE PE CANALUL BEGA

Într-o dimineață însorită de vară a anului 1965, pescarii amatori timișoreni și alte grupuri de curioși de pe cursul superior al Begăi au fost martorii unui eveniment neobișnuit, neștiind nici ei că sînt, de fapt, primii oameni din lume care asistă la o experiență unică pînă atunci.

Mai întîi nu au dat importanță bărcii cu motor care executa rondouri prelungi și leneșe pe suprafața netedă a apei, dar atenția le-a fost atrasă abia atunci cînd tînărul cu cască de pilot de pe ușoara ambarcațiune ambală motorul la maximum și barca își mări subit viteza și deodată începu să zboare pe deasupra apei, ca o pasăre fără aripi. Un tunet de strigăte, brațe agitate, șepci fluturate, entuziasme și uimiri izbucniră pe malul ierbos al Begăi.

Un singur om părea că nu se bucură de ceea ce vede. Înalt, într-un tricou pătat de ulei și vopsea, cu o chică neagră umbrindu-i ochii, se adîncea în propriile lui gînduri. Entuziasmul reținut nu dură decît cîteva clipe, fiindcă un nou gînd îi tresări pe sub frunte. Tînărul era MATEI KIRALY, student în anul I al Institutului politehnic (secția Nave) din Galați, autorul acelei invenții senzaționale care avea în curînd să fie cunoscută în tot orașul, apoi în toată țara, ba și mai departe, popularizată prin ziare, reviste și la televiziune. Privea „pasărea" pe care o cioplise împreună cu prietenii lui, rodul unor ani îndelungi de căutări, de visuri și înfrîngeri, și iar căutări — și singura umbră care-l întuneca era regretul că nu sînt de față toți acei oameni cu funcții, care de atîta timp tăgăduiesc cu încăpățînare posibilitatea realizării unui astfel de proiect.

În ciuda tuturor acestora, nava „U.H.E.-65" își menținea forma zveltă pe traiectoria ei aeriană, părăsind unghiul albastru în vîrful căruia pînă atunci plutise pe apă, demonstrînd astfel că asemenea idei sînt capabile de viață și nu-s simple scorniri fantastice.

INTELIGENȚĂ, VIS, REALITATE

După un an de la absolvirea Școlii profesionale metalurgice din Timișoara, în anul 1954, tînărul Matei Kiraly s-a înscris la Școala de marinari din Constanța, arzînd de dorința de a deveni cît mai curînd căpitan de vas. Împlinise doar 18 ani! Însă iluzie! Fu eliminat la examenul medical. Consecința: Matei se înapoie la Timișoara și se angajă la secția Navrom din localitate. Timp de 10 ani schimbă o mulțime de meserii, dar nu se despărți de apă, singurul miraj care-l făcu să fie pe rînd și marinar și mecanic, mai apoi secund de vas.

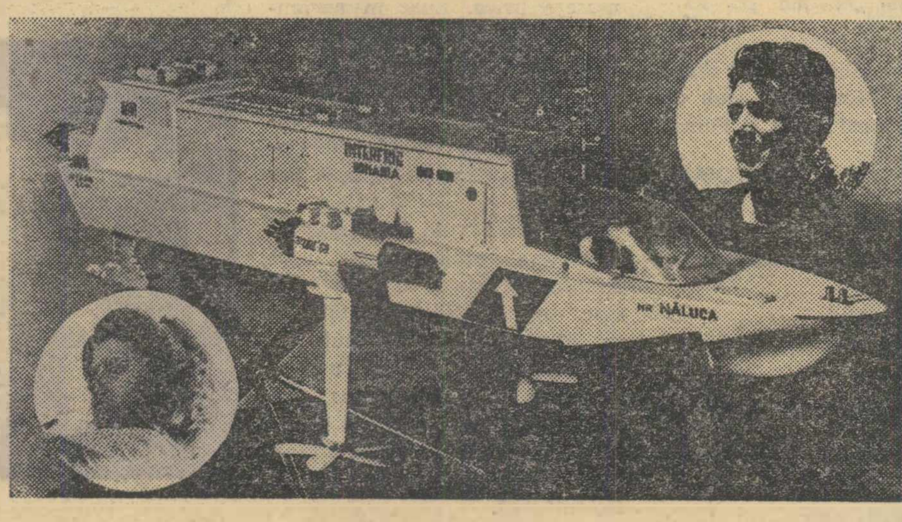
Încă din 1958, pe cînd nu era decît un simplu marinar, în clipele de răgaz se apleca peste puntea vaselor în plin mers și privea apa aceea densă, grea și implacabilă, care parcă ținea pe loc cu gheare nevăzute trupul greoi al navelor și gînduri năstrușnice îi treceau prin cap.

Ideea poate creștea de mult în el, dar adevărata zi cînd o știu foarte clar fu în 1964, cînd, în timpul unei manevre, se rupse elicea remorcherului timișorean „Șoimul". După mai multe tentative soldate cu eșec, conducerea secției Navrom se adresă tînărului Matei Kiraly, proaspăt absolvent al liceului seral, celui care de-acum în pasiunea sa răscolise toate bibliotecile, librăriile și colecțiile particulare, celui care era abonat la reviste de specialitate de limbă străină. Acesta primi bucuros și după o documentație de mai multe săptămîni (în acest scop făcu și două drumuri speciale la Biblioteca Academiei din București), realiză o nouă elice care imprimă navei un spor de viteză cu mult mai mare decît cea originală, de fabricație străină.

Totul a pornit de la o elice...

Pînă atunci ultimul tip de navă rapidă îl reprezentau navogirodinele, nave cu aripi. Gîndul lui Matei era îndrăzneț: să dea jos aripile, iar elicele să fie mutate sub corpul navei. Așa a luat naștere ideea care mulți ani a părut de necrezut a rotorului portant imers. Pentru a dovedi posibilitatea unei astfel de întreprinderi, tînărul inventator construi un model pe care-l boteză „Luceafărul" și pe care-l prezentă mai multor ingineri și directori, ba chiar și Direcției Generale a Construcțiilor Navale din cadrul Ministerului Construcțiilor de Mașini; dar peste tot fu întîmpinat cu scepticism. („E o construcție fantezistă, domnule, motoarele nu pot merge sub apă și nu pot dezvolta o forță egală cu greutatea navei. Gînduri de adolescent!").

Și pentru calmarea frunții încinse a insistentului „visător", fu sfătuit să se adreseze Șantierului Naval-Galați. Aici dădu într-adevăr peste oameni clarvăzători care-l îndemnară să se înscrie la facultate, să-și poată urmări ideile și mai în profunzime, pe baza unui studiu teoretic solid.

Examenul de admitere nu fu o problemă, dar dorul de șantier, de apă, de muncă pe navă îl frămînta fără ostoire.

— Primele zile de facultate erau un iad, mărturisește Kiraly — acum student în anul IV. De vreo două ori m-am trezit în șantier, vrînd să îmbrac din nou tricoul de marinar. Nu știu dacă înțelegeți ce simte un marinar debarcat. Eroul acela din „Insula misterioasă", părăsit pe un petic de pămînt, nu s-a sălbăticit din cauza singurătății, ci de dorul de navă, de a pluti pe imensitatea apei. Pe mal, noi, marinarii, nu ne găsim locul, sîntem străini, rupți de lume — cu toate că acolo, în larg, dorul de uscat ne înnebunește. Numai fotografiile machetelor la care visam de atîta timp m-au ținut aici în institut. Apoi, colectivul de colegi pe care mi l-am format mi-a ponderat nerăbdarea. Trebuia să învăț. Era condiția pe care mi-o impunea propria-mi pasiune.

O DIMINEAȚĂ CURATĂ DE VARĂ

Vacanța de vară a anului 1965 a fost cea mai emoționantă perioadă din viața lui Matei.

Convins că reprezentările teoretice nu pot atît de repede să convingă pe cei neîncrezători, care din cine știe ce calcul sau spirit de prevedere sau tradiționalism infirmă ideile sale (— Dar cine-i acest tînăr visător? — E un student... — Aha, se explică!), studentul înflăcărat își constitui un grup de prieteni timișoreni împreună cu care începu să-și construiască nava. Un ajutor prețios i l-a acordat pensionarul Ladislau Berecz, în vîrstă de 70 de ani, un foarte priceput meșter în construcția avioanelor și a bărcilor cu motor. Ceilalți erau tineri, fără o pregătire superioară: Erödi Ocsi, viitorul pilot de încercare, mecanic pe bărcile cu motor, Pali Covacz, turnător într-o uzină timișoreană, și alți cîțiva puști din vecini.

— Frumusețea problemei, bețiа emoțiilor pe care le încercam ne-au făcut să nu mai simțim necazurile de fiecare zi, lipsa de bani, de materiale — de benzină și placaj, de vopsele și șuruburi. Motorul a trebuit să-l cumpărăm, ca de altfel tot ceea ce ne-a fost necesar. Dar totul a fost uitat cînd barca noastră, prima din lume, a zburat pe deasupra apei, fără să aibă aripi de tăiere a aerului, ci numai cu forța motoarelor portante imerse.

Fericită coincidență: dimineața curată de vară, cînd pescarii amatori ai Begăi au fost martorii acelui fenomen unic, era în ziua de 23 August 1965.

ROADELE PERSEVERENȚEI

Reușita experiență a colectivului timișorean stîrni un interes deosebit. Mulți o contestară, în ciuda comunicărilor științifice, zecilor de fotografii, a proiectelor și planșelor prezentate, alții o susținură cu înflăcărare. În anul doi de studii, Kiraly își sudă în facultate un colectiv de studenți pasionați: în primul rînd Adriana Stoica, care avea să-i devină o entuziastă colaboratoare, Gheorghe Fried, Gheorghe Oproiescu ș.a. De entuziasmul lor s-au molipsit și profesorii-ingineri Liviu Stoicescu, Ion Bidoaie, ba chiar și vîrstnicul profesor Guțu, care le-au insuflat un puternic curaj.

Profesorul Liviu Stoicescu consemnează:

— Kiraly e un foarte bun practician; de altfel știe foarte multe meserii. Are o intuiție tehnică excepțională, ce se bazează pe un raționament nematematic care se justifică. Muncește pînă la epuizare (după o sesiune științifică unde a prezentat o comunicare s-a spitalizat). Știe să creeze un climat de masă în jurul chestiunilor care-l preocupă. Cînd ține o conferință, sala e întotdeauna plină. De altfel, știe să și vorbească, are o fluență a frazei desăvîrșită. E — și poate fi oricînd — un model. În ultimul timp, la toate sesiunile științifice studențești de la Galați și Brașov a luat mereu premiul I.

În vara următoare, a anului 1967, împreună cu aceiași prieteni la care s-a mai raliat studenta Adriana Stoica, au construit și experimentat încă două nave cu rotoare portante imerse și un ecranoplan nu cu obișnuitele aripi pentru apă, ci unul aerian. Din păcate, ecranoplanul a avut un sfîrșit tragic — din cauza unui efect de rezonanță, s-a forfecat și n-au avut vreme să-l reexperimenteze, deoarece timpul a fost scurt, iar echivalarea practicii de vară la diferite șantiere din țară, cu noile lor experiențe, cerută de cei doi studenți — Kiraly și A. Stoica — nu le-a fost, din păcate și în chip inexplicabil, aprobată de conducerea institutului.

Pasiunea lor era însă nestăvilită.

— Nu pot să vă spun toate piedicile pe care le întîlnesc — și asta nu de teamă, ci pur și simplu că nu am timp să mă ocup și să mă pierd în lucruri și de genul acesta. (Am aflat mai tîrziu că Matei nu posedă încă un brevet de inventator, din cauza unor răuvoitori). Principalul e să nu-ți părăsești ideile, cu oricîte greutăți ar trebui să te lupți. De-un singur lucru îmi pare rău: uneori în loc să fructific integral tot timpul care-mi este necesar unor studii sau experimentări, trebuie să mă frămînt pentru cine știe ce mărunțișuri. Cea mai mare bucurie a mea este faptul că în ultimul timp am început să colaborez cu Institutul de Cercetări Navale-Galați, de unde primesc un real stimul din partea inginerului Gelu Kahu, directorul CPRONAV-ului, care depune eforturi serioase pentru a lichida toate golurile din construcția navelor rapide cu aripi, deci e preocupat de idei majore și nu se împiedică în reguli și formalisme mărunte, cum fac alții. Împreună cu colegii mei și în colaborare cu I.C.N., construim o navă sanitară „Carpați" care să facă față serviciului de urgență din Deltă și care va fi prima navă rapidă românească cu aripi. Dacă se va dovedi (și sîntem siguri de asta) că nava aduce un spor însemnat de viteză și că are o mobilitate deosebită la manevră (ea poate executa rondouri strînse în plină viteză) ni se va comanda un număr de 30 de nave. De asemenea, construcția în plină desfășurare a bazinului de experimentare al Institutului nostru politehnic, îmi dă noi puteri de muncă.

TINEREȚE, MODESTIE, COLEGIALITATE

Timp de 10 minute, urmărim filmul color pe care Kiraly l-a realizat astă-iarnă. Într-adevăr, observăm cu emoție cum nava se desprinde încet de apă și se ridică deasupra, zburînd cu mare viteză. În locul fondului muzical, Matei, care acum e și operator, comentează fiecare mișcare.

— Nave de genul acesta, sau altele mai mari, dar pe același principiu, aș vrea să împînzească toate apele fluviale ale țării noastre. „Săgeata", de construcție sovietică, pe care noi o avem acum pe Dunăre, a costat o mulțime de bani. Am calculat totul cu amănunțime: e mult mai bun, mai rapid, mai economic să le executăm aici la noi. Acestea vor fi navele viitorului. Și nu e de loc rău că o nouă soluție o oferă România.

Urmează apoi teancuri de planșe, seriale masive de fotografii în care sînt surprinse toate momentele de desprindere a navei. La sfîrșit, cîteva imagini ale colaboratorilor.

— Fără ei, eu nu realizam nimic. Ei de fapt au făcut totul. Eu am căutat doar să îndrept sufletele și intențiile lor. Nu știu de ce vorbesc unii, uneori, atît de urît despre tineretul de astăzi. Eu sînt convins că el este foarte bun. Tineretul e posesorul unui uriaș spor de energie pe care unii profesori (mă refer la o situație comună în unele institute) nu știu întotdeauna să-l canalizeze. Cred că de aceea mulți pleacă din facultate blazați, alții devin amorfi sau practică un fel de „sport de sporturi", adică devin suporteri exagerați, întreprindere în care-și risipesc inutil o parte din energie. Eu recunosc că nu înțeleg suficient poezia, nici muzica grea (fiindcă pe cea ușoară nu o ascult), nici pictura, dar nu arunc vina pe nimeni, decît pe mine. Totuși, e bine să ne vedem, să ne auzim, să ne ascultăm și să ne cunoaștem, fiecare cu pasiunile sale; e necesar să știm unii de alții. Singur nu realizezi mare lucru și nici nu te poți bucura singur de o mare izbîndă. Bucuria, ca și munca, nu o pot concepe decît în colectiv.

★

O pornim amîndoi aiurea pe străzile Galațiului și tot vorbindu-mi de întreaga istorie a experiențelor sale, fără să știm cînd, ne pomenim pe malul Dunării. Primăvara respiră pînă în valurile umflate, puternice, care izbesc malurile. Doar eu simt culorile umede care vor izbucni din mugurii calzi ai acestui început de aprilie luminos, fiindcă Matei însoțește cu privirea lungile șlepuri remorcate sau poate imaginile fulgerătoare ale unor nave zburătoare, pe care numai el le distinge clar decupate pe apa tulbure a Dunării.

Gheorghe ISTRATE

RACUL, BROASCA ȘI O ȘTIUCĂ

CONSIDERAȚII ● ADEVĂRURI ● SUBTERFUGII ●

2

„Club-barul" Casei de cultură a studenților din Galați. Apatie, nori de fum leneș, lume puțină, priviri „lipite" minute întregi de același punct din perete sau din tavan. La un pahar de citronadă, cinci fete și cinci băieți. Ele — ieșence, studente la Drept, venite în practică în orașul de pe Dunăre, ei — studenți la Politehnica din localitate. În liniștea fără speranță de varietate e ușor să le distingi glasurile. O fată brunetă își aprinde încă o țigară...

— Uite ce-i, băieți : dacă la noi, la Iași, ar fi așa, ne-am lua cîmpii, zice ea. Aici e o monotonie de-ți vine să mori. Ce naiba, parcă n-ați fi centru universitar...

— Speram să mă distrez în timpul liber, oftează alta, tot brunetă. Sînteți voi băieți simpatici, nimic de zis, dar dacă lipsește „fondul general", n-am senzația studenției, zău...

Băieții simpatici tac. Apoi încearcă să se justifice. După un timp, toți zece sînt la unison : într-adevăr, în Galațiul studențesc, studenții, așa cum ar trebui ei să fie, sînt invizibili. De la masa vecină, reporterul își amintește că exact aceleași cuvinte le-a mai auzit în ziua aceea într-o discuție cu prof. univ. Iosif Egri, rectorul Institutului politehnic. Așadar, încă o confirmare a stării de „imponderabilitate" în care se complace, de ani de zile, centrul universitar Galați, avînd 2600 de studenți la cursurile de zi. În condițiile actuale, cînd în întreaga țară studențimea își trăiește

3

efervescent anii de facultate, o radiografie amănunțită a acestei stări de lucruri se impunea.

BAZĂ MATERIALĂ VĂ TREBUIE ? ÎNTÎI ÎNVĂȚĂTURA !

Asist la un meci de fotbal pe „Maracana". Galerie, soare, apă care mustește sub tălpile goale, minge udă, fluierat disperat de locomotivă. „Maracana", așa cum îl supranumesc studenții gălățeni, e „terenul" pe care își dispută mingea reprezentanții celor două facultăți ale Institutului politehnic. E la marginea orașului ; în dreapta baltă, în stînga baltă, în spate baltă, în față deal. Mai încolo — linia ferată de pe care, la ore fixe, călătorii din tren pot vedea cum joacă fotbal în mlaștină studenții gălățeni din anii mari. Spunem „anii mari" întrucît, în urma unei anchete, ne-am convins că studenții anului I pot face sport pe terenuri corespunzătoare, dar numai în orele stabilite de... programul de învățămînt. „Pentru noi ceilalți — îmi mărturisește un grup de studenți din anul III Chimie alimentară, din care nu lipsesc secretarul U.T.C. al facultății și președintele Comitetului studențesc al complexului social — relaxarea pe un teren de sport e interzisă, deși la amenajarea terenurilor am contribuit cu toții. Nici pe terenurile de la Casa de cultură, pe care le-am construit numai noi, nu mai avem acces de-o bucată de vreme. Rectora-

4

tul ne-a promis anul trecut că, prin ajutorul Consiliului popular municipal, se va mai amenaja un teren de sport. Am auzit, însă, că terenul este și în atenția clubului „Ancora". Să știți, cu această ocazie, că la noi colaborarea cu decanatul și cu rectoratul se face numai pe linie profesională. Celelalte probleme care ne „dor" pe noi, nu mai interesează nici aceste foruri, nici Casa de cultură. La o ședință, un cadru didactic ne-a și interpelat : „Bază materială vă trebuie ? Întîi învățătura !"

Dar să exemplificăm cele afirmate mai sus.

1. Anii de studiu, în totalitatea lor, nu-și cunosc cadrele didactice care răspund de ei. De aceasta nu s-au sesizat nici rectoratul, nici organizația U.T.C., nici asociația studenților și cu atît mai puțin decanatele. Oare faptul că unele grupe, cum este grupa 115 din anul I Mecanică, totalizează cu mult peste 50 la sută restanțieri, nu se explică și prin inexistența ÎN PRACTICĂ a unei îndrumări atente a anilor mici, ca la alte institute ?

2. Cînd decanatele sînt puse în situația de a da sancțiuni studenților, foarte rar se întîmplă să fie consultate organizația U.T.C. și asociația studenților. „În general nu sîntem întrebați — ne relatează asist. univ. Constantin Fălticeanu, secretarul Comitetului U.T.C. pe institut. Sîntem consultați doar cînd e vorba de exmatriculări

5

sau mustrări scrise. Cei cu 30 de absențe sînt foarte mulți și e greu (?) să ne adunăm pentru toți. Cu rectoratul n-am discutat în acest sens niciodată." (Decanatele și rectoratul ne mai declară : „nici asociația studenților și nici organizația U.T.C. nu ne-au propus vreodată vreo sancțiune, lăsînd aceste măsuri doar în seama noastră.")

3. La manifestările studențești de orice natură cadrele didactice nu prea pot fi văzute, cu excepția rectorului și a prorectorului.

4. La ședințele săptămînale ale consiliului de conducere al institutului trebuie să participe, de fiecare dată, atît secretarul Comitetului U.T.C. pe institut, cît și președintele Consiliului studențesc. Secretarul U.T.C. însă nu poate participa decît dacă-și găsește un înlocuitor pentru orele de seminar programate chiar în timpul cînd se ține ședința.

Am mai putea vorbi despre absența studenților din sălile de spectacole ale orașului, despre pasivitatea în acțiunile de muncă patriotică (la una din ieșirile la muncă patriotică din pădurea Gîrboavele au venit, din cei 300 de studenți ai anilor II și III Mecanică, doar 7 interni și 10 externi), despre lipsa opiniei de masă care constituie un subiect de discuții în toate ședințele, fără ca nimeni să ia măsuri.

Aceste fapte, scoase din vălmășagul încîlcit al altora, sînt în măsură să contureze cu prisosință adevăratul profil al vieții universitare gălățene,

6

dincolo de statisticile și rapoartele oficiale expediate la București.

DL. GION ET COMP.

„Navaliștii" din anul VI Mecanică nu vor să organizeze serbarea de sfîrșit de facultate împreună cu alte secții ale facultății, deși sînt mai puțin de 20 de inși. La unul din cele două carnavaluri „organizate" de Comitetul U.T.C. al Institutului politehnic nu s-a putut... dansa în bune condițiuni, întrucît Institutul pedagogic n-a fost dispus să trimită fete. Emisiunile studențești pentru stația de radioamplificare a căminului sînt realizate în exclusivitate de... Ion Răduț, directorul coordonator al complexului studențesc. Acestea sînt doar cîteva din alte deficiențe constatate la Galați, centrul universitar dunărean care, printr-o tristă ironie a „soartei", se dovedește a fi mediul ideal de existență a celor trei celebrități în acțiune : racul, broasca și știuca din fabulă.

Revenind la emisiunile studențești ale stației de radioamplificare, trebuie recunoscut meritul lor de acum un an, cînd principalul realizator, absolventul Corneliu Stîrcescu, reușise să încropească cu magnetofoane de împrumut cîteva emisiuni foarte apreciate nu numai de studenții gălățeni, ci și de cei din alte centre universitare (de exemplu Cluj și Iași), care le-au preluat pentru a le populariza. Corneliu Stîrcescu plecînd, au dispărut și prie-

7

8

tenii din oraș posesori de magnetofoane, iar emisiunile și-au pierdut astfel tot „coloritul" muzical. Asociația studenților solicită de doi ani un magnetofon pentru stația de radioamplificare a complexului, însă, deși fonduri există, rectoratul nu dă curs acestei cereri. „N-avem cum să plătim în numerar, așa că așteptăm să se ivească ocazia să plătim prin virament", ne-a răspuns tovarășul rector.

Pentru a compensa, într-un fel, lipsa de muzică în emisiunile pentru ei, studenții s-au adresat Casei lor de cultură, solicitînd un împrumut de instrumente pentru orchestra studențească de muzică ușoară „Săgețile negre", care, exact ca în poveștile cu Păcală, e constituită, cunoaște instrumentele, dar... nu le are. Ceea ce e și mai curios e faptul că metodistul Nicolaev Gion îi refuză de fiecare dată, întrucît orchestra „Cristal" a Casei de cultură are și ea nevoie de instrumente. Singurul lucru inexplicabil e că această formație e alcătuită din elevi și... profesori din cursul mediu. „Se știe și la U.T.C. și la asociație, dar ce folos ?" ni se plîng studenții, de la care mai aflăm că dl. Gion, de altfel harnic și întreprinzător, a avut de cîteva ori ieșiri violente față de politehniști.

„Chiar și drepturile cele mai evidente ni se contestă — auzim la Comitetul U.T.C. pe institut. De pildă, anul trecut unul din căminele

9

noastre a fost premiat la concursul pentru cel mai frumos cămin. Ei bine, cu suma respectivă s-a cumpărat un pickup stereofonic pe care tovarășul Ion Coman, președintele C.U.A.S. Galați, l-a oprit la centrul universitar, de parcă el ar fi cîștigat concursul. Se spune că mia de lei oferită anul acesta pentru același lucru căminelor de fete C și D va fi folosită la fel."

„Tovarășul Coman ia în ultima vreme hotărîri peste capul conducerii institutului, ne declară prof. univ. ing. Iosif Egri. A dat dispoziții, împotriva voinței noastre, să fie modificat programul de funcționare a cantinei. Ba, mai mult, refuză chiar să „negocieze" cu noi, nu numai să colaboreze, iar de vreun an acordă unele scutiri de frecvență studenților din formațiile artistice ale Casei de cultură, pe care nici nu mai știm drept ce trebuie să le considerăm."

CONFRUNTĂRI. CARE-O FI ADEVĂRUL ?

„E adevărat, am dat dispoziții să fie schimbat programul de funcționare a cantinei — ne răspunde tovarășul Coman — însă numai din cauza că noi eram singurul centru universitar unde micul dejun era servit doar pînă la 7,30 E adevărat și că tovarășii de la institut s-au opus, însă pînă la urmă au fost de acord. Nu înțeleg de ce

10

neagă acest lucru. În legătură cu „negocierile" la care fac aluzie, să știți că nici nu mi s-a cerut vreodată părerea. Cît despre „scutiri", le acord numai studenților care sînt chemați la unele ședințe importante și aceasta foarte rar, la București".

La Galați, grație neconcordanței de idei între asociația studenților și conducerea facultăților, existau pînă nu de mult acțiuni de domeniul fantasticului : excursii de plăcere efectuate în... timpul săptămînii, nu la sfîrșitul ei. Se înțelege, se făceau absențe, orele pierdute nu se mai recuperau. Drept urmare, după foarte îndelungi chibzuințe, rectoratul a interzis acest gen de excursii, sugerînd efectuarea lor, așa cum este normal, doar la sfîrșitul săptămînii. De aici nemulțumiri, fricțiuni, vociferări printre studenți, printre activiștii U.T.C. și de asociație. „Taberele" aflate în conflict, în ciuda încercărilor care se fac pentru a masca această stare de lucruri, se conturează tot mai precis. Ni se dau, uneori, și explicații pur și simplu bizare : „De ce am organizat aceste excursii ? În primul rînd pentru că vrem să avem activitate și, în al doilea, pentru că trebuie să-i dăm de lucru șoferului și în celelalte zile ale săptămînii".

Înainte de a pleca, aflu că o excursie de documentare, la Constanța, a anului V Nave, obținută cu multă greutate

11

la minister, a fost contramandată pentru că centrul universitar nu i-a dat autobuz. N-a folosit nici rugămintea studenților, care l-au trimis la tov. Coman pe președintele Consiliului studențesc pe facultate, Dinu Pascali...

„E supărat pe noi, ne relatează rectorul institutului. Motivul ar fi, zice, că nu-i răspunde tovarășul decan Sgrumala la salut... Dar de ce ne aruncă mereu în față că LUI nu i se pot pune condiții, nu i se pot da sfaturi și nici nu i se poate solicita participarea la vreo ședință de-a noastră ? Dincolo de toate, e cadrul institutului"...

„Sînt, într-adevăr, supărat — recunoaște tovarășul Coman. Și cum să nu fiu cînd conducerea institutului, nu înțeleg din ce motive, obișnuiește să mă înfățișeze, în lipsă, în culorile cele mai închise și cînd, după cum știți, unii tovarăși nici nu-mi răspund la salut. În relațiile dintre cadrele didactice ale Institutului politehnic există foarte multă neprincipialitate, foarte mult artificiu care, la urma urmei, se răsfrîng asupra studenților..."

★

Am relatat cîteva din avatarurile activității universitare gălățene, după publicarea, în dese rînduri în ultimii ani, a unor materiale de mai mică amploare, care speram că vor contribui la redresarea vieții studențești din acest centru universitar. Pe baza

12

faptelor, considerăm că principala cauză a persistenței unei asemenea situații la Galați este lipsa unei conlucrări ORGANIZATE între decanate și rectorat pe de o parte, și organizația U.T.C., împreună cu asociația studenților, pe de altă parte. Sectarismul manifestat în activitatea fiecăruia din aceste organisme, în ciuda paradei care se face vizitatorului „de o zi", îngustimea lor de orizont, teama de a pune deschis „punctul pe i" ori de cîte ori este nevoie, apatia activiștilor, șablonismul cît și atitudinea refractară la aproape tot ce vine din partea masei de studenți trebuie să dispară. Ni s-a afirmat mereu că la Galați studenții n-au opinie și, deci, nici inițiative. Nu este întrutotul adevărat. Am avut prilejul, discutînd cu numeroși studenți, să constatăm că au idei și propuneri interesante, care sînt lăsate să „zacă", fertilizînd evidenta blazare a studentului gălățean. Asupra lor vom mai reveni. Pentru a le pune, însă, în drepturi, este necesar un catalizator corespunzător, care nu va apărea decît prin spargerea crustei de formalism, prin părăsirea unor concepții învechite, care încă se mai mențin la toate nivelurile centrului universitar și prin îmbinarea armonioasă a eforturilor tuturor celor interesați în educarea cît mai COMPLEXĂ a studentului.

Dragomir HOROMNEA

PREMIU
AUT

Timp de două zile Bucureştiul universitar a fost, în acest frumos sfîrşit de aprilie, cînd culorile grădinilor încep dansul fantastic de la porţile anotimpului tinereţii, gazda uneia din cele mai interesante, mai sărbătoreşti şi mai pline de farmec manifestări :

FESTIVALUL FOLCLORIC STUDENŢESC

Tineri din 14 centre universitare (aducînd cu ei tradiţiile, obiceiurile şi tot ce au mai frumos manifestările şi zonele folclorice ale ţării) au poposit la Bucureşti pentru a se întrece, pentru a-şi măsura forţele şi talentul într-o competiţie studenţească şi de tradiţie. Privit dincolo de aspectul său de întrecere, festivalul devine, înainte de toate, un valoros prilej de trecere în revistă (şi de cunoaştere) a comorilor folclorului nostru, de la costume şi pînă la melodii, de la dansurile dobrogene ori vrîncene şi pînă la spectacolele de teatru popular din nordul Moldovei, sau de la doinele olteneşti şi pînă la obiceiurile şi tradiţiile din Bihor.

Prezenţi, cu privirea şi auzul, cu gîndul şi inima printre participanţi, în culise ori pe scenă, în timpul spectacolelor sau dincolo de ele, pretutindeni şi de-a lungul întregii desfăşurări a acestei competiţii, pe care, pe bună dreptate am numi-o „a tinereţii şi a primăverii", trimişii revistei noastre şi-au făcut zeci de însemnări în carnetele lor, au discutat cu concurenţi, cu spectatori, cu membri ai juriului. O parte din reflecţiile, din însemnările, din instantaneele şi interviurile realizate în timpul festivalului le transcriem mai jos.

Florentin POPESCU

ÎNSEMNĂRILE UNUI SPECTATOR FIDEL

Unii dintre cei ce vor citi aceste rînduri ar putea fi surprinşi văzînd iscălitura de mai jos şi cunoscîndu-l pe subsemnatul ca un aprig susţinător al căutărilor muzicale contemporane, interpret devotat al muzicii dodecafonice, seriale sau a celei cu pian preparat. Şi, totuşi, în zilele festivalului folcloric am stat de dimineaţă pînă seara (la propriu, nu la figurat !) în sala de la Palatul pionierilor, urmărind cu încîntare şi fără momente de plictis această minunată demonstraţie de dragoste a studenţilor pentru tezaurul moştenit din moşi-strămoşi. Căci, deşi au existat, evident, diferenţe de pregătire şi realizare artistică între formaţiile prezentate, trăsătura dominantă a fost pasiunea cu care s-au instruit aceşti tineri veniţi din toate colţurile ţării. Dar trist am fost, si nu o dată, cînd vedeam scaunele sălii goale

şi doar pe alocuri pîlcuri de studenţi din Asia şi Africa, veniţi în ţară la studii şi cîţiva dintre concurenţi care veneau să-şi urmărească partenerii de întreceri. În ultima zi sala a fost plină. Care să fie motivele ? Eu am găsit două : unul că din cauza slabei (citeşte inexistentei) popularizări a acestor spectacole studenţii au aflat doar din gură în gură (folcloric, nu ?) de ora şi sala în care se desfăşoară concursul. Al doilea motiv ar fi că vineri seară s-au prezentat formaţiile socotite „tari" : Bucureşti, Cluj, Timişoara. Cei care s-au orientat astfel au ce regreta ; au pierdut formaţia Oradiei cu ale sale obiceiuri inedite : „Dubaşii", „Turca" şi mai ales străvechiul, medievalul „Vergel", toate prezentate într-un frumos şi sugestiv decor, cu a sa suită de dansuri din Bihor cu ritmuri deosebit de interesante, unice, a căror provenienţă se pierde în negura vremurilor. Dar cel mai important aspect este faptul că orădenii, şi din fericire nu numai ei, au cules singuri aceste dansuri şi obiceiuri, devenind nu numai interpreţi ci şi culegători de folclor. Au mai pierdut cei ce au lipsit şi o suită de dansuri olteneşti prezentată de centrul universitar Craiova, avînd ca punct de apogeu suita din Rast ; oltenii ne-au rămas însă datori prin foarte slaba lor formaţie instrumentală. Nu putem omite suita de pe Bistriţa, prezentată de centrul universitar Bacău. Tot în prima zi de concurs formaţia de dansuri populare a Universităţii Bucureşti strălucea prin „Hora fetelor" şi „Căluşul", acesta din urmă executat cu peripeţii, în mijlocul dansului banda de magnetofan întrerupîndu-se. Braşovul a venit, spre deosebire de olteni, cu o orchestră bine pusă la punct, care mai ales în potpuriul de muzică ardelenească şi-a arătat întreaga măsură a valorii sale. N-aţi văzut, „dragi absenţi", nici dramatizarea baladei populare „Vulcan", realizare a centrului universitar Galaţi. În spatele unei perdele transparente, echipa de dansuri reprezenta plastic tot ceea ce solistul enunţa în discursul său muzical. Inedită, de asemenea, ideea folosirii dansatoarelor ca elemente de decor în timpul cîntecelor interpretate de soliştii vocali. O noutate: grupul vocal a prezentat încercări de mişcare în timpul cîntului, lucru mai rar întîlnit la acest gen de formaţii care stau îndeobşte aliniate ca la un concert de muzică... preclasică. Numărul restrîns de spectatori n-a împiedicat o caldă demonstraţie făcută centrului universitar din Baia Mare. Suitele de dansuri din Ţara Codrului şi Ţara Maramureşului au ridicat sala în picioare prin verva inepuizabilă a dansatorilor, prin elementele acrobatice dificile şi excelent realizate (vezi acea răsucire peste cap pe spate a băieţilor), graţia fetelor care dansează cu mîinile pe lîngă corp, spre deosebire de cele din majoritatea regiunilor unde mîinile stau uniform pe şold, ca şi prin ritmul susţinut cu frenezie, prin bătaia din picioare, specifică dansurilor din Oaş. (Şi fiindcă veni vorba de ritm, în aceste zile am ascultat atîtea variante interesante încît ne explicăm o dată mai mult admiraţia lui Bela Bartok pentru tezaurul folcloric românesc).. Deosebit de autentică interpreta vocală Maria Costea, ca şi Silvia Pop, excelentă în cîntul cu ţipuriturі.

Şi a venit şi rîndul formaţiilor ce au jucat cu „casa închisă". Cei de la poalele Feleacului au venit cu un prim punct, orchestra condusă de Dumitru Fărcaş, acest excepţional dirijor, instrumentist şi cunoscător al folclorului. Minunat a sunat „Mugur, mugurel" şi „Hora spicatto" în interpretarea orchestrei care l-a avut pe acesta ca solist. Tot aşa şi suita de cîntece maramureşene interpretate la taragot de acelaşi Fărcaş, moment ce poate fi considerat ca cel mai mare succes de public al festivalului. Nu acelaşi lucru se poate spune despre „Ciocîrlia" şi în genere toate cîntecele munteneşti, care au fost realizate la un nivel artistic inferior celorlalte. Din rîndul dansurilor ne-a plăcut cel mai mult... cel moldovenesc.

Echipa de dansuri a bănăţenilor, laureată cu premiul I la concursul anterior, şi-a făcut cu prisosinţă dovada calităţilor sale şi de această dată. În suita finală alternanţa vigorii băieţilor cu farmecul mişcării fetelor a avut un efect electrizant, fiind în acelaşi timp şi de un foarte bun gust. Grupul vocal mi s-a părut cel mai elevat din punct de vedere muzical din tot concursul, precizia ritmică s-a îmbinat aici cu corectitudinea nuanţării într-un mod fericit.

Bucureştiul a încheiat concursul cu formaţia Casei studenţilor, aceasta fiind cea mai omogenă formaţie din concurs privită în ansamblul său. Ea s-a apropiat, ba — fie-ne iertat — uneori a depăşit formaţiile profesioniste consacrate. Să ne amintim numai de „Fecioreasca" ardelenească cu a sa perfectă sincronizare şi de suita de dansuri muntenească, ce a avut ca punct culminant „roata" băieţilor. De asemenea, întreg repertoriul valoroasei formaţii orchestrale avînd ca solişti nume despre care vom mai auzi : Palcu, Prunoiu, Opriţoiu etc. Poate, pe alocuri, şi acesta este un repros, piesele prezentate au avut un caracter prea pregnant de prelucrare — ceea ce nu credem că reprezintă specificul în arta studenţească, artă menită să sondeze cît mai mult spre autentic de multe ori pierdut în „folosul" spectaculosului. Închei exprimîndu-mi încă o dată entuziasmul pentru acest minunat festival, ca şi regretul pentru cele spuse şi nespuse (încă!).

Cristian MIHAILESCU

... ŞI A FOST ZIUA A DOUA

— Probabil că pentru Tg. Mureş ar trebui inventat un premiu: „Premiu pentru ameţit băieţii din sală". În centrul spectacolului au fost zece fete cîntătoare, cu voce legănată şi bustul foarte legănat, parcă, destul de inconştient de cît e de frumos şi de nebun.

— Dansatorii din Tg. Mureş (spre deosebire de celelalte centre din care dansatorii au făcut forţa competiţiei) au adus pe scenă tradiţionale dansuri maghiare şi bătute româneşti cu şăgălnicii molcome. Tg. Mureş a promis în primele minute prin vocea tînguioasă şi cu clopoţei a Rodicăi Creţu, dar orice promisiune ar fi influenţat ordinea în aşezare a premiilor dacă ar fi fost slujită de o idee a programului întreg. Pentru că prin program fiecare a înţeles altceva:

— Gestul centrelor mari de a prezenta un program lung — care ar fi putut fi şi inversat — mizînd exclusiv pe posibilităţile interpreţilor, ar putea să pară un act de adaptare la adevăr ,dar e, în acelaşi timp, şi un reflex al comodităţii. Posibilităţile materiale ale acestor centre impuneau nu un recital de talentaţi, ci programul, ideea sacră şi esenţială care pune talentele la locul cel mai avantajos pentru ele, pentru spectatori şi pentru zona folclorică pe care o reprezintă. Ni se pare cam prea neutru gustul Clujului pentru „o călătorie pe toate plaiurile ţării" şi apreciem absolut spectacolul celor din Baia Mare.

1 DIN 10!

Din 500 de studenţi cîţi sînt la Baia Mare, 50 sînt în spectacol. Ziua a doua a festivalului a fost, indiscutabil, a Maramureşului. Decorul Galaţiului a fost din perdeluţe cu aplicaţii de mătase. (Cum observaţi autentic şi ingenios peste măsură). Decorul băimărenilor, cît a putut să aducă trenul, a fost direct adus de acolo de unde el nu e decor. Aerul de pe scenă a mirosit a munte, a sarică şi a clop de paie înfierbîntat. Spectacolul a fost monografia foarte sărbătorească a unei sărbători. Ce naivităţi sînt dansurile periate de coregrafi ruşinaţi parcă de simplitatea dreaptă a dansului popular! Cele 50 de minute de Maramureş au fost ţinute tropotit ca în preajma unei furtuni strunite în forţă. Costumele ţipau de sănătate, verdele tot devenea tremurător şi hipnotic ca iarba strivită.

PENTRU

FESTIVAL STUDENȚESC 1968

ENTICITATE

DIN SALĂ

— *Dumnezeule, ce afurisite glasuri au fetele astea! (După …cor de țipurituri în crescendo pînă la extaz verbal). — N-am mai văzut asemenea ritm decît la africani. Aici e Blaga. Asta trebuie să fi fost întotdeauna în Maramureș. Oradea, Baia Mare, cu mult peste ceea ce am trimis noi peste hotare. (Un membru al Comisiei de organizare).*

— *Nu am mai întîlnit în tot festivalul un sfîrșit de program atît de dezlănțuit. Bucureștenii au avut destule dansuri „formidabile". Dansul plutașilor, de pildă, a fost un etalon de mi…ție și efort ordonat pînă la maximum de efect. Dar atît Bucureștii cît și Timișoara și (mai ales) Clujul au prezentat produse „pentru export", cum observa un spectator. Nu poți să nu te bucuri de unele performanțe, nu poți să nu observi că Ansamblul Casei de cultură a studenților din București e la nivel național și internațional — omogenitate, talent, dotare — dar nu vom renunța multă vreme la memoria celor 50 de minute ale uimitorului grup folcloric din Baia Mare.*

— *Timișoara a excelat printr-un elegant, armonios program al minorităților, în culori pastel, dar urban ca impresie generală.*

— *Deși numai cu cîteva dansuri pe parcursul a cîtorva minute, studenții din Suceava au uluit. Au început cu un grup de 12 băieți de 1.80 metri și suficient de lați în spate, foarte furioși pe lemnele scenei și au sfîrșit prin a nu le mai ajunge spațiul. Dansuri simple cu plăcerea cea dintîi a jocului de două mii de ani.*

● *Cum a fost posibil să stea sala jumătate goală în aceste două zile? Ce sistem primitiv de popularizare, cu afișe foarte …n general, fără să spună nimic caracteristic și în stare să-l …ulbure pe omul de pe stradă și pe studentul ocupat!*

● *Puține sau deloc momentele de umor! Baia Mare a avut …ncă o cale către spectatori prin acel monolog popular gro…esc în felul lui, dar în stare să întoarcă pentru 10 minute …oate gîndurile, chiar și pe cele mai rezervate, către haz și u…are în haz.*

● *Fiecare ansamblu are cel puțin o voce de aur, cel puțin …n dans de mare expresivitate. De ce nu un ansamblu pentru …pectacole studențești de folclor în circuit național, gîndit …tr-un centru, pregătit în toate centrele?*

● *Ce sens a avut ideea Clujului de a cînta „Gaudeamus …gitur" ca la varietăți, din instrumente naționale? Pentru ju…iu? Pentru susținătorii din sală?*

● *Permanent au existat fotoreporteri de la reviste românești pentru străinătate și chiar fotoreporteri străini. Dar … absentat mai toate revistele și ziarele noastre mari și …iar cele din marile centre studențești. (Evident, cu excepția …ieții studențești").*

Tudor OCTAVIAN

INTERPRETAREA FAPTELOR DE FOLCLOR

discuție cu prof. MIHAI POP

— Ce criterii au hotărît înscrierea în agenda Festivalului de artă studențească a colocviului cercurilor științifice de folclor?

— *Ideea conducerii U.A.S.R. de a integra festivalului folcloric un colocviu al cercurilor științifice din universități și institutele pedagogice este bine venită; se realizează astfel legătura necesară între cercetarea științifică și valorificarea la modul artistic a folclorului nostru. Această inițiativă este un merit recunoscut studenților, ar fi necesar ca ideea, prețioasă, să fie preluată de către întreaga mișcare amatoare care valorifică folclorul și care, ajutată de o cercetare științifică temeinică, n-ar avea decît de cîștigat.*

Colocviul a demonstrat că din această legătură profită atît valorificarea cît și cercetarea științifică a folclorului. Valorificarea — în sensul că primește de la cercetare îndrumări prețioase privind alegerea faptelor autentice, caracteristice și în ceea ce privește scoaterea în relief a sensurilor vehiculate. La rîndul său, cercetarea științifică se ancorează în contemporaneitate, mai cu seamă în sfera preocupărilor înscrise rezolvării unei probleme capitale pentru situația folclorului în viața contemporană: integrarea bunurilor artistice folclorice în cultura contemporană a țării noastre, cu atît mai mult cu cît studenții reprezintă viitorul pornit din prezent al acestei culturi.

În viitor, colocviul cercurilor științifice va însoți fiecare festival de artă studențească, interesul ridicat de actuala sa manifestare constituind un punct de plecare spre proporții fără îndoială superioare.

— În ce măsură lucrările susținute în cadrul colocviului poartă pecetea originalității, în ce măsură ele aduc date noi în circuitul cercetărilor efectuate de specialiști? Cine sînt autorii acestor lucrări?

— *Colocviul a consemnat participarea studenților membri ai cercurilor științifice de folclor la discutarea unei largi sfere de probleme. Au fost prezente diferite moduri de cercetare a folclorului, obiceiurilor, literaturii și muzicii populare, multe — rezultate necesare ale cercetărilor efectuate pe teren, aducînd în circulație științifică fapte inedite, mai ales obiceiuri tradiționale (cîntecul de vergel din zona crișană, forme ale teatrului popular moldovenesc). Studenții au încercat interpretarea faptului artistic popular atît după metode tradiționale — dar reliefînd semnificațiile interesante — cît și abordînd metode noi, structuraliste, în sensul acestei cercetări. Mai consemnăm, cu interes, încercările îndrăznețe de a găsi sensuri noi, profunde, faptelor de folclor considerate fundamentale: Miorița, vechile mituri legate de obiceiurile de peste an. De altfel, cîteva dintre lucrările prezentate de studenți vor fi valorificate, fiind solicitate de publicații de specialitate.*

— În ceea ce privește „temperatura" ședințelor...?

— *Nivelul colocviului, elevat, atît în ceea ce privește comunicările, cît și discuțiile care le-au însoțit, a dovedit că membrii cercurilor științifice studențești duc o activitate susținută în sensul cunoașterii științifice a folclorului și că sînt preocupați de problemele majore ale cercetării folclorului contemporan, — în acest sens, menționez comunicarea „Folclorul și poezia contemporană", care a suscitat un motivat interes, deschizînd astfel discuțiile acestui original colocviu studențesc. Ne putem felicita de reușita lui, impusă și de participarea care a consemnat, alături de înscrierea numelor studențești, intervențiile de ținută ale cadrelor didactice de la catedrele de folclor. În acest context, problemele ivite au fost rezolvate într-o atmosferă de necesară și deplină colegialitate.*

Această manifestare prilejuiește, desigur, cîteva concluzii...

S-a demonstrat că în facultăți se muncește susținut nu numai în sensul predării cunoștințelor în cadrul cursurilor prevăzute de programa universitară. Cercetarea, efectuată de cei ce se află pe băncile facultății, pregătește dezvoltării cercetării științifice pe plan național, în continuă ascensiune, cadre de nădejde care să continue preocupările angajate în rezolvarea problemelor încă numeroase, mai ales în ceea ce privește interpretarea faptelor de folclor la nivelul cerințelor științei actuale, la nivelul folcloristicii internaționale; în ceea ce privește căutarea sensurilor majore, relevante, ale faptelor purtătoare de folclor — care poate și trebuie să contribuie la dezvoltarea culturii noastre contemporane — se asigură continuarea firească a tradițiilor noastre culturale.

L. BALCAN

MARELE PREMIU AL FESTIVALULUI — pentru autenticitate și cea mai bună formație inedită — se acordă ansamblurilor centrelor universitare **BAIA MARE** și **ORADEA.**

Premii pentru formații instrumentale de muzică populară:

— **Premiul I:** — Formației C. U. Cluj; **Premiul II:** — Formației C. U. Timișoara; **Premiul III:** — Formației C. U. București (Casa de cultură).

— **Mențiune:** — Formației C. U. Iași.

Premii pentru formațiile de dansuri populare:

— **Premiul I:** — Formației C. U. Timișoara; **Premiul II:** — Formațiilor C.U. Cluj și București; **Premiul III:** Formației C.U. Brașov

— **Mențiuni:** Formațiilor C. U. Iași, Suceava, Craiova.

Premiul pentru valorificarea obiceiurilor populare:

Grupul de teatru popular din C. U. Iași

Premii pentru grupurile vocale de muzică populară:

— **Premiul I:** — Formației C. U. Timișoara; **Premiul II:** — Formației C. U. Tîrgu Mureș, Formației C. U. Galați; **Premiul III:** — Formației C. U. Brașov.

O PERFORMANȚĂ ETICĂ

Ca versurile eminesciene care ne sună în urechi atît de cunoscute, încît numai din cînd în cînd, în cîte un moment de mare prospețime sufletească, le descoperim, răvășiți de uimire, frumusețea, orașul în care trăim ne este atît de intim încît uităm să-l mai privim și să-l lăsăm să ne emoționeze. Din cînd în cînd numai, cîte o întîmplare sau cîte un eveniment ni-l relevă electrizant și neobișnuit. Spectacolul de sfîrșit al Festivalului studențesc de folclor a fost un asemenea prilej, un reflector cu fasciculul de lumină puternică îndreptat spre acel colț de București fantastic pe care atît de indiferenți ne-am obișnuit să-l numim „Muzeul satului". Știam că există aci pridvoare oltenești, porți maramureșene, case din Bucovina și biserici din Munții Apuseni, și deodată nunta țărănească pe care studenții au prezentat-o, nu ca niște actori, ci ca niște fii de adevărați nuntași, miri și nuni mari, ne-a făcut să înțelegem că pe malul Herăstrăului nu se află un conglomerat de exponate populare, ci o esență a satului românesc și a sufletului țărănesc pe care acesta îl exprimă.

Gîndit pe aceeași linie sintetică, spectacolul de duminică dimineața a înmănuncheat în cadrele nupțiale festive nu numai echipe studențești venite din Oradea și Timișoara, Craiova și Suceava, Brașov și Baia Mare, dar și obiceiuri provenind din tot atîtea colțuri de țară: de la cîntecul, general cunoscut, al miresei, la îmbrăcatul steagului; de la chemarea vornicilor, la strigăturile darurilor, de la jocurile înfocate, la doine nostalgice. Fidelitatea față de spiritul și litera artei populare a fost atît de strict repetată, încît lansatul premiu pentru autenticitate a fost obținut de festivalul folcloric studențesc. Unind spectacolul cu sesiunea științifică, studenții au privit tradiția cu ochiul savantului și al îndrăgostitului în același timp și din această confuzie de planuri a luat naștere uimitoarea credință față de gestul artistic popular. Nici o clipă ochiul sau urechea nu au fost șocate de ceea ce turistul s-a obișnuit să numească industria de folclor, autenticitatea gesturilor rituale a dus, dimpotrivă, gîndul spre vremuri vechi în care mireasa era tristă și Păcală mucalit, în care fetelor li se spunea crăiese, și comparația mirelui cu bradul nu era hazardată.

Ana BLANDIANA

UN PALID OASPE CALCA, DIN SICILII

*

Într-o duminică indiferentă, provincială, cu nori răsuciţi scurgîndu-se în ceaţa Mării Tireniene, avionul **Douglas D.C.-6 B** aterizează la orele 14,55 pe aeroportul din Palermo cu 80 de pasageri la bord. O lume pestriţă, de trei-patru ori mai numeroasă, agitînd de-asupra capetelor neobişnuit de multe buchete de trandafiri, se zăreşte ca printr-un binoclu pe terasa aeroportului, iar momentele coborîrii par de aceea nesfîrşite. Scara avionului e parcursă rînd pe rînd, exasperant de încet, de oameni oacheşi, îmbrăcaţi prea festiv şi care, în apropierea celor ce-i aşteptau îşi părăsesc brusc solemnitatea impusă de cravate şi manşete redevenind volubili şi meridionali. O bună parte din noii veniţi sînt bătrîni şi bătrîne cu înfăţişări extenuate, purtînd în spate boccele şi pături de lînă, invariabil negre. Mame cu doi-trei copii în braţe se îmbrăţişează sfîşietor de sincer cu bărbaţi şi femei ce ascund în obraz pecetea unor mari suferinţe recente. Festivitatea duminicii şi amintirea apropiatului cutremur, care a împrăştiat populaţia Siciliei apusene în toate colţurile Italiei, se împletesc într-un spectacol sceptic pe care nici măcar forfota plină de importanţă a turiştilor străini, fotografiind de zor în aşteptarea bagajelor, nu-l poate eclipsa. Într-adevăr, îmbrăţişările au ceva definitiv şi dramatic, semănînd mai degrabă a despărţiri şi înregistrînd parcă abia acum catastrofa consumată în grabă.

Dar noi sîntem cu gîndul în altă parte, la acel spirit, la acel nume care a transformat, acum un secol şi mai bine, şi pentru totdeauna, capitala Siciliei într-un oraş de doliu al întregii suflări româneşti. Pentru noi, Palermo încetează să mai existe doar prin Palatul Normanzilor şi prin inestimabilele mozaicuri din Capela Palatină ; pentru noi, Palermo încetează să mai fie locul **Vesprelor siciliene** şi al pitoreştii răscruci **Quattro Centi;** rămîne oraşul în care un Palid Oaspe descindea acum 116 ani, tot într-o duminică, poate la fel de încărcată de presimţiri ca aceasta, în căutarea unei clime care să-i dea armistiţiu în lupta contra bolii. Armistiţiul s-a dovedit însă nu mai lung de 43 de zile, iar manuscrisul pe care Palidul Oaspe îl purta din loc în loc, cerînd climei şi providenţei îngăduinţa să-l încheie, a rămas totuşi neterminat. La hotelul TRINACRIA moartea a pus sigiliu nu numai pe existenţa lumească a lui Nicolae Bălcescu, dar şi pe filele care ar fi trebuit să devină, poate, capodopera sa.

Maşina Alitaliei ne poartă acum, treizeci de kilometri, pe o autostradă mărginită de un peisaj arid. „**Trinacria** Mobili Ciucotta — espositione e vendita !" — reclamele răsar ca nişte spectre dintre nisipurile sure, dintre măslinii chinuiţi de secetă, dintre grădinile cu portocali epuizaţi, dintre solitarele stînci semănînd mai degrabă cu ruinele unei civilizaţii încă neînregistrate. Legendarul simbol şi nume al Siciliei vechi — femeia contorsionată, cu trei picioare zbătîndu-se în jurul capului — este folosit după cum se vede fără rezerve. „Bibite aranciatta **Trinacria !**" Privesc feţele pasagerilor. Sînt acum impasibile, sînt acum calme, sînt obosite cel mult de migrena aterizării bruşte, sînt la fel de indiferente ca această sîcîitoare ploaie mocnită care se anunţă şi nu mai vine. Unii fumează aproape inconştient aromitoare, îmbărbătătoare ţigări de foi. Pentru ei atît oranjada cît şi mobilele **Trinacria** devin doar nişte reale şi liniştitoare realităţi ce-i pun în contact cu lumea din care au venit şi cu lumea în care se pregătesc să reintre. Pentru orice compatriot al Palidului Oaspe, **Trinacria** rămîne însă altceva. Mai mult decît un nume, mai mult decît o emblemă, mai mult decît o divinitate a spaimei. — Un loc ultragiat. Un loc sufletesc. Un loc de pelerinaj pe care secolele nu vor avea timp să-l uite.

De ce tocmai **Trinacria** a rămas simbolul ultimelor 43 de zile ale lui Bălcescu, şi nu, de pildă, cimitirul Capuccinilor, unde cercetările postume i-au atestat martirului, fără dubiu, locul de veci?

Pentru că, odată cu scufundarea în acest cimitir, rămăşiţele pămînteşti ale Palidului Oaspe s-au pierdut pentru totdeauna, s-au amestecat cu miile, cu zecile de mii de trupuri aruncate de-a lungul anilor în gropile comune succedate şi suprapuse gropii comune în care el însuşi a fost azvîrlit. Locul exact al acestei gropi n-a putut fi stabilit, nici chiar după 11 ani de la moarte. Acum l-am putea căuta cel mult, metafizic, în florile stranii ce înfloresc pe aceste noi morminte. **Trinacria,** în schimb, e locul stabil, e locul sigur de unde provin ultimele documente, ultimele pagini de manuscris, ultima scrisoare cunoscută, către nepoata Anastasia, ultima semnătură, pusă cu o oră înaintea morţii pe textul înspăimîntătorului testament cerut de hotelierul Ragusa — inventar al înspăimîntătoarei singurătăţi în care a murit.

Hotelul **Trinacria** nu mai există din 1919, (Astăzi, în parterul imobilului este sediul **Asociaţiei muncitorilor portuari,** unde bătrîni pensionari joacă table şi cărţi). Dar pe sub acest portal macerat de vreme, pe aceste dale leproase ale curţii interioare, pe această scară putredă, din aceste sordide balcoane rectangulare **ştim sigur** că Bălcescu a trecut, a păşit, a urcat, a privit. Între aceşti pereţi a gîndit, acest tavan i-a fost martor, acest aer îmbătrînit, în generaţiile lui infinitezimal preschimbate, i-a dat ultima răsuflare.

Din datele pe care profesorul Petru Iroaie de la Universitatea din Palermo ni le pune la dispoziţie desprindem, reînviate, cîteva aspecte inedite privind cronica mondenă, publicistică, rutieră, meteorologică a celor 43 de zile ale anului 1852. Bălcescu mai vizitase Palermo cu cinci ani înainte, primăvara, în compania lui Vasile Alecsandri şi a Elenei Negri. Căuta, deci, acum, un refugiu cunoscut, după peregrinarea, neprielnică bolii, în insula Malta. Trecerea prin Napoli, capitala Regatului celor Două Sicilii, de unde se adresează lui Ion Ghica, la Constantinopol, cerîndu-i o scrisoare de garanţie, a fost un ocol obligatoriu în vederea obţinerii vizei pentru Palermo. La Palermo ajunge în seara unei duminici de 17 octombrie, orele 21, la bordul vaporului „Ercolano", în tovărăşia unui negustor american, Giosuè Jones. Numele pasagerilor sînt înscrise la rubricile de „Plecări" din **Giornale del Regno delle Due Sicilie** şi „Sosiri" din **Giornale Officiale di Sicilia,** iar identitatea vaporului e stabilită pe baza consultării orarelor maritime în vigoare. Bălcescu este ortografiat : **„Nicola Bollesco, din Valachia, proprietario",** după ce, în cîteva rubrici similare, fusese metamorfozat pe rînd în **„Balusco, ottomano, proprietario"** sau **„SigBalcusco, negoziante, turco..."**

Costişa străzii **Butera,** paralelă cu ţărmul mării, este azi împînzită pe o latură cu sordide cocioabe din curţile cărora copii îmbrăcaţi sumar îţi ies în cale, implorîndu-te din ochi să-i fotografiezi. Cealaltă latură este, capricios, alcătuită din edificii impozante între care, în imediata vecinătate a fostului hotel, se înalţă semeţ — alb, cenuşiu, verde — palatul principelui Lampedusa.

La vremea sa **Trinacria** fusese hotelul de lux din Palermo. Situat în apropierea pieţei **Marina,** inima de atunci a oraşului, el găzduise cu cîţiva ani înainte pe regele Bavariei şi, în 1864 chiar , un baron german se întreba într-o carte de călătorie „unde se poate găsi în lume o locuinţă mai splendidă ?". În 1862 — spune o plăcuţă comemorativă, alăturată celei dedicate lui Bălcescu — a trecut pe aici Garibaldi. Ce speranţe şi ce temeri îl vor fi hotărît pe Bălcescu, în acea noapte de 17 octombrie, să rişte acest lux ? Cu ce ochi îl va fi privit trufaşul genovez Salvatore Ragusa, proprietarul hotelului (care 43 de zile mai tîrziu urma să-l arunce în groapa comună, nemaiavînd răbdare să aştepte mult întîrziata poliţă bănească), pe „cetăţeanul turc" venit cu „un geamantan de piele, cu haine uzate" (citat din „testament") — iată enigme cărora timpul nu le va mai putea da dezlegare...

În schimb, alte cîteva amănunte aruncă lumini succinte, dar semnificative, asupra atmosferei oraşului. Acesta era, ca şi întreaga Sicilie, sub impresia puternicei erupţii a Etnei, care în noaptea de 20—21 august invadase cu lavă cîteva localităţi. Ceea ce nu împiedica să se reprezinte la Teatrul Regal **Carolino** o serie de spectacole cu opera **Nabucco** de Verdi, precum şi cu baletul **Protestul Dunării,** acest din urmă detaliu notabil datorită reflexului amar pe care îl va fi degajat asupra celui ce fusese de curînd refuzat la porţile de apă ale ţării. În acelaşi timp, la 11 noiembrie 1852, **Giornale Officiale di Sicilia** publica un foarte exact articol intitulat **Populaţia Transilvaniei** („...Privitor la naţionalitate, românii sînt în majoritate"). În sfîrşit, buletinele meteorologice înregistrează o temperatură inconstantă, ploaie continuă în zilele de 22—26 noiembrie şi o puternică deslănţuire a Mistralului în zilele de 24—25 noiembrie. Elocvente precizări asupra cauzelor care au grăbit paşii neiertători ai morţii celui pe care acelaşi **Giornale Officiale di Sicilia,** ce în urmă cu 43 de zile îi anunţa sosirea la Palermo, îl anunţa la rubrica de „Stare civilă" din 1 decembrie (de astă dată, corect ortografiat !) drept **„Niccolo Balcesco, necunoscut, 31 ani (?!), proprietar din Valachia".**

Ce ne rămîne să facem după aceste triste şi vagi, prin forţa lucrurilor, investigaţii ? Să vizităm cimitirul Capuccinilor, unde fratele Alberto, gardianul de azi al catacombei seculare din subsolul mînăstirii, ne va vorbi cu pietate despre scriitorul român care ar fi fost îmbălsămat (? !) şi depus într-una din cele 8 000 de nişe ale catacombei. O funestă satisfacţie ne consolează la gîndul că Palidul Oaspe a intrat măcar postum în legendele orale ale oraşului. Fratele Alberto e un bătrîn simplu, împodobit cu o ciudat de fastuoasă barbă bizantină amintind de călugării mînăstirilor noastre. Poate simpatia şi recunoştinţa pe care ne-o citeşte în ochi îl fac să ne conducă, în puterea nopţii şi în afara orelor de vizită, prin subteranele îngheţate de 8 000 de zîmbete macabre. O ironică industrie a morţii a transformat aceste hrube într-unul din cele mai halucinante cimitire ale lumii, cu morţi mumificaţi aşezaţi vertical în firide mucede de piatră. Îi facem plăcere călugărului iluzionîndu-ne a căuta printre sinistrele întruchipări pe aceea, de mult şi sublim pulverizată în cimitirul vecin, a sacrului nostru compatriot. Dar, între timp, gîndul ne colindă departe, în adîncurile mijlocului de secol trecut şi în adîncurile recente ale fiinţei noastre terestre. Am devenit acum robii acestei plăsmuiri conştiente de vanitate omenească, pe care de cîteva secole capuccinii palermitani o cultivă cu o cinică perseverenţă. E timpul, personal, să-mi amintesc că voi împlini peste puţine săptămîni vîrsta pe care marele Bălcescu o avusese în tragicul moment al sfîrşitului. Ce-am făcut pînă la vîrsta lui Bălcescu ?

Ieşit în vuietul oraşului cosmopolit, care mă aţîţă şi el cu nimicnicia lui bine poleită, această întrebare îmi sună ca un reproş şi ca un renăscut îndemn. Ce-am făcut eu, ce-am făcut noi pînă la vîrsta lui Bălcescu ? O întrebare intimă, un sigil şi, totodată, cum spunea un mare poet al românilor, un posibil şi dorit început de calendar.

Palermo, aprilie 1968

ROMULUS RUSAN

MARX ŞI SENSUL ISTORIEI

De-a lungul istoriei sale, omenirea a cunoscut numeroase mari personalităţi care, într-un fel sau altul, se străduiau să rămînă pentru totdeauna în memoria oamenilor. Să vedem dar care este motivul pentru care Marx — remarcabilă întruchipare a simplităţii totale — nu numai că a intrat în istorie, dar este considerat, chiar şi de duşmanii săi, drept un „profet al istoriei", omul cel mai uman dintre oameni, cel care a influenţat într-un înalt grad dezvoltarea întregii vieţi social-politice, economice şi culturale a omenirii ?

Deşi greu de formulat *complet* şi *precis*, răspunsul trebuie căutat în profunzimea de cristal a gîndirii sale, în modul în care a descifrat legitatea dezvoltării istorice şi a convins masele de capacitatea şi necesitatea de a-şi gîndi şi făuri existenţa materială şi spirituală. Marx — titanul acţiunii şi gîndirii revoluţionare, care a dat un răspuns ştiinţific şi verificabil tuturor marilor probleme ale epocii noastre — va rămîne în istoria umanităţii o adevărată figură prometeică, întrucît focul ştiinţei smuls şi dat de el maselor luminează calea spre socialism şi comunism. Umanitatea va fi de-a pururi călăuzită de strălucirea cosmică a acestui Olimp al gîndirii, cutezanţei şi acţiunii revoluţionare, de copleşitoarea forţă a geniului care a găsit formula îndreptăţirii celor nedreptăţiţi, a creat ştiinţa drumului spre fericirea celor mulţi şi şi-a închinat viaţa realizării acestui nobil ideal.

Descoperind legile obiective şi căile inexorabile ale dezvoltării sociale, marxismul oferă tuturor posibilitatea cunoaşterii limpezi a sensului dezvoltării şi, totodată, le arată modalitatea participării concrete şi integrale la creaţia istorică conştientă, la lupta pentru edificarea noii societăţi.

Numai aşa ne explicăm de ce numele lui Marx — rostit pe întreg pămîntul cu veneraţie şi speranţă — descreţeşte frunţile şi face să vibreze minţile şi inimile mulţimilor. Numai astfel înţelegem cum au putut ideile marxist-leniniste să provoace cea mai mare mobilizare umană cunoscută vreodată şi să conducă masele la făurirea societăţii cu care începe istoria contemporaneităţii.

★

Mare om de acţiune, Marx este în aceeaşi măsură un teoretician de geniu, care a făcut epocă în toate domeniile de care s-a ocupat : economie politică, filozofie, sociologie, politică, istorie etc.

Adîncimea analizei, precizia şi concreteţea noţiunilor cu care operează, stringenţa logică şi puterea de convingere a raţionamentului, capacitatea uimitoare de a scoate la iveală adevărul şi de a-l face accesibil cititorului caracterizează, fără excepţie, lucrările ştiinţifice elaborate de Marx. Oricare dintre operele sale fundamentale justifică cuvintele rostite de Engels în martie 1883, la mormîntul marelui dascăl : *„Numele lui va trăi străbătînd secolele şi tot astfel şi opera sa".* Previziunile lui Engels şi Lenin (care în articolul *Destinele istorice ale doctrinei lui Karl Marx* afirma că *„un şi mai mare triumf însă îi va aduce doctrinei proletariatului, marxismului, epoca istorică ce se apropie"*) sînt confirmate în mod strălucit de desfăşurarea evenimentelor din zilele noastre, cînd întreaga viaţă socială, politică, economică, ştiinţifică şi artistică se află sub semnul măreţelor idei marxist-leniniste, cînd nici o stavilă nu poate opri marşul triumfal al comunismului mondial.

Marile sale descoperiri şi contribuţii ştiinţifice (fundamentarea materialistă a celor mai generale legi de dezvoltare a naturii, societăţii şi gîndirii, crearea materialismului istoric, dezvăluirea legilor economice de dezvoltare a societăţii, învăţătura despre mecanismul luptei de clasă, despre rolul istoric al proletariatului, rolul practicii sociale etc, etc.) reprezintă o adevărată revoluţie în domeniul concepţiilor social-politice, economice şi filozofice. Geniala şi multilaterala sa operă teoretică, dezvoltată creator de Lenin şi apoi de activitatea teoretică şi practică a numeroaselor partide comuniste şi muncitoreşti de astăzi, dă răspunsuri ştiinţifice oricărei problematici de gîndire şi oricăror exigenţe ale sensibilităţii, astîmpără zbuciumul celor ce caută o dezlegare şi un sens vieţii, indică precis calea, mijloacele şi metodele înălţării şi umanizării omului.

dialectica ideilor

În zilele noastre — scrie Roger Garaudy în cartea *„Karl Marx"* (Editura politică, Bucureşti 1967, pag. 251) — *marxismul a dobîndit un caracter de universalitate de fapt, cum n-a cunoscut în trecut nici o altă mişcare spirituală, politică sau filozofică ; nu numai că în lume un om din trei trăieşte acum într-o societate care construieşte socialismul după învăţătura lui Marx, dar marxismul a devenit axa de referinţă, orice gîndire şi orice acţiune definindu-se în zilele noastre în raport cu el : pentru el sau împotriva lui.*

Într-adevăr, dacă la începuturile sale marxismul nu era — după expresia lui Lenin — decît *„una din extrem de numeroasele fracţiuni sau curente ale socialismului"*, astăzi el a devenit conştiinţa şi sensul epocii noastre. Recunoscînd că *„marxismul nu poate fi depăşit"*, existenţialistul J. P. Sartre scrie textual că învăţătura lui Marx *„este climatul ideilor noastre, mediul din care se alimentează aceste idei"* şi *„axa de referinţă a oricărei culturi"*. Chiar şi un antimarxist declarat, cum este W. Sombart, se vedea obligat de fapte să afirme : *„Dacă ştiinţa economică a putut ajunge în căutările sale la rezultate fecunde, aceasta se datoreşte faptului că a urmat timp de un secol căile pe care Marx i le-a deschis, graţie modului său genial de a pune problemele. Şi noi putem afirma acum cu certitudine că, dintre economişti, cei care şi-au refuzat să urmeze aceste căi au făcut o muncă stearpă".*

Cu alte cuvinte, marxismul este tot mai mult recunoscut ca fiind o concepţie cu adevărat ştiinţifică şi fecundă care nu poate fi ignorată sau depăşită şi care-şi pune amprenta asupra întregii problematici contemporane.

Explicaţia actualităţii şi valabilităţii universale a marxism-leninismului trebuie căutată în caracterul antidogmatic şi creator al acestei concepţii ştiinţifice despre lume, care este strîns legată de realitatea obiectivă pe care o reflectă adecvat şi din ce în ce mai complet. Întrucît impune referirea continuă la lumea înconjurătoare, filozofia marxistă presupune în mod necesar o atitudine mereu novatoare, receptivă faţă de nou, îmbogăţirea permanentă cu concluziile generate de viaţă, de dezvoltarea socială şi de practica revoluţionară. De aceea marxismului îi sînt, din principiu, străine dogmatismul, închistarea şi tendinţa spre sistem închis. Pe de altă parte, nu trebuie pierdută din vedere bivalenţa dialecticii, faptul că e vorba atît de o dialectică subiectivă cît şi de una obiectivă, că, de fapt, dialectica formelor, categoriilor şi legilor gîndirii presupune şi reflectă dialectica lucrurilor. Marxismul, creat pe baza celor mai avansate cuceriri ale gîndirii şi practicii sociale, pe baza întregului tezaur al culturii mondiale, este o ştiinţă vie, în neîntrerupt proces de îmbogăţire şi dezvoltare. Ea îşi trage seva din gîndirea şi experienţa maselor, din noile descoperiri ale cercetării ştiinţifice, din creaţia culturală şi artistică, din generalizările succeselor obţinute pe întregul front al cunoaşterii umane. Tocmai aceasta este raţiunea valabilităţii — *nunc et semper* — a marxism-leninismului.

★

O remarcabilă ilustrare a caracterului creator şi antidogmatic al marxismului o constituie activitatea teoretică şi practică desfăşurată de Partidul Comunist Român, care a ştiut să aplice creator, la condiţiile concrete ale ţării noastre, măreaţa învăţătură marxist-leninistă. Numai o abordare creatoare, eliberată de canoane, dogme, închistare şi prejudecăţi, a principiilor generale ale marxismului poate permite edificarea cu succes a noii societăţi şi contribui la dezvoltarea practicii şi teoriei revoluţionare generale, a ştiinţei construcţiei socialiste — care nu au fost elaborate o dată pentru totdeauna şi care se îmbogăţesc şi se dezvoltă pe baza experienţei fiecărui partid, a fiecărui popor constructor al noii orînduiri.

„În condiţiile existenţei mai multor ţări socialiste, a marii diversităţi în dezvoltarea lor istorică, economică şi socială — arată secretarul general al C.C al P.C.R., tovarăşul Nicolae Ceauşescu — *varietatea formelor, soluţiilor şi metodelor folosite în opera de edificare a noii societăţi este o necesitate obiectivă a progresului material şi spiritual din fiecare ţară, a înaintării victorioase a socialismului în întregul sistem".* De aceea, o politică marxistă creatoare, pulsînd de seva realităţilor concrete este, aşa cum o dovedeşte practica socială, sursa principală a dezvoltării socialismului în fiecare ţară. Întrucît generalul, care exprimă legile sociale obiective, nu poate reflecta în întregime multitudinea, particularitatea şi diversitatea fenomenelor obiective din fiecare ţară în parte, se impune teza potrivit căreia generalul şi particularul constituie o unitate dialectică inseparabilă, iar succesul politicii generale a oricărui partid comunist depinde în mare măsură de înţelegerea particularului, de examinarea respectivelor împrejurări concrete.

De adevărul acestor principii fundamentale s-a convins cu prisosinţă poporul nostru care, sub conducerea ştiinţifică, profund patriotică şi internaţionalistă a P.C.R., înaintează cu certitudine pe căile cele mai înalte ale progresului şi civilizaţiei umane.

★

Într-una din *Tezele asupra lui Feuerbach*, se afirmă că „filozofii nu au făcut decît să interpreteze lumea în diferite moduri, important este însă de a o schimba". La cea de a 150-a aniversare a naşterii lui Marx, trebuie să spunem că istoria zilelor noastre — desfăşurîndu-se potrivit previziunilor marxiste — este o strălucită confirmare a contemporaneităţii şi perenităţii marxism-leninismului.

E. ANCUŢA

Nguyen Duy Trinh

DESPRE EROISMUL REVOLUŢIONAR ŞI POZIŢIA R. D. VIETNAM FAŢĂ DE TRATATIVELE CU S. U. A.

Vicepremierul şi ministrul afacerilor externe al Republicii Democrate Vietnam, Nguyen Duy Trinh, ne-a primit la Hanoi, recent, pe un grup de ziarişti străini, cărora ne-a făcut o amplă prezentare a situaţiei din Vietnam. Vicepremierul nord-vietnamez a arătat că lupta poporului din Vietnam pentru salvarea naţională se află intr-o fază nouă. Cele două obiective ale strategiei americane — a spus el — distrugerea forţei noastre şi aşa-zisa „pacificare" a Sudului, au eşuat, iar reorganizarea armatei şi a administraţiei de la Saigon au fost practic anihilate. Cu toate pierderile materiale şi umane suferite de americani, după cum recunosc chiar ei, acţiunile lor militare nu au dus la rezultatele scontate.

După ce s-a referit la faptul că, în condiţiile agresiunii americane, economia şi întreaga viaţă socială au trebuit să fie adaptate la noua situaţie, Nguyen Duy Trinh a spus:

„Am adaptat producţia industrială la condiţiile de război, am asigurat transporturile, comunicaţiile şi aprovizionarea populaţiei, necesarul de trai şi asistenţa medicală. In toată această perioadă au crescut eroismul revoluţionar al maselor, solidaritatea şi unitatea poporului cu partidul şi guvernul.

Păstrăm în inimă mesajul tovarăşului Ho Şi Min din iulie 1966: *„Nimic nu este mai preţios ca libertatea, independenţa şi hotărîrea poporului de a-şi îndeplini îndatoririle naţionale şi obligaţiile internaţionale"*. In ultimul timp, în faţa eşecurilor şi dificultăţilor prin care trec Statele Unite, preşedintele Johnson a făcut declaraţia cu privire la limitarea bombardamentelor. Dar, a spus ministrul de externe al Republicii Democrate Vietnam, Statele Unite continuă să bombardeze şi astăzi o parte importantă a teritoriului nostru, iar efectivul forţelor americane din Vietnamul de Sud este sporit continuu. Noi, a spus vorbitorul, am publicat declaraţia care reflectă poziţia noastră. Continuăm să luptăm pentru obţinerea drepturilor naţionale fundamentale. In acelaşi timp, sîntem gata să ne întîlnim cu reprezentanţii Statelor Unite şi am propus ca întîlnirea preliminară la rang de ambasadori să aibă loc la Pnom Penh. Partea americană însă nu a acceptat propunerea noastră, cu toate că preşedintele Johnson şi alte oficialităţi americane au declarat că sînt dispuse să participe la întîlniri oriunde şi oricînd. Statele Unite au refuzat ca loc de întîlnire Pnom Penh-ul, pretextînd dificultăţi de ordin tehnic. Ţinînd seama de această obiecţie, partea nord-vietnameză a propus drept loc al întîlnirii — Varşovia, unde Statele Unite au o ambasadă cu aproape 60 de salariaţi. Oficialităţi americane au declarat însă că întîlnirea preliminară trebuie să aibă loc într-o ţară neutră, unde Statele Unite dispun de mijloace de comunicare adecvate.

La întrebarea ziariştilor în legătură cu poziţia Republicii Democrate Vietnam faţă de propunerile americane ca întîlnirea să aibă loc la Vientiane, Rangoon, Delhi sau Djakarta, ministrul de externe al Republicii Democrate Vietnam a arătat că aceste oraşe nu sînt adecvate pentru întîlnire. „Intre declaraţia oficială a preşedintelui Johnson şi acţiunile Statelor Unite — a continuat el — există o mare discrepanţă, Statele Unite încercînd să întîrzie întîlnirea preliminară. Republica Democrată Vietnam continuă să denunţe opiniei publice amînările sistematice ale guvernului american, cerînd cu insistenţă urgentarea întîlnirii preliminare. Atitudinea noastră în aceste discuţii — a spus vorbitorul — va fi la fel de serioasă ca şi atitudinea poporului vietnamez în luptă.

Alături de noi, opinia publică mondială condamnă aceste tergiversări ale Statelor Unite privind începerea de tratative, precum şi acţiunile militare americane, desfăşurate în nord şi în sud. Deducem din aceste acţiuni — a spus Nguyen Duy Trinh — că americanii caută să stabilească o situaţie de forţă de pe care să înceapă convorbirile. Noi am exprimat oficial poziţia Republicii Democrate Vietnam asupra întîlnirilor preliminare şi a convorbirilor, însă, în ciuda acestui fapt, agresorii îşi continuă atacurile. In aceste condiţii, poporul vietnamez este hotărît să continue lupta pentru drepturile naţionale şi independenţă, urmînd apelul tovarăşului Ho Şi Min, de a apăra Nordul, a elibera Sudul şi a ne îndrepta spre reunificarea naţională. Poziţia vietnameză este justă, a spus în încheiere vicepremierul nord-vietnamez. Am dovedit clar şi net bunăvoinţa faţă de începerea convorbirilor. Ţările socialiste, ţările progresiste şi opinia publică mondială susţin cauza noastră. Atitudinea noastră — a spus vicepremierul Nguyen Duy Trinh — este corectă, ea se bucură de sprijinul internaţionalist al tuturor popoarelor socialiste, de sprijinul opiniei publice mondiale. In încheiere, acesta a rugat delegaţia de ziarişti să transmită salutul frăţesc al poporului vietnamez poporului şi tineretului român.

Hanoi, aprilie 1968

Corneliu LEU

Corespondenţii noştri Corneliu Leu şi Romulus Rusan au intervievat pentru cititorii noştri pe Nguyen Duy Trinh, vicepremier al R.D. Vietnam, şi Angelo Oliva, secretar al Federaţiei Tineretului Comunist Italian:

Despre mişcarea studenţească şi conştiinţa ei

În legătură cu puternicele mişcări studenţeşti desfăşurate în ultimele două luni în Italia, am adresat cîteva întrebări lui ANGELO OLIVA, membru în secretariatul Federaţiei Tineretului Comunist Italian. *Întrebările intenţionează să prezinte cititorilor noştri o sinteză a evenimentelor universitare din Italia, a cauzelor, a obiectivelor şi desfăşurării lor, şi în acelaşi timp să schiţeze perspectiva fazei actuale în care au intrat. Redăm mai jos textul interviului consemnat la Roma.*

— Mişcarea studenţească s-a manifestat într-un mod compozit, incluzînd poziţii diverse şi păreri contrastante. Am vrea să ne figuraţi un tablou complex al orientărilor manifestate în cadrul acestei mişcări.

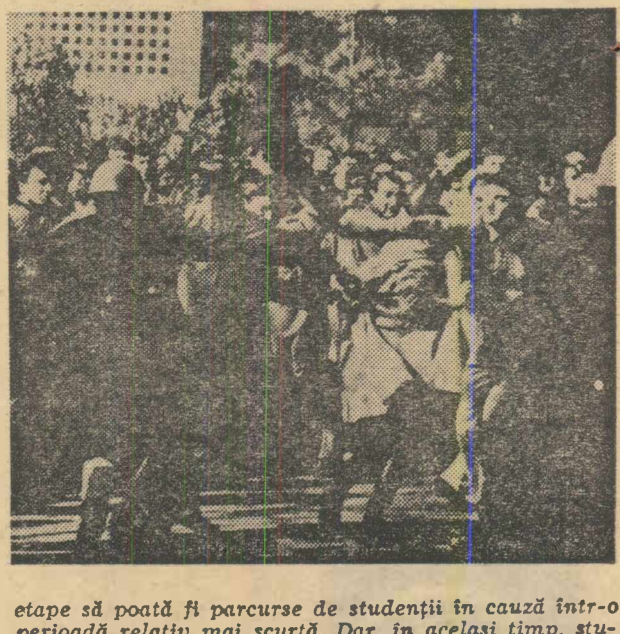
ANGELO OLIVA: Trebuie să plecăm mereu de la cauzele reale care au determinat ampla luptă a studenţilor în ultima vreme. Mulţi observatori au remarcat doar unele aspecte care, fiind mai evidente, sînt mai de suprafaţă. Astfel, presa burgheză din ţara noastră vorbeşte adesea cu plăcere despre anumite degenerări extremiste, fără să vadă motivele de fond care au agitat şi continuă să agite lumea studenţilor.

Lupta s-a dezvoltat în mod impetuos abia în momentul în care guvernul de centru-stînga a dorit să dea o orientare spre aşa-numita „reformă a şcolii", făcută după planul ministrului Gui, reformă care în realitate nu intenţiona să reformeze mai nimic, ci doar să modernizeze cîteva structuri, lăsînd neschimbat caracterul „închis" al şcolii noastre. Împotriva acestei „reforme" s-au mişcat studenţii şi o parte a corpului profesoral, conştienţi că o reformă autentică a şcolii era necesară, dar pe baze diferite de cele propuse de guvern. De la această premisă generală s-a ajuns apoi la diferitele articulaţii ale mişcării studenţeşti, în cadrul căreia diversele componente politice au adus fiecare o contribuţie specifică Mai pe scurt, putem rezuma în două ample sectoare articulaţia mişcării studenţeşti, oprindu-ne la caracterele generale pe care abia le-am schiţat. Pe de altă parte, e vorba de o componentă mai politizată, care a văzut în bătălia pentru reforma şcolii un moment important şi decisiv al bătăliei generale pentru schimbarea radicală a politicii ţării noastre; pe de altă parte, de o componentă care a determinat pe unii studenţi şi unele mişcări să se conducă spre o formă de luptă corespunzătoare nu numai afirmării necesităţii depăşirii actualului tip de şcoală, clasicist, dar şi propunerii de obiective imediate pentru lupta în cadrul întregii societăţi. Într-un cuvînt, aceştia au abandonat orice strategie de luptă revoluţionară pentru a cupla mişcarea maselor la lupta studenţilor şi pentru a le face să participe într-o confruntare directă cu burghezia. În termeni politici se poate spune că acestei componente a lumii studenţeşti îi lipseşte capacitatea de a lega intim tactica de strategie, adică de a vedea funcţia conducătoare a masei organizate, a partidului. Din aceste premise a ieşit la iveală chiar şi o greşită formulare a obiectivelor şi o judecată negativă asupra activităţii partidelor muncitoreşti, acuzate adesea de „frînare", de încetinire a mişcării spontane a maselor. Trebuie să spun însă, pentru a preciza cadrul, că această componentă a avut momente interne de criză şi că o autodepăşire se poate vedea de pe acum, în special în încercarea sa, care e pe drum de a se împlini, de realizare a unei legături cu lupta clasei muncitoare.

— Cum explicaţi faptul că mişcarea studenţească s-a desfăşurat cu forţa şi intensitatea sa maximă în special în facultăţile umanistice?

OLIVA: Este foarte greu de răspuns, pentru că au existat şi cazuri care au contrazis această regulă. În linii mari, e adevărat, mişcarea luptelor studenţeşti s-a desfăşurat mai ales în facultăţile umanistice. Raţiunile sînt mai multe, şi aş vrea să le expun organizat:

1. înainte de toate, cea mai matură pregătire este dată cu tot conţinutul lor mai accentuat de clasă, de aceste facultăţi. Faptul a contribuit ca mai multe

etape să poată fi parcurse de studenţii în cauză într-o perioadă relativ mai scurtă. Dar, în acelaşi timp, studenţii facultăţilor umanistice încep să aibă astăzi un rol subaltern în cadrul ambianţei universitare. Ei îşi caută „rolul" propriu în dezagregarea socială căreia îi sînt destinaţi, nedevenind însă automat proletari, cu toate că, datorită unor privilegii, şi-au pierdut funcţia istorică de „mediatori", funcţie exercitată dintotdeauna, în Italia, de acest tip de intelectuali;

2. în al doilea rînd, în facultăţile tehnice şi ştiinţifice, pe lîngă o provenienţă socială mai selecţionată a studenţilor, există o oarecare posibilitate imediată de înscriere în viaţa productivă a ţării, cel puţin la nivelul mediu. Iată de ce acest tip de student se simte mai integrat în societate şi, în felul acesta, mai direct participant la viaţa economică şi socială a ţării.

E vorba de nişte factori cu tradiţie politică: în facultăţile umanistice a existat întotdeauna un spirit „protestatar" mai marcant, înregistrat chiar în cadrul participării studenţilor la organismele reprezentative mai combative, factor absent sau diminuat la facultăţile tehnice şi ştiinţifice.

— Ce rol au jucat, în cadrul luptelor studenţeşti, organismele reprezentative — UNURI, UGI, INTESA etc.?

OLIVA: Aceste organisme au fost lovite, şi nu de azi, de o puternică criză, tocmai în momentul cînd în universitate se afirma o nouă conştiinţă de luptă

TUR DE ORIZONT

TRATATUL DE NEPROLIFERARE

Fără să le putem considera absolut exacte, întrucît se referă la un domeniu care se refuză publicității, și fiind în mod aproape sigur depășite, întrucît au fost anunțate în anul trecut, ultimele date de care dispunem arată că în lume s-ar afla circa 50 000 de dispozitive nucleare. O altă evaluare — mai plastică — o extragem dintr-un foarte recent raport întocmit de către 12 oameni de știință de mare prestigiu, la cererea secretarului general al Națiunilor Unite, cu privire la efectele unei eventuale folosiri a armelor nucleare și asupra implicațiilor pe care perfecționarea și achiziționarea acestor arme le-ar putea avea asupra economiei și securității statelor. „Există un fapt fundamental și indubitabil — se arată în raport — arsenalele nucleare deja constituite conțin arme nucleare a căror putere de distrugere se evaluează în megatone și fiecare dintre acestea au o putere de distrugere mai mare decît aceea a tuturor explozibilelor clasice utilizate în scopuri războinice de la descoperirea pulberei". Eufemistic vorbind, omenirea șade pe un butoi de pulbere și are toate motivele să fie preocupată nu numai de efectele distructive inimaginabile ale unui conflict nuclear, ci și de urmările lui ulterioare.

De aici, desigur, și interesul cu care opinia publică mondială a urmărit dezbaterile de la Geneva, din Comitetul celor 18 state pentru dezarmare, în legătură cu proiectul Tratatului de neproliferare a armelor nucleare. După cum se știe, la 14 martie Comitetul a înaintat raportul său Adunării generale a O.N.U. Discuțiile în jurul proiectului de tratat sînt strămutate acum, cînd Adunarea Generală și-a reluat lucrările celei de a 22-a sesiuni într-un cadru mult mai larg.

Dar cum se vor desfășura dezbaterile în forumul celor 124 de state membre ale Națiunilor Unite și, mai ales, care va fi rezultatul lor — e greu de prevăzut.

Trebuie reamintit că raportul prezentat de Comitetul celor 18 cuprinde proiectul de tratat introdus de Uniunea Sovietică și Statele Unite, precum și anexe în care sînt înscrise propunerile de îmbunătățire ale acestui text făcute de alte state.

E vorba așadar și de propunerile pe care țara noastră le-a formulat în intenția de a face din Tratatul de neproliferare un instrument important și cît mai eficace în lupta omenirii pentru pace și securitate.

Evident, calea sigură de îndepărtare și lichidare a primejdiei unei conflagrații nucleare este dezarmarea nucleară, lichidarea stocurilor existente de armament atomic și interzicerea producției de dispozitive nucleare. Este însă la fel de evident că asemenea obiective nu se pot realiza de la o zi la alta. De aceea țara noastră se pronunță pentru Tratatul de neproliferare, care materializează o acțiune parțială, tranzitorie pe calea dezarmării nucleare. Dar valoarea și eficiența unui astfel de tratat depind de modul în care el se încadrează organic într-un lanț de măsuri care să ducă la interzicerea și desființarea armelor nucleare. Neproliferarea nu poate fi privită ca un scop în sine. De aceea România a cerut ca tratatul să stipuleze angajamentul concret, neechivoc al puterilor nucleare de a întreprinde măsuri de dezarmare nucleară, această clauză fiind singura în măsură să producă efecte juridice.

În altă ordine de idei, propunerile României se referă la o problemă cardinală: aceea a garanțiilor de securitate pe care tratatul le oferă statelor nenucleare. Asumîndu-și obligația de a nu produce sau dobîndi arme nucleare, un stat nenuclear trebuie să aibă garanția că nu va fi victima unui atac nuclear, deoarece numai în acest sens se va putea vorbi de un echilibru reciproc acceptabil al îndatoririlor și răspunderilor. Dar, așa cum remarca recent în parlamentul indian premierul Indira Gandhi, sub acest aspect proiectul de tratat e nesatisfăcător. Într-adevăr, problema garanțiilor nu-și găsește soluționarea în proiectul revizuit.

Cînd spuneam că trăim în era atomică enunțam, desigur, un truism. Dar în mod implicit facem constatarea că în energia atomică omenirea are, de fapt, nu un dușman, ci un aliat, în măsura în care va reuși să o folosească în scopuri constructive. Perspectivele pe care utilizarea pașnică a energiei atomice le deschide dezvoltării economiei, științei și altor domenii de activitate sînt apreciate ca fiind uriașe. Cu atît mai mult însă se impune ca Tratatul de neproliferare să nu îngrădească folosirea energiei atomice în scopuri pașnice de către toate statele, în vederea dezvoltării lor economice. În această ordine de idei, țara noastră, care s-a pronunțat pentru un control eficient, în concordanță cu principiile independenței, suveranității și egalității statelor, a formulat o propunere, potrivit căreia controlul să se extindă asupra activității pașnice a țărilor nenucleare care pot conduce la proliferarea armelor atomice. Și tot la acest capitol, dar vizînd un alt aspect al problemei, România a propus exercitarea unui control prin Consiliul de Securitate, care să ofere certitudinea că statele nenucleare pe teritoriul cărora sînt amplasate baze militare străine nu vor dobîndi accesul la arma nucleară prin intermediul acestor baze.

Reduse la expresia lor sumară, am evocat aici cîteva din propunerile țării noastre în problema nediseminării armelor nucleare. E demn însă de subliniat că în contextul dezbaterilor de la Geneva ele nu au apărut ca niște puncte de vedere singulare. În Comitetul celor 18 sau în afara lui, țări ca Italia, Finlanda, Nigeria, Japonia, Pakistan, R.A.U. și altele s-au exprimat în egală măsură în favoarea unor garanții de securitate certe. Ideile delegației române la Geneva pot fi regăsite și în raportul celor 12 savanți citat la începutul acestor rînduri, atît în ceea ce privește garanțiile, cît și în aprecierea unui tratat de neproliferare ca o măsură parțială, tranzitorie, spre dezarmarea nucleară.

În sfîrșit, reamintim că în ședința de închidere a lucrărilor de la Geneva, delegatul brazilian, după ce a arătat că proiectul revizuit prezintă o îmbunătățire încurajatoare, sublinia că această constatare confirmă utilitatea unor noi tratative și revizuiri și că în acest sens țara sa va prezenta Adunării Generale amendamentele pe care le va considera oportune.

Ideea că proiectul de tratat nu poate fi considerat ca un document desăvîrșit, finit, a dominat și intervențiile altor delegații (Italia, India ș.a.).

Dar, implicit, s-a exprimat astfel speranța că dezbaterile din Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite vor putea marca noi pași în vederea definitivării unei importante măsuri tranzitorii spre dezarmarea nucleară.

În ajunul dezbaterilor de la Națiunile Unite, Plenara C.C. al P.C.R. consemna în Hotărîrea cu privire la unele probleme actuale ale activității internaționale „justețea și utilitatea eforturilor întreprinse pentru elaborarea unui tratat care să răspundă în cît mai mare măsură intereselor păcii și securității internaționale". Subliniind că România se pronunță pentru Tratatul de neproliferare a armelor nucleare. Hotărîrea arată că în același timp este „neapărat necesar să fie depuse în continuare noi eforturi pentru îmbunătățirea acestui tratat, manifestîndu-se spirit de înțelegere reciprocă, activitate față de diversele propuneri și observații, încît să se realizeze un tratat care să poată întruni o cît mai largă acceptare internațională, să devină un instrument cît mai eficient împotriva pericolului atomic, iar adaptarea sa să ducă la dezvoltarea încrederii și colaborării între popoare".

Poziția României se înscrie astfel pe linia acelor eforturi constructive care urmăresc să ofere omenirii mai mult decît o speranță: garanția că Tratatul de neproliferare va asigura certitudinea unor acțiuni concrete spre dezarmarea nucleară.

Mihai MURGU

pe baza unor obiective avansate. Trebuie să spun că atît UGI cît și INTESA (respectiv organizațiile studenților de stînga și catolică) au știut suficient de bine să se înscrie în mișcarea luptei, dar neconducînd-o în mod autonom. Din partea noastră, din partea comuniștilor, pe baza marii experiențe unitare a acestei lupte s-a afirmat exigența unei prezențe mai calificate în interiorul universității, pentru a duce cuvîntul și obiectivele studenților în partid, și invers, pentru a duce politica partidului între studenți. Iată de ce ne-am orientat către formarea de centre autonome în interiorul facultăților și universității, pentru a garanta astfel o continuă dialectică între mișcarea studențească și partid, pentru a ajuta mișcarea studențească să-și regăsească legătura cu clasa muncitoare și pentru a-i da posibilitatea să-și pună obiective autentic revoluționare.

— Cum s-a manifestat atașamentul profesorilor la mișcările studențești ? Care au fost relațiile între luptele studențești și corpul profesoral ?

OLIVA: Atașamentul profesorilor a reoglindit în general diferite poziții prezente în corpul academic. În primul moment, profesorii au privit cu o oarecare neînțelegere mișcarea studențească. În majoritatea lor, ei s-au grupat astfel împotriva studenților (acest lucru ne face să înțelegem substanța de clasă a luptei studențești), chiar dacă au existat excepții. Tentativa de a opune „întreg" corpul academic studenților a dat însă faliment, din cauza forțelor democratice prezente în interiorul școlii și universității. Firește, după o oarecare dezorientare, chiar și studenții au înțeles că nu „toți" profesorii trebuiau să fie combătuți, ci doar sistemul în care ei erau constrînși să lucreze. S-a profilat treptat o largă aliniere a profesorilor, care au participat ei înșiși la lupte și au împărtășit aspirațiile și obiectivele studenților, rupînd cercul ce ar fi vrut să facă din ei și din studenți două „corporații" antagoniste. În realitate s-a descoperit în felul acesta conținutul de clasă și articulațiile luptei în variatele ei componente.

— Cum înaintează bătălia reformei școlare și universitare și care sînt perspectivele mișcării studențești ?

OLIVA: Am spus-o de la început: școala italiană e o școală cu caracter de clasă. Repet, este de două ori de clasă; pentru că, pe de o parte, este incapabilă să-și deschidă porțile masei de studenți care presează pentru a obține o instrucție adecvată și convenabilă; pentru că, pe de altă parte, este incapabilă să-și acordeze metodele de învățămînt, organizarea internă, raporturile sale, cu dezvoltarea societății. Ceea ce noi afirmăm cînd vorbim de o radicală reformă a școlii este că se impune condiția unei școli deschise, accesibilă tuturor, plecînd de pe poziții de paritate, pe baza meritelor personale. O altă problemă este: ce metode didactice, ce instrumente și ce forțe din interiorul universității trebuie revizuite pentru a realiza un raport democratic între profesor și studenți? Mișcarea studențească are în față aceste probleme și ea trebuie în acest moment să reflecteze cu mare atenție la situațiile neprevăzute care sînt pe cale să apară. Legătura cu clasa muncitoare, cu partidul comunist, cu forțele care în Italia vor realmente să transforme, devine necesară. Dar acest raport — trebuie s-o spun — există și se dezvoltă. Întregii mase a studenților îi este clar obiectivul pe care vrea să-l atingă: să construiască o școală pentru toți, într-o societate profund democratică.

Aș vrea să închei cu un răspuns critic adresat acelora care flecăresc despre o prezumtivă „ruptură" între comuniști și mișcarea studențească, ruptură pe care noi nu o vedem. Chiar dacă, de multe ori, acești tineri, în lozincile lor, apelează la alți idoli și nu în mod direct la Lenin, Gramsci sau Togliatti, nu putem nega totuși, lăsînd la o parte polemica, faptul că ei au ales socialismul, că sînt în tranșeele luptei antiimperialiste, că vor o lume nouă, ca și noi. Eu susțin aceasta cu tărie, și este un fapt nou al epocii noastre că socialismul, ca forță înaintată, este acum intrat în conștiința noilor generații.

Roma, aprilie 1968

MAPAMOND STUDENȚESC

„Daily Mirror", cotidianul britanic care posedă cel mai mare tiraj (peste 5 milioane exemplare), a anunțat că își deschide coloanele studenților și tinerilor, în general, care doresc să protesteze împotriva stărilor actuale de lucruri din Marea Britanie. Hotărîrea a fost luată în urma puternicelor demonstrații studențești ce-au avut loc la Londra săptămîna trecută, în cursul cărora s-a protestat împotriva politicii economice a guvernului Wilson și a războiului dus de S.U.A. în Vietnam.

★

Conducătorii Universității California și reprezentanții studenților luptă cu guvernatorul Ronald Reagan. Acesta dorește să micșoreze cu 31 milioane de dolari bugetul de 280 milioane de dolari pe care l-a cerut Universitatea. Președintele Universității, Charles Hitch, a arătat că bugetul nou nu prevede nici o sumă pentru programe noi și îmbunătățiri. 1 600 de studenți vor fi supuși unei prelungiri a anului universitar pentru că în prezent nu pot asista la cursuri și seminarii din lipsă de săli de studii.

★

Am primit ultimul număr al revistei studenților canadieni, „Peu Presse". În această ediție se face un scurt bilanț al mișcării sindicale studențești de la universitățile din Montreal, Ottawa, Quebec, Rimouski. La ordinea zilei se află frontul comun inter-sindical organizat în legătură cu viitoarea lege privind învățămîntul superior din Quebec. Studenții nu vor să se repete eșecul unor legi asemănătoare promulgate în 1897 și 1921 și militează pentru o poziție comună a celor patru organizații mari ale studenților din Quebec și Montreal. Deocamdată a avut loc o întîlnire în urma căreia se speră că dezideratul va putea fi realizat.
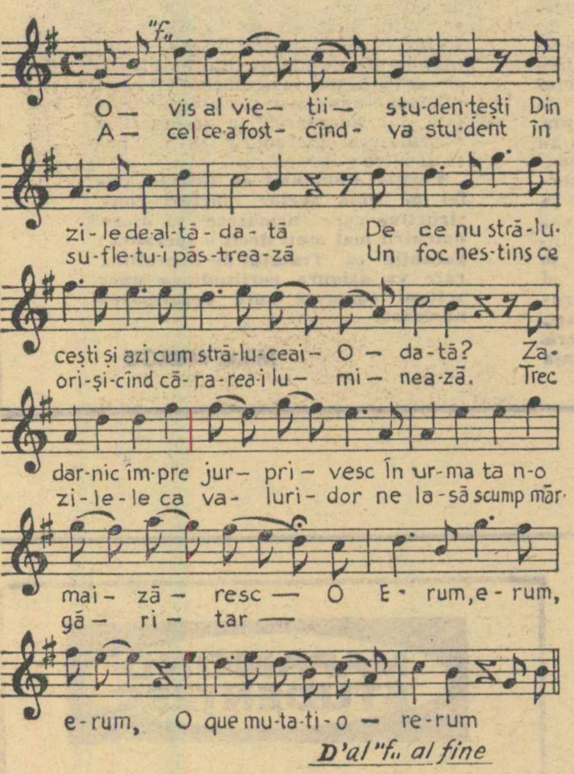

GAUDEAMUS IGITUR

Mică enciclopedie a cîntecului studențesc

O, vis al vieții studențești

(Din piesa „Heidelbergul de altădată“)

Redactorul rubricii
Cristian MIHAILESCU

UN NUME PUȚIN CUNOSCUT ?

Plecat în 1926 în S.U.A., actorul român ION BALAȘ a cunoscut numeroase succese în cetatea Hollywood, sub pseudonimul **Robert Bob Curwood.** El și-a împrumutat acest nume de la J.O. Curwood. romancierul american căruia i-a ecranizat mai multe romane. Bob, stăpîn pe meșteșugul peliculei, bun regizor, în urma succesului repurtat în întreaga Americă, își face o producție proprie în care-și investește toată averea. El este primul care toarnă filmele sonore sută la sută ! Și pe cînd toate îi merg în plin, se întîmplă dezastrul financiar din 1931 din S.U.A., care-l duce la ruină.

Bob, care avea peste 2 milioane investite în întreprinderi cinematografice, a pierdut totul, rămînînd doar cu contracte neachitate. Nu se descurajează și o ia de la început. Luni de zile a rătăcit printre miile de șomeri. Sute de mii de artiști umblau după angajamente. Se întîmplase o revoluție în lumea filmului. Unele stele căzuseră și se ridicaseră altele. Fără să se lase învins de greutăți, pleaca în Mexic, unde toarnă cîteva filme. apoi în Venezuela. A luat clișee îndrăznețe pentru jurnalele sonore, a mai stat un an și s-a reîntors la Hollywood. Este imediat angajat de o casă din San Francisco și joacă în cîteva filme cu cowboy în Vest. Participă la un concurs la Hollywood și este desemnat apoi reprezentant al industriei cinematografice la o expoziție internațională. E angajat de casa de filme „Universal“ și reușește să se refacă. Bob era un excelent mînuitor al lassoului, un boxer de elită, știa engleza, spaniola, și majoritatea limbilor europene moderne. Bun cunoscător al cinematografului, el și-a înfăptuit planuri mari cu privire la filmele pe care le-a turnat, reușind să se impună atenției.

FLASH

● *Lăsînd la o parte problema „minijupelor“, creatorii de modă au început să arunce priviri inspirate către vestimentația secolelor trecute. Un costum croit după moda halebardierilor Evului mediu și o rochie de mireasă în spirit „aztec“ sînt primele producții ale acestei întoarceri la... surse.*

● *Turistele au inventat un mod original și simplu de conversație : prin ochelari. Cîteva expresii uzuale în două limbi, pictate pe ochelarii schimbați la nevoie, iată un prim pas pentru realizarea unei prietenii.*

UMOR STUDENȚESC CLUJEAN

— Mă iubești, păsărelule ?
— Ca un nebun !
— Ți-ai da viața pentru mine, nu-i așa ?
— Nu. Dragostea mea e nemuritoare.

★

Un student reumatic s-a plîns unui coleg :
— Măi Romică, mîine plouă. Simt !
— A spus-o și meteorologul Topor, ieri, într-un interviu...
— Are și el reumatism ?...

★

S-a petrecut la Cluj, cu doi binecunoscuți profesori de matematică, în ziua cînd unul dintre ei se muta dintr-o locuință în alta. Avînd de coborît de la etaj un mare dulap cu vitrină, plin cu tot felul de lucruri, au hotărît să-l scoată pe balcon și, de acolo, să-l pună direct în camion. Pentru aceasta au construit, pe bază de calcule, un sistem de scripeți, șine și pîrghii. Cu toate calculele, un scripete n-a rezistat și dulapul s-a prăbușit. Spre marea mirare a șoferului care aștepta jos, nici unul dintre profesori n-a coborît să... evalueze pagubele. Urcînd în apartament, el i-a găsit adînciți într-o lungă verificare a ecuațiilor care au precedat distrugerea frumosului dulap cu vitrină...

★

Anunț : *Tineri de toate vîrstele, cumpărați-vă ceasuri, indiferent marca ! În caz contrar, nu veți ști niciodată, aflîndu-vă în oraș, cît e ora ; Clujul este orașul cu un singur ceas public la 220.000 locuitori (cel situat la 84 m înălțime, pe catedrala „Sf. Mihai“).*

SAN FRANCISCO ÎN PERICOL ?

La 62 de ani după cutremurul de pămînt care a distrus San Francisco, semne neliniștitoare par a prevesti o nouă catastrofă. După cum se știe, regiunea californiană conține un mare „accident geologic“, o spărtură a globului terestru care ajunge pînă la 50 de km. adîncime și determină mișcări orizontale, zona vestică a spărturii deplasîndu-se către nord. Tensiuni excesive ar produce o situație periculoasă, deoarece „spărtura San Andreas“ traversează însuși orașul San Francisco. Asemenea dezastru s-a produs în 1857 la Los Angeles și în 1906 la San Francisco. De atunci ambele părți ale spărturii sînt blocate, o secțiune intermediară de circa 200 km. continuînd să înregistreze deplasări mici. Ea acționează într-un fel ca o supapă de siguranță. Profesorul Peter A. Franken de la Universitatea din Michigan arată însă

că tensiunea de-a lungul porților „blocate“ a atins un nivel superior celui înregistrat în 1906. Seismologiștii de la National Center for Farthquakes Research din San Francisco au constatat, de asemenea, o distorsiune de un centimetru pe kilometru anul trecut. Pe autostrăzile plasate transversal linia albă de marcaj s-a rupt, deplasîndu-se lateral pe toată lungimea. Imaginile impresionante ale dezastrului din 1906 (vezi fotografia) încep să neliniștească specialiștii.

Și muzeele se modernizează

În societatea contemporană, muzeul este instituția culturală care se dezvoltă cel mai repede. Acest adevăr reprezintă un „modus vivendi“ pentru THOMAS HOVING, noul director al celui mai mare muzeu de artă din emisfera vestică, Muzeul Metropolitan din New-York. Principiul lui Hoving — „Acțiunea este un mod de a trăi“ — s-a tradus în cifra de 62 000 de vizitatori într-o singură duminică, în cei 3 000 de vizitatori nocturni (Hoving a deschis muzeul și noaptea) ; noul director a montat o piesă de teatru contemporană în fața unor picturi moderne, folosite drept decor ; el a deschis primul departament de artă modernă ; sub îndrumarea lui a început catalogarea electronică a celor peste 1 000 000 de obiecte de artă din muzeu. Hoving a achiziționat celebrul tablou al lui Monet, „TERACCE AT STE ADRESSE“, pentru care a plătit 1 441 200 de dolari, preț record pentru o pictură modernă. Pentru anul viitor Hoving proiectează o expoziție cu titlul „Harlemul în mintea mea“, care va fi organizată de către ALAN SCHOENER și care va fi o istorie a culturii Harlemului (cartierul negrilor din New York).

ORAȘUL SUBTERAN

Un interesant plan de sistematizare urbană a fost nu de mult supus spre aprobare Consiliului municipal al Parisului. Este vorba de un plan care respectă fizionomia generală a orașului și a Cartierului Halelor, spre care se îndreaptă în special atenția sistematizatorilor.

Proiectul prevede crearea unui oraș de sus și a unui oraș de jos, fiecare cu activitate proprie distinctă și cu un sistem particular de circulație.

ORAȘUL DE JOS — subteran — asigură toate sistemele circulatorii fundamentale, printre care rețeaua de exprese, circulația vehiculelor și sistemul de livrări comerciale. Circulația este înlesnită de faptul că există mai multe artere etajate, completate cu spații de parcare, rațional distribuite. Spațiile publice largi, create la 21 de metri sub sol, sînt totuși luminate de soare și amenajate în grădini spațioase, săli de spectacole, clădiri comerciale, piscine, terenuri de sport, restaurante etc. Construcțiile „orașului de jos“ constituie un fel de rădăcini ale orașului de sus.

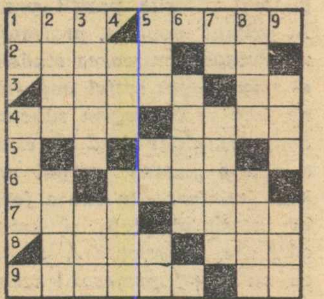
ORAȘUL DE SUS cuprinde clădiri de toate felurile (hoteluri, școli, instituții de turism și informație). Orașul de sus este în special rezervat pietonilor. Se vor putea reconstrui cartiere vechi fără a schimba ceva din fizionomia lor ; astfel se vor putea salva străzi întregi care vor fi destinate exclusiv locuințelor și comerțului.

Se impun și cinci imobile noi : Biblioteca publică ; două mari centre experimentale pentru artele plastice și pentru firmele de spectacol contemporan, centre de confruntare internațională ; o clădire administrativă comună a acestor centre ; direcția financiară.

Unitatea și armonia planului celor două orașe vor fi realizate cu ajutorul spațiilor verzi și al unui curs de apă care ar circula printre cele 5 mari clădiri propuse. O piață de flori organizată pe o insulă ar da viață și culoare. Ne putem imagina serbările nocturne care se pot realiza pe apă. Proiectul, mai puțin utopic decît pare, poate fi aplicat încă din 1969, prin construcția clădirilor principale prevăzute. Pe parcurs, toate amendamentele și îmbunătățirile sînt posibile.

Parada vocalelor

5.

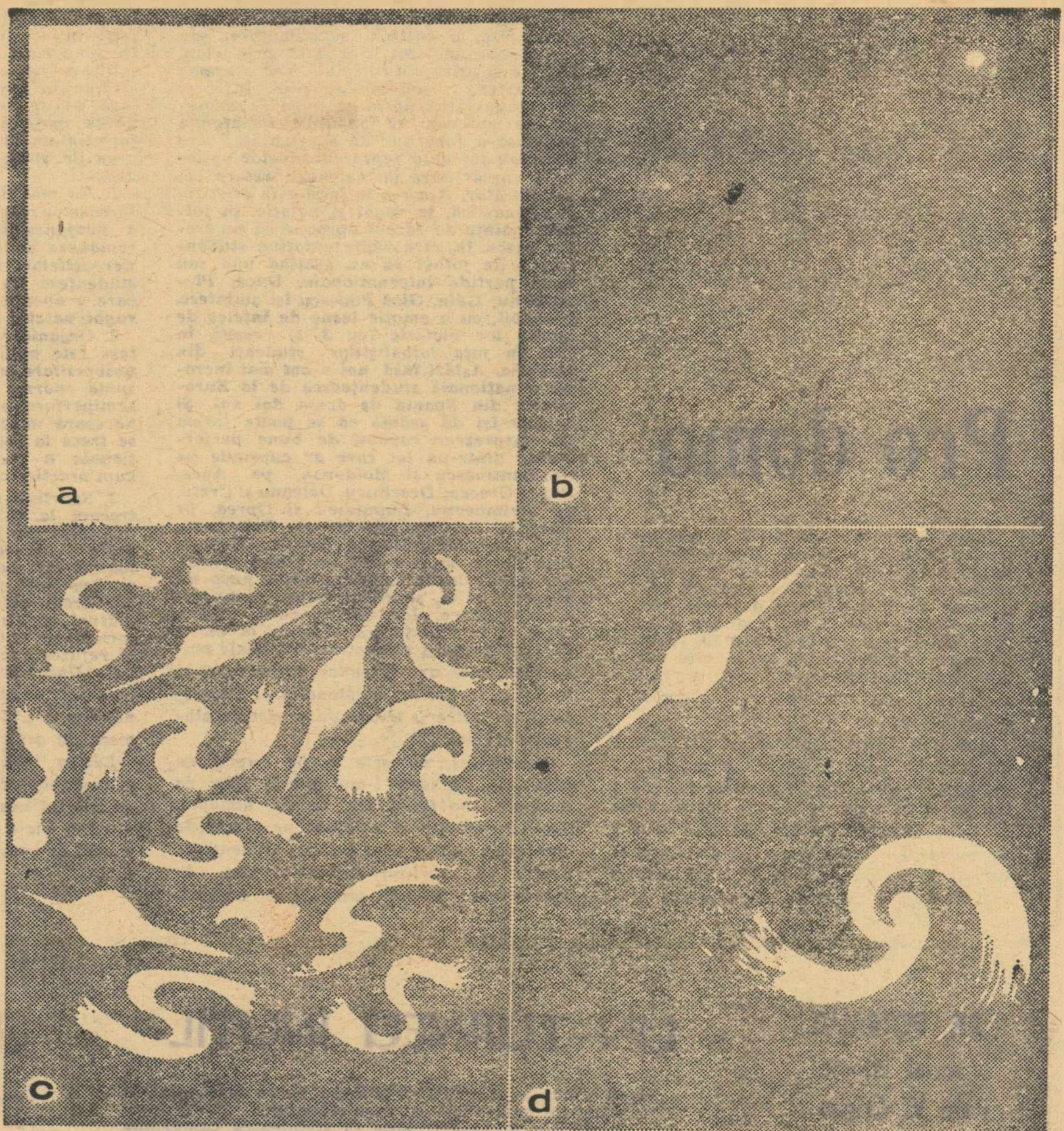
ORIZONTAL : 1. De la început — A... plecat ! 2. Simțit pe propria piele — Oraș antic. 3. Pui de cuc — Seu ! 4. Rîu în Tanganica — Mama lui Gingis-Han. 5. Portar bucureștean. 6. Căuș ! — Cunoscut boier român. 7. Pictor clasic român — De două ori ba ! 8. Actor tînăr (Dan) — La înălțime. 9. Mașină de frezat — Leu !

VERTICAL : 1. Plouat — Lingou pătrat. 2. Diminutiv masculin — Rezistență electrică. 3. Specie de vultur american — Prima parte la fotbal. 4. Literă cirilică — Un cuvînt pentru Grivei. 5. Interjecție rustică — Început de urmare ! 6. Otravă la pachet. 7. Pus în cap ! — Oraș în jud. Mureș. 8. Horia din Albac — Numeral. 9. Merge bine — Sperie găinile.

Toma MICHINICI

EVRIKA!

ISTORIA UNIVERSULUI

Legenda figurii

a) Starea timpurie „fierbinte". Temperatura era de multe „grade infern" (un „grad infern" este un miliard de grade absolute). Se formează elementele ușoare.

b) Starea de plasmă rece, neluminoasă.

c) Formarea de protogalaxii și condensarea de stele.

d) Dispersarea galaxiilor.

— CONSTANTELE UNIVERSALE SÎNT ÎNTR-ADEVĂR „CONSTANTE" ? —

Evoluția Universului a constituit o problemă care a frămîntat cele mai luminoase minți, din antichitate și pînă în vremea noastră. La începuturi, reprezentările erau dominate de fantezie, de asocieri predominant mistice, de mituri. Treptat, metodele riguroase ale matematicii, fizicii, chimiei, biologiei au pătruns cu pregnanță în studiul Cosmosului. Desigur, unele reminiscențe mitice au rămas și, de altfel, gîndul oricărui om, cînd se îndreaptă asupra lumii imaginîndu-și-o cum era cu milioane de ani în urmă, este predispus inevitabil spre visare. Dar fizicianul, adevăratul om de știință în general, are credința că totul se exprimă în legi cognoscibile minții omenești și, mai devreme sau mai tîrziu, vine vremea exprimării acestor legi în simboluri și formule matematice.

Astăzi, fiecare elev de liceu și orice om de cultură medie știe cîte ceva despre istoria Universului, uneori chiar lucruri substanțiale, aflate prin intermediul bunelor scrieri de popularizare. Vom presupune deci știute cîteva noțiuni fundamentale în privința ipotezelor cosmogonice și ne vom ocupa exclusiv de ideile deosebit de interesante emise cu cîteva luni în urmă de marele savant american George Gamow, cunoscut și cititorilor români prin traduceri ale unora dintre excelentele sale opere de popularizare. Ideile despre care vom discuta în cele ce urmează constituie fondul cîtorva articole ale lui George Gamow, apărute în cele mai prestigioase reviste de știință („Physical Review Letters", „Nature", „Science" etc.).

★

Acum 30 de ani, marele fizician Dirac se mira de o coincidență bizară : raportul dintre forța electrostatică și forța gravitațională între un proton și un electron

$$\frac{e^2}{gama \cdot m \cdot M}$$

(unde *e* este sarcina electronului, *gama* este constanta gravitațională, *m* este masa electronului, iar *M* — masa protonului), care are o valoare numerică de aproximativ 10^{40}, este aproape egal cu „vîrsta" Universului, exprimată în „temponi" (un „tempon" reprezintă durata necesară luminii pentru a străbate o distanță egală cu „raza" electronului și reprezintă o infimă fracțiune dintr-o secundă, fiind anume 10^{-23} secunde).

Cum deseori în asemenea coincidențe se află mascate legi deosebit de importante ale naturii, Dirac a fost tentat să ofere o explicație, cuceritoare prin eleganța sa. Pornind de la coincidența numerică menționată, el emite ipoteza că *raportul dintre forța electrostatică și forța gravitațională între un proton și un electron nu este o constantă, ci este chiar vîrsta Universului*, adică este un timp, o variabilă deci. De aici, Dirac postulează ca *gama*, constantă gravitațională, să varieze invers proporțional cu timpul cosmic.

Prima considerație critică asupra acestui postulat îi aparține unui alt mare fizician, Bohr. Gamow își amintește că pe acea vreme era la Copenhaga și a primit, în camera sa, vizita neașteptată a lui Bohr, care, fluturînd agitat proaspătul număr din revista „Nature", în care Dirac își publicase articolul, a exclamat : „Iată ce se întîmplă cu oamenii cînd se căsătoresc !" (Dirac tocmai se însurase...).

La puțină vreme după lansarea ideii variației „constante" gravitaționale. Teller relevează contradicția cu evidența paleontologică. Teller arată că strălucirea Soarelui ar fi invers proporțională cu puterea a șaptea a timpului, iar distanța dintre Pămînt și Soare ar crește treptat, proporțional cu timpul. În aceste condiții, apa oceanelor în era cambriană (deci aproximativ cu 500 de milioane de ani în urmă) s-ar fi aflat în fierbere. Viața ar fi fost deci imposibilă pentru trilobiți. Iar în era pre-cambriană nu ar fi existat oceane și toată apa ar fi existat numai în stare de vapori supraîncălziți ! Dar s-au găsit alge de o vîrstă de peste trei miliarde de ani. Deci, datele paleontologiei contrazic ipoteza variației constantei gravitaționale. Mai mult decît atît, socotind „vîrsta" Universului ca fiind de aproximativ 10 miliarde de ani, s-a calculat că dacă Soarele a existat de la începutul sistemului planetar, așa cum este cel mai plauzibil, atunci el n-ar mai fi trebuit să existe în prezent, fiind necesar să se fi transformat într-o imensă stea roșie !

Dar, mărturisește Gamow, ideea lui Dirac era prea elegantă pentru a putea fi abandonată. Și, atunci, Gamow păstrează ipoteza de bază a lui Dirac, dar impune ca sarcina electronului să fie o variabilă ! Anume, evident, *sarcina electronului trebuie să crească în timp, proporțional cu radicalul din timpul cosmic.* Consecințele ideii lui Gamow sînt considerabile și ele își așteaptă acum verificarea (sau infirmarea !) prin datele experimentale.

Problema principală este aceea a stabilirii temperaturii suprafeței Pămîntului cu miliarde de ani în urmă. Gamow a efectuat calculele și a obținut concordanța deplină cu datele paleontologice. Acum trei miliarde de ani, apa oceanelor era foarte caldă, dar nu în fierbere...

Ce ar însemna faptul că în trecut sarcina electronului era mai mică ? Atunci ar exista faimoasa „deplasare spre roșu" a liniilor spectrale, dar datorită „expansiunii" Universului efectul nu poate fi distins de efectul Doppler. Deplasările mari „spre roșu" observate la „quasari", atît de discutate în ultima vreme, mai ales de ziariștii tentați de senzaționalul problemei, ar putea fi explicate prin variația sarcinii electronului, dar nu în mod concludent, ele putînd fi explicate și prin „recesiunea" Universului. Ipoteza lui Gamow poate fi însă verificată observînd structura fină a liniilor de hidrogen în galaxiile îndepărtate. Ar trebui lansată pe o orbită extraterestră o bună oglindă parabolică sau un spectrograf.

Din punct de vedere geologic, ar fi de așteptat ca vitezele de „dezintegrare" să fi fost mai mari în trecut. Acest fapt poate fi studiat experimental prin radiațiile radioactive ale rocilor vechi (de exemplu, mică). La muzeul din Halifax (Noua Scoție) există o excelentă colecție de roci vechi, care ar putea oferi material experimental. S-a efectuat o lucrare (independent de ideea lui Gamow) și s-a tras concluzia că, totuși, viteza de dezintegrare n-ar varia în timp ! Dar, o serie de alte consecințe ale ipotezei lui Gamow au un mare grad de plauzibilitate.

Astfel, *Gamow reușește să explice misterioasa variabilitate a „quasarilor"*. Să presupunem că galaxiile sînt separate printr-un milion de ani lumină și că diametrele lor sînt egale cu a suta parte din această distanță. Atunci găsim că lumina parcurge 10 miliarde de ani lumină pînă să treacă printr-un alt corp ceresc (așa-numitul „drum liber"). Deci cerul este presărat cu galaxii și lumina de la o sursă localizată la 10 miliarde de ani lumină va trece aproape cu siguranță cel puțin printr-un corp al unei galaxii situate undeva între sursa de lumină și noi. Atunci, liniile de absorbție observate nu sînt mult dferite de cele din specrele stelelor aflate la mare distanță în Calea Laptelui. Cu alte cuvinte, misterioasa variabilitate a „quasarilor" constituie un fenomen similar cu licărirea stelelor ! Gamow deduce totodată diversitatea corectă (a mia parte din cea a apei) a „quasarilor", precum și temperatura care să explice luminozitatea lor (100 000 de grade absolute).

George Gamow oferă totodată un foarte interesant „model" de Univers. Anume, plecînd de la teoria Universului în expansiune, elaborată de A. Friedmann în anul 1922, Gamow dă o descriere generală a unui spațiu uniform curbat, depinzînd de timp. El stabilește astfel că există două importante perioade în istoria Universului.

Prima perioadă constă din numai 30 de minute după singularitate, cînd s-au format elementele ușoare, prin reacțiile termonucleare în „ylem"-ul originar (adică într-o mixtură de protoni, neutroni, electroni și cuante de lumină). Folosindu-se datele experimentale de la diferite reacții nucleare și efectuînd calculele la mașini electronice de calcul puternice, acest fapt se confirmă. Elementele grele provin din exploziile supernovelor în istoria timpurie a Universului. Din acest material recondensat al supernovelor s-au format alte stele, cu proprietăți distincte (așa-numitele „populații Baade").

A doua perioadă interesantă în istoria Universului este de un milion de ani, corespunzînd tranziției de la Universul în expansiune la regimul staționar.

★

Studiul Universului constituie un domeniu pasionant și controversat. Esențial este că s-a trecut de la stadiul empiric la analiza riguroasă a problemelor. „Constantele universale" încep să fie puse sub semnul întrebării. Microcosmosul și macrocosmosul încep să-și releve adînca lor unitate structurală. Cosmologia este o știință în plină dezvoltare și ale cărei consecințe, dincolo de subtilul aparat matematic și fizic implicat, interesează pe orice om de cultură.

Basarab NICOLESCU

CRONICA MICROBISTULUI

Pro domo

Intenționam mai de mult o pledoarie pentru sportul nostru studențesc, dar numai astăzi mă încumet s-o încerc. Ezitările de pînă acum s-au datorat, pe de o parte, inerției și lipsei de receptivitate de care dau dovadă mulți dintre cei cărora îndrăznesc să le fac vreo sugestie de la această rubrică și, pe de altă parte, complexității greu de descifrat a problemelor actualei noastre mișcări sportive universitare.

Am avut de nenumărate ori privilegiul de a sta de vorbă cu vechi și prestigioși animatori ai sportului însemnat din toate timpurile cu culorile alb și negru. Ceea ce nemulțumește în primul rînd astăzi pe un Octav Luchide sau pe dr. Luca și dr. Arnăutu, pe Ascanio Damian ori pe mai vîrstnicul confrate Petre Gațu este dispariția specificului sportului nostru studențesc, a suflului și climatului său aparte, caracterizat altă dată prin elan, tehnică și prietenie colegială. Era o vreme cînd cîteva discipline sportive în care potențialul studențesc se dovedea deosebit de puternic se bucurau de atenția cuvenită a forurilor de specialitate, care asigurau totodată reprezentativelor naționale universitare un calendar extern corespunzător. Așa s-a întîmplat în atletism și gimnastică, în rugbi și natație, în fotbal. Înainte de război aproape că nu trecea sezon în care reprezentativa studențească de fotbal să nu susțină una sau două partide internaționale. Duce, Ploieșteanu, Gain, Gică Popescu își amintesc, probabil, cu o emoție lesne de înțeles de marea lor victorie (cu 3—1) reușită în 1937 în fața fotbaliștilor studenți din Ungaria. Astăzi însă noi n-am mai încropit o națională studențească de la Europenele din Spania de acum doi ani. Și oricine își dă seama că se poate forma un unsprezece capabil de bune performanțe dintr-un lot care ar cuprinde pe Constantinescu și Moldovan, pe Anca, Pexa, Grecea, Deselnicu, Deleanu și Crețu, pe Strîmbeanu, Lupulescu și Oprea, pe Lucescu, Surdan, Oblemenco, Cuperman, Lică, Ciornoavă, Marica, Niță sau Coman. Este drept, nu s-a ivit un prilej oficial, dar naționala universitară poate avea un program al ei, simultan cu cel al primei reprezentative. Iar pentru vara aceasta cred că în Franța (ca răspuns la vizita de anul trecut a respectivei naționale studențești care are calendar permanent) și la Sofia, la Festivalul Mondial al Tineretului, ar putea fi trimis unsprezecele alb-negru al țării.

Bineînțeles, nu este vorba numai de fotbal — pe care l-am folosit doar ca exemplu ilustrativ. În volei, handbal, baschet, natație și atletism se simte de asemenea nevoia unei politici studențești, pentru că sportivii respectivi sînt, în foarte mare număr, membri ai cluburilor universitare. Reprezentativele studențești în aceste sporturi ar putea onora în bune condițiuni un calendar bogat de întîlniri cu alte echipe românești sau străine (în țară, ca și peste hotare). De ce însă nu se realizează aceste deziderate, de ce sportivii studenți nu trăiesc și nu întrețin un climat specific universitar, e greu de spus. Personal, văd doar cîteva cauze...

1. Nu mai dispunem de elementele valoroase pe care le aveam o dată. Consecință a neajunsurilor generale ale sportului românesc de astăzi, ca și a multelor și nereușitelor sale reorganizări, sportul studențesc nu mai are acum faima pe care o avea altă dată în atletism, fotbal, rugbi, natație, gimnastică.

2. Organizarea sportului nostru studențesc este mult deficitară. Marile cluburi universitare au fost fărîmițate, se cheltuie sume enorme cu numeroase formații de semiperformanță, nu se bucură de atenția necesară mișcarea sportivă de masă, nu se trece la înființarea unei Federații naționale a sportului universitar — așa cum practica cere — ș.a.m.d.

3. Sportivii studenți nu au prea multă trecere la C.N.E.F.S. Este curios și de neînțeles că, în multe cazuri, înseși cadrele didactice universitare cu funcții în înaltul for sportiv sînt primele care (sub pavăza unei false obiectivități) părăsesc adevărata obiectivitate și se opun unor măsuri pozitive la care ar avea dreptul formațiile universitare. Exemplul recent al refuzării schimbului de vizite cu echipele Universității din Clermont-Ferrand (realizat numai în urma intervenției energice a „Vieții studențești") este suficient de grăitor, dar ar mai fi și altele.

Lăsăm însă pentru altă dată analiza și argumentarea cauzelor care determină ca sportul nostru studențesc să nu-și trăiască o viață proprie, plină și specifică. Astăzi ne rezumăm la a semnala fenomenul.

G. MITROI

Literatura sportivă nu este atît de bogată cît ar dori iubitorii cărților, dar nici atît de sărăcăcioasă cît citesc și cunosc mulți dintre răsfățații stadioanelor.

Să spunem astăzi cîteva cuvinte despre 5 din cele mai vechi scrieri cu tematică sportivă.

1628 : Jacques de Foilloux se face cunoscut cu volumul „La Venerie" (Vînătoarea). Autorul era, probabil, un simplu amator de vînătoare, întrucît de pe urma sa n-a mai rămas vreo lucrare în alt domeniu.

1769 : un alt nedreptățit al posterității (Goury de Champgrand) dăruiește lumii un „Tratat de urmărire și vînătoare".

1787 : Magné de Marolles scrie „Vînătoarea cu pușca". De data aceasta, autorul nu mai e un mare necunoscut, ci un mare erudit al timpului.

1827 : la Viena apare un „Manual spre a învăța singur arta călăriei, la îndemîna prietenilor acestei arte", de C. F. Leischner.

1831 : tot la Viena se tipărește, sub semnătura lui Georg Leibkoch, „Noul manual pentru învățători și prieteni ai vînătoarei, servind pentru învățătură și petrecere" (conține și însemnări despre locurile de vînătoare din Transilvania).

AH, FOTBALUL
serial istoric de V. Crișan

Așii fotbalului nostru au efectuat un lung turneu...

...În urma căruia valoarea lor a crescut considerabil.

Acum se muncește mult și eficace pentru redresarea fotbalului nostru...

...Antrenorii depistează talente...

UN TURNEU INUTIL

După cum se știe, între 3 și 5 mai se va desfășura în București turneul final al campionatului feminin de baschet divizia A, care trebuie să stabilească campioana României și echipele clasate pe locurile 2, 3 și 4. În legătură cu eficiența acestui turneu am adresat cîteva întrebări tov. Dimitriu, secretar general al F.R.B.

— Vă solicităm un pronostic : care vor fi primele trei echipe clasate la sfîrșitul turneului final al echipei feminine ?

— ...Știți... cum să vă spun... locurile 1 și 2 sînt ocupate definitiv de Politehnica și Rapid. Doar Constructorul București s-ar mai putea clasa înaintea Voinței Brașov, dar pentru aceasta trebuie să cîștige toate meciurile.

— Atunci, care este scopul acestui turneu final ? Nu este păcat să se arunce niște bani pe fereastră, fiindcă deplasarea la București a celor două echipe provinciale, ca să nu mai vorbim de absențele de la facultate ale jucătoarelor, costă destul de mult ?

— Calendarul competițional trebuie respectat. Regulamentul unei competiții nu se poate schimba în fiecare zi. De altfel, și noi ne-am dat seama că sistemul actualului campionat nu este cel mai indicat. Pînă la 15 mai biroul federal va da publicității noua formulă de desfășurare a viitorului campionat. Turneul va constitui totuși un bun prilej de verificare a jucătoarelor din lotul național.

★

Ne bucurăm că și biroul federal are aceleași păreri ca și noi. Numai că noi am fi văzut posibilă verificarea jucătoarelor de lot prin organizarea unor întîlniri amicale ale reprezentativei. Oricum, cluburile universitare rămîn îndatorate federației de baschet pentru că le-a ajutat să cheltuiască niște fonduri cu care n-aveau ce face.

V. OLTEANU

„NARCIȘII" DE PE COPOU

De cînd a retrogradat, am văzut pe „Poli" Iași în patru meciuri. Puțin ? Poate. Coroborate cu impresii trainice, mai vechi, concluziile pe care le-am desprins credem că pot fi judecate (fără pretenție de „decizii") ca interesante pentru un principal motiv : AM REVAZUT LA POLITEHNICA IAȘI, DE AZI, CÎTEVA DIN VIRTUȚILE ACELEIAȘI ECHIPE DE IERI, DAR, MAI ALES, ÎNGROȘATE, MAI VECHILE EI TARE.

Ce a rămas bun ?

A rămas „fondul de jucători", condus de un cvintet care are loc oriunde în divizia națională A : Deleanu, Constantinescu, Cuperman, Lupulescu, Ștefănescu. Adăugînd acestora nume ca Ianul, Vornicu, Incze IV, Romilă, Stoicescu II și Leahu, jucători cu reale posibilități (din păcate încă foarte fluctuanți), numim un unsprezece care, „pe hîrtie", spune mult. În jocuri însă, pe teren, „spune MULTE", prea multe chiar...

Ce exprimă jocul Politehnicii Iași, ce „spune" el la o analiză mai atentă ? Spune că fotbaliștii ieșeni (majoritatea dintre ei) joacă fotbal adevărat 10—15—20 minute dintr-un meci. În rest — figurație. Mai mult sau mai puțin pregnantă. Altceva ? Că vechea, netratata, ba, din contră, infloritoarea nonșalanță boemă a „star"-urilor echipei mai este încă o problemă de rezolvat. Pe „senatorii" Mircea-Relu-Coco-Biță (Constantinescu-Cuperman-Deleanu-Ștefănescu) nu îi impresionează nimeni și nimic prea mult. Sînt talentați. Sînt băieți frumoși. Destul. Pentru rest, Iașul poate (ar fi cazul) să le mulțumească... Și „frumoșii" oferă cîte o linguriță de fotbal înflăcăraților lor suporteri...

„Experiența B" pare să nu-i fi emoționat prea mult pe fotbaliștii ieșeni. O victorie (splendidă, e adevărat) împotriva F. C. Argeșului în cupă i-a împăunat și mai mult pe „Narcișii" de la poalele Copoului.

Vor reveni, aproape sigur, în „A". Dar cum ? Așa cum au plecat... La frizură poate (vezi și favuriții) mai poți găsi vreo diferență între „politehnicienii" fotbaliști de anul trecut și cei din 1968...

Marius POPESCU

P.S. Acum cîțiva ani am publicat un articol intitulat „C.S.M.S. Iași spre vîrful piramidei". Pe vremea aceea, fotbaliștii ieșeni se aflau pe locul III al primei divizii. O tempora... Băieții jucau bine, uneori chiar foarte bine. Și promiteau. Să ajungă fotbaliști mari, să facă o echipă mare etc... Și ce-a rămas din aceste promisiuni...

„VRĂJITORUL"

Cine nu-l cunoaște pe spiridușul de la „U" București, care de atîtea ori ne-a încîntat prin fantezia și finețea execuțiilor sale tehnice, derutante (de multe ori) nu numai pentru adversari, dar și pentru propriii săi coechipieri ! Și, ceea ce se întîlnește foarte rar la marile vedete, Cristi dă dovadă de un spirit de echipă și de un altruism în joc rar întîlnite. Sportiv multilateral, el joacă cu aceeași dezinvoltură fotbal, baschet ca și handbal. De altfel, fotbalul a fost prima lui pasiune și evoluțiile sale la Dinamo București, în prima echipă a juniorilor, îi fac și astăzi pe „microbiști" să ofteze și să nu-și poată uita „greșeala" de a-l fi lăsat să urmărească antrenamentul echipei de handbal. Fiindcă Moser este autorul moral al divorțului lui Cristi de fotbal.

În 1963, după absolvirea liceului „Mihai Viteazul" și înscrierea la Institutul de construcții, debutează ca handbalist în divizia A, la Rapid, într-o întîlnire cu Dinamo București. Din 1964 și pînă azi a fost nelipsit din formație „Universității" București, unde a cunoscut cele mai mari satisfacții. Urcă repede treptele consacrării. În 1964 este component al lotului național de tineret, iar anul următor îi aduce împlinirea marelui său vis: este chemat să joace alături de Moser în prima reprezentativă a țării. Și debutul a fost de bun augur. Reprezentativa noastră a învins, la Dortmund, cunoscuta formație a R.F. a Germaniei. Deplina consacrare pe plan internațional a cunoscut-o însă în 1967, cînd echipa României a cîștigat, în Olanda, titlul de campioană mondială la tineret. Iată ce a scris cu această ocazie revista

olandeză „Handbal", din 30 martie 1967, despre căpitanul echipei noastre: „Cristian Gațu s-a arătat un adevărat „jongleur" cu mingea. Acest tînăr subțire a entuziasmat publicul cu felul surprinzător în care manipula mingea. Numai un mare jucător poate ameți o echipă întreagă de adversari. Fără nici o îndoială, Cristian Gațu este unul dintre aceia". Așa cum ne-a declarat, această victorie i-a adus cea mai mare satisfacție din cariera sa sportivă.

Dar anii trec pe nesimțite și proaspătul absolvent al Facultății de construcții civile își pregătește în prezent proiectul de diplomă, care are ca temă (se putea altfel ?) construcția unei săli de sport. La sfîrșit de studenție, cînd despărțirea de echipa de care-l leagă atîtea amintiri s-a apropiat, răsfățatul tribunelor ne-a rugat să transmitem mulțumirile sale inimoasei „galerii" studențești pe care — ne-a declarat cu mîna pe inimă — n-o va uita niciodată.

Pe Cristian Gațu îl așteaptă ani de mari performanțe și succese, pentru că, să nu uităm, el nu a împlinit nici 23 de ani. Succes Cristi !

Dan VLAD